

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO PROJEKTU
STRATEGII ROZWOJU MIASTA I
GMINY WRZEŚNIA
NA LATA 2014-2020**

Spis treści

Streszczenie w języku niespecjalistycznym	3
1. Wprowadzenie.....	8
1.1. Podstawa formalna i prawna opracowania.....	8
1.2. Cel opracowania prognozy	9
1.3. Zakres i kryteria opracowania	10
1.4. Metody.....	11
2. Charakterystyka projektu Strategii Rozwoju	12
2.1. Ogólna zawartość dokumentu	12
2.2. Cele projektu	12
2.3. Powiązania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy z innymi dokumentami	16
2.4. Główne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym oraz ich uwzględnienie podczas opracowywania projektu Strategii	33
3. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.....	39
3.1. Położenie i budowa geologiczna.....	39
3.2. Warunki klimatyczne.....	40
3.3. Jakość powietrza	41
3.4. Środowisko wodne.....	43
3.5. Zasoby surowców mineralnych	46
3.6. Zasoby glebowe	46
3.7. Zasoby przyrodnicze.....	47
3.8. Zasoby leśne	48
3.9. System przyrodniczych obszarów chronionych.....	48
3.10. Klimat akustyczny	52
3.11. Zabytki i zasoby dziedzictwa kulturowego, krajobraz kulturowy	53
3.12. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji SRG.....	56
3.13. Analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektu Strategii, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody	58
4. Wpływ realizacji SRG na poszczególne komponenty środowiska	60
4.1. Prognoza oddziaływań.....	60
4.1.1. Etap realizacji kierunków działań zaliczonych do I grupy.	66
4.1.2. Etap realizacji kierunków działań zaliczonych do II grupy	71
4.1.3. Etap eksploatacji obiektów zrealizowanych w ramach SRG zaliczonych do I grupy (drogi, infrastruktura)	75
4.1.4. Etap eksploatacji obiektów zrealizowanych w ramach SRG zalicz. do II grupy.	78
4.2. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych	81
4.2.1. Przewidywane oddziaływania na środowisko.....	81
4.2.2. Analiza i ocena przewidywanego znaczącego oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz na integralność tych obszarów.....	87
5. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko	88
6. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września.....	91
7. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych.	92
8. Metody analizy realizacji SRG (monitoring)	93
9. Materiały źródłowe.....	96

Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko jest elementem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, przeprowadzanej zgodnie z ustawą ooś, dla projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 (zwanej dalej Strategią lub SRG). Celem Prognozy jest kompleksowa analiza możliwego oddziaływania na poszczególne elementy środowiska, działań objętych wsparciem. Analiza ta obejmuje również ocenę występowania oddziaływań skumulowanych, analizę możliwości zastosowania rozwiązań alternatywnych oraz potrzeby działań kompensacyjnych.

Ocena projektu Strategii w kontekście uwzględnienia celów ochrony środowiska, zawartych w dokumentach międzynarodowych, krajowych i regionalnych wykazuje zbieżność zapisów z dokumentami wyższych szczebli. Zasada zrównoważonego rozwoju została uwzględniona w celach oraz kierunkach działań, które mogą być objęte wsparciem. Strategia przyczyni się, zatem do osiągnięcia równowagi w wymiarze społecznym, gospodarczym i środowiskowym.

Dokonana ocena stanu bieżącego środowiska wskazuje na konieczność podjęcia działań szczególnie w zakresie tych komponentów środowiska, czy obszarów gospodarki, w których zidentyfikowane problemy mają najwyższy priorytet tj.: w zakresie jakości powietrza, gospodarki wodno-ściekowej, ochrony przyrody oraz sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców. Zły stan środowiska dotyczy głównie jakości powietrza oraz wód. Potrzebne są także działania mające na celu ochronę cennych przyrodniczo obszarów, zwłaszcza ze względu na rozwój sieci drogowej (w przypadku nowych dróg) przyczyniający się do fragmentacji siedlisk.

W ramach Strategii wsparciem mają zostać objęte m.in. działania zmierzające do poprawy stanu środowiska w obszarach, które wymagają działań naprawczych lub inwestycji w związku z koniecznością wywiązania się ze zobowiązań prawnych osiągnięcia odpowiednich norm jakości i stanu środowiska. Brak realizacji Strategii, czyli brak finansowania działań w tym zakresie, może przyczynić się do negatywnego wpływu na środowisko, m.in. :

- zagrożenie dla stanu jakości wód (wzrost ilości ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych bezpośrednio do gleby lub rzeki) w związku z brakiem uzbrojenia terenów inwestycyjnych, z czym jest związana także rozbudowa/budowa sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, w tym kanalizacji deszczowej (brak realizacji kierunku działań t.j. rozbudowa i modernizacja sieci wodno - kanalizacyjnej wraz z inwestycjami na rzecz poprawy jakości wody);
- wzrost bezrobocia, a co za tym idzie - marginalizacja społeczna, ubożenie społeczeństwa i pogorszenie ich zdrowia (przede wszystkim brak realizacji celów szczegółowych: III.4.: wzmocnienie aktywności obywatelskiej; III.1. modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej na rzecz wzmocnienia atrakcyjności Wrześni jako miejsca zamieszkania; I.1. Poprawa konkurencyjności inwestycyjnej na rzecz dynamizacji gospodarki);
- wzrost zachowań patologicznych (np. dewastacja terenów zielonych), wynikająca z braku świadomości ekologicznej, niewystarczającego stanu rozwoju edukacji (w przypadku braku realizacji celów szczegółowych: III.3. przeciwdziałanie

wykluczeniu społecznemu; III.5.: aktywizacja zawodowa mieszkańców poprzez ułatwianie rozwoju ekonomii społecznej);

- wzrost emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego w związku z brakiem działań podejmowanych w związku z modernizacją energetyczną budynków (brak realizacji kierunków działań: poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację obiektów; promowanie inwestycji proekologicznych, wdrażających i tworzących ekoinnowacje działania zmierzające do zwiększenie OZE w bilansie energetycznym gminy);
- brak rozwoju i wykorzystania niskoemisyjnego transportu, w tym opóźnienia w zapewnieniu komfortowej obsługi korzystania ze zbiorowej komunikacji, a także brak elementów infrastruktury promującej transport niskoemisyjny, w tym rowerowego i pieszego oraz brak systemu ścieżek rowerowych wymusza na mieszkańcach intensywne wykorzystywanie indywidualnych środków transportu, co przyczynia się do pogorszenia klimatu akustycznego i jakości powietrza atmosferycznego (głównie brak realizacji kierunków działań: rozbudowa sieci tras rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą łączących miasto z jego strefą podmiejską; poprawa dostępności komunikacyjnej i poprawa mobilności przestrzennej przy zachowaniu zasad wdrażania strategii niskoemisyjnej);
- dalsza dekapitalizacja struktur mieszkaniowych powodująca pogorszenie się warunków życia mieszkańców (brak realizacji celów szczegółowych: III.5.: aktywizacja zawodowa mieszkańców poprzez ułatwianie rozwoju ekonomii społecznej; I.1. Poprawa konkurencyjności inwestycyjnej na rzecz dynamizacji gospodarki);
- dalsze uciążliwości związane z niebezpieczeństwem i hałasem komunikacyjnym występujące na drogach posiadających zły stan nawierzchni (głównie brak realizacji kierunków działań: poprawa dostępności komunikacyjnej i poprawa mobilności przestrzennej przy zachowaniu zasad wdrażania strategii niskoemisyjnej);
- ograniczenie rozwoju turystycznego gminy (brak realizacji celu szczegółowego tj. III.2.: poprawa ładunku przestrzennego na terenie gminy).

Ponadto znaczące skutki negatywne mogłyby wystąpić w wymiarze społecznym, ekonomicznym i gospodarczym.

Natomiast pozytywnymi skutkami braku realizacji strategii dla środowiska i mieszkańców mogą okazać się:

- ograniczenie groźby lokalizowania na terenie gminy zakładów będących potencjalnymi emitorami zanieczyszczeń powietrza, wód, powierzchni ziemi (istnieje pewne potencjalne zagrożenie, że w szczególności promocja gospodarcza mogą przyczynić się do lokalizacji uciążliwych zakładów);
- zmniejszenie zagrożenia spowodowanego intensyfikacją wykorzystania walorów przyrodniczych, polegającego na penetracji terenów cennych przyrodniczo;
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzących ze spalin samochodowych (zakłada się, że inwestycje w rozbudowę/modernizację infrastruktury drogowej przyczyniają się do zwiększenia ruchu pojazdów na drogach).

Najistotniejszym elementem przeprowadzonych badań w zakresie prognozy oddziaływania środowisko ocenianego dokumentu było wskazanie potencjalnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska. Przewidywane oddziaływania zostały przedstawione w podziale na poszczególne komponenty

środowiska, uwzględniając czas trwania (krótko-, średnio- i długoterminowe) oraz rodzaj tych oddziaływań (bezpośrednie i pośrednie).

Kierunki działań ujęte w Strategii, podzielono na dwie kategorie, tj. zadania inwestycyjne i nieinwestycyjne (społeczne) – co umożliwiło analizę możliwych oddziaływań na środowisko.

Potencjalny wpływ na poszczególne komponenty środowiska będzie miała realizacja **zadań inwestycyjnych** (związanych z rozbudową i budową infrastruktury wod-kan., drogowej, realizacją zadań związanych z gospodarowaniem odpadami, termomodernizacją budynków, rozwojem infrastruktury turystycznej - w tym ścieżek rowerowych, budową obiektów oświatowych, urządzeniem terenów zielonych, rewitalizacją, itp.), które będą ingerować w środowisko głównie na etapie ich bezpośredniej realizacji, powodując przejściowe uciążliwości.

Natomiast w przypadku **zadań nieinwestycyjnych (społecznych - promowaniem inwestycji proekologicznych, kreowaniem postaw itp.)**, zarówno realizacja jak i eksploatacja tego typu inicjatyw nie będzie wiązała się z oddziaływaniem na środowisko. Jednakże, niektóre typy inwestycji, zwłaszcza w zakresie promocji turystycznej przyczyniającej się do intensyfikacji turystycznej mogącej przynieść w przyszłości negatywne skutki oddziaływań na środowisko. Ewentualne oddziaływania negatywne związane z rozwojem turystycznym obszaru można minimalizować poprzez:

- odpowiednie planowanie lokalizacji i rodzaju obiektów infrastruktury turystycznej (nie powodującej nadmiernej presji na obszary cenne przyrodniczo);
- przy zagospodarowaniu turystycznym należy stosować strefowanie uwzględniające walory przyrodnicze, do których dostosuje się dopuszczalne formy turystyki oraz rozwój bazy noclegowej, komunikacyjnej, gastronomicznej i towarzyszącej.

Realizacja większości **zadań inwestycyjnych** będzie związana z prowadzeniem robót budowlanych mających wpływ na środowisko w głównej mierze na etapie ich realizacji. Realizacja tych zadań związana będzie z oddziaływaniem na środowisko, które przedstawiono w punktach poniżej.

Przy analizie wpływu na środowisko poszczególnych zadań inwestycyjnych, wymienionych w SRG, podzielono je na **dwie grupy**.

I grupa to kierunki działań (zadania) związane z modernizacją i budową kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej, modernizacją i budową urządzeń melioracyjnych, rekultywacją składowiska odpadów, budowa lokalnych dróg.

II grupa to kierunki działań (zadania), w ramach których będą wykonywane prace tj. modernizacje sal dydaktycznych, korytarzy i sanitariatów, szatni, wymiana i docieplenie stolarki drzwiowej i okiennej, docieplenia stropodachów, wykonanie izolacji termicznej i wyprawy tynkarskiej ścian, montaż instalacji oświetleniowej, rozbudowa budynków, termomodernizację, budowa obiektów sportowych i infrastruktury turystycznej, budowa sieci internetowej, urządzenie terenów zielonych, likwidacja barier architektonicznych, budowa ścieżek rowerowych, itp.

Realizacja SRG będzie miała pozytywny wpływ na takie zagadnienia ochrony środowiska jak:

- krajobraz, ze względu na realizację zadań związanych poprawą estetyki przestrzeni publicznej uwzględniających krajobraz kulturowy obszaru oraz zagospodarowanie miejsc rekreacji i wypoczynku,
- odpady, ze względu na realizację zadań związanych rekultywacją składowiska odpadów,
- walory przyrodnicze, w skutek realizacji zadań związanych z uporządkowaniem i zagospodarowaniem terenów zielonych – nowe nasadzenia drzew i krzewów.

Realizacja niniejszych zadań w sposób jednoznacznie pozytywny wpłynie przede wszystkim na estetykę, funkcjonalność, użyteczność dla mieszkańców, ale także dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

Proponowane działania minimalizujące i kompensujące negatywne oddziaływania

Stosując odpowiednie rozwiązania można w znacznym stopniu zapobiec lub ograniczyć potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko. Do rozwiązań tych zalicza się przede wszystkim środki administracyjne dotyczące etapu planowania danej inwestycji, przed przystąpieniem do realizacji. Dzięki ich zastosowaniu można zminimalizować potencjalny negatywny wpływ ograniczając jednocześnie konieczność stosowania kosztownych zabiegów technicznych. Duże znaczenie mają również działania organizacyjne, które mogą być komplementarne względem środków administracyjnych. Ponadto, rozwiązania techniczne, mające na celu zminimalizowanie negatywnych oddziaływań na środowisko należy stosować, gdy nie ma możliwości uniknięcia lokalizacji danej inwestycji na obszarze cennym przyrodniczo, czy chronionym prawnie. Powinny być one stosowane na etapie budowy, jak i eksploatacji. Opisano je w rozdziale nr 5 niniejszej Prognozy.

Warianty alternatywne

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014 - 2020 jest bardzo konkretnym opracowaniem określającym szczegółowo planowane cele strategiczne zmierzające do przebudowy Gminy. SRG dzieli się na zadania inwestycyjne i społeczne (nieinwestycyjne) – pierwsze są ściśle umiejscowione przestrzennie, a drugie to przede wszystkim działania „miękkie” – kierunki działań ukierunkowane na poprawę jakości funkcjonowania, na wzmocnienie kapitału ludzkiego oraz na promocję.

O rozwiązaniach alternatywnych nie można, więc mówić w kontekście ogólnej koncepcji rewitalizacji obszaru Gminy, ale na etapie wdrażania SRG może się pojawić potrzeba/celowość wariantowania rozwiązań.

Metodologia opracowania Prognozy nakazuje dokonanie propozycji rozwiązań alternatywnych w stosunku do przewidywanych w projekcie dokumentu - rozwiązań, które pozwoliłyby osiągnąć zamierzone cele przy mniejszej skali uciążliwości i oddziaływań na różne aspekty środowiska (realizacja zamierzonych celów byłaby wówczas z punktu widzenia oddziaływań na środowisko bardziej efektywna – zostałaby osiągnięta przy niższych kosztach). Zadania przewidziane w SRG mają tylko nieznaczny wpływ na analizowane aspekty środowiska – większość ma

charakter neutralny, a spośród tych oddziałujących na środowisko, obserwuje się przewagę oddziaływań pozytywnych, nad negatywnymi. Oceniając wpływ na różne elementy środowiska należy zauważyć, że zmiany pozytywne będą „silne” – to znaczy istotne i zauważalne, podczas gdy prognozowane zmiany negatywne będą raczej „słabe” (skala ich oddziaływania będzie raczej niewielka). Uwzględniając powyższe, należy więc stwierdzić, że poszukiwanie rozwiązań alternatywnych (istotnych z punktu widzenia ograniczenia oddziaływania na środowisko) jest bezcelowe – gdyż zaproponowane działania pozwalają na realizację zakładanych celów przy niewielkich kosztach środowiskowych.

Do tych inwestycji można zaliczyć, w szczególności zadania dotyczące promowania działań na rzecz likwidacji niskiej emisji i termomodernizacji. Natomiast w przypadku przedsięwzięć, które mogą kwalifikować się do grupy mogących znacząco oddziaływać na środowisko (polegające na modernizacji i budowie sieci wodno - kanalizacyjnej wraz z inwestycjami na rzecz poprawy jakości wody; rekultywacji składowiska odpadów; modernizacji urządzeń melioracyjnych), analiza rozwiązań alternatywnych będzie elementem oceny oddziaływania na środowisko przeprowadzanej w ramach uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydawanej przed realizacją ww. przedsięwzięć.

Oddziaływania skumulowane

Kumulowanie oddziaływań może wystąpić przede wszystkim w przypadku prowadzenia podobnych przedsięwzięć, np. związanych z budową lub modernizacją, dróg, infrastruktury czy obiektów na tym samym terenie lub w bezpośrednim sąsiedztwie. Część z nich można wyeliminować lub ograniczyć stosując odpowiedni dobór terminów prac oraz nowoczesne, pro-środowiskowe technologie prowadzenia tych prac. Ograniczenia niekorzystnego wpływu na ludzi wynikające z kumulowania się oddziaływań w pobliżu różnych inwestycji - w fazie budowy - należy niwelować poprzez prowadzenie odpowiedniej polityki planowania inwestycji oraz przemyślane gospodarowanie przestrzenią.

Stwierdzono także pozytywne oddziaływania skumulowane na etapie eksploatacji. Niektóre działania zaplanowane w fazie eksploatacji, będą w różny sposób skumulowały pozytywnie oddziaływały na ożywione komponenty środowiska. Przykładowo – działania związane z promowaniem gospodarki niskoemisyjnej będą w sposób pozytywnie oddziaływały na zdrowie i życie ludzi, poprzez korzyści wynikające z obniżenia natężenia hałasu oraz poziomu zanieczyszczeń powietrza. Ponadto, realizacja kierunków działań w zakresie promocji gospodarczej i turystycznej regionu będzie kumulowała pozytywne oddziaływania poprzez umożliwienie turystycznego wykorzystania szlaków turystycznych.

Monitoring skutków realizacji Strategii

Monitoring strategiczny powinien mieć charakter sformalizowany. W związku z tym, w celu sprawnego prowadzenia procesu monitoringu i ewaluacji SRG zostanie powołany Zespół ds. Realizacji Strategii. Zespół będzie pełnił rolę nie tylko instytucji wdrażania Strategii, ale także stałych kontaktów z istniejącymi i potencjalnymi inwestorami (przedsiębiorcami). Zespół ten powinien spotykać się raz w roku i dokonać oceny stopnia realizacji Strategii, wykorzystując przy tym roczne sprawozdania z budżetów poszczególnych referatów, jednostek organizacyjnych i spółek gminnych, wskaźniki gromadzone przez Urząd Miasta i Gminy Września

oraz własne analizy i ewentualne wnioski, które wpłyną do Urzędu, a dotyczyć będą celów strategicznych i kierunkowych Strategii.

1. Wprowadzenie

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko wynika z ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013r. poz.1235 ze zm.). Zgodnie z art. 46 w/w ustawy przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty:

1. koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planów zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju regionalnego;
2. polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
3. polityk, strategii, planów lub programów innych niż wymienione w pkt. 1 i 2, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony.”

Zapisy te stanowią transpozycję postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27.06.2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko. Art. 3. ust. 2. pkt. A Dyrektywy SOOŚ przewiduje przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do wszystkich planów i programów, „które są przygotowywane dla rolnictwa, leśnictwa, rybołówstwa, energetyki, przemysłu, transportu, gospodarki odpadami, gospodarki wodnej, telekomunikacji, turystyki, planów zagospodarowania przestrzennego lub użytkowania gruntów, i które ustalają ramy dla przyszłego zezwolenia na inwestycję dotyczącego projektów wymienionych w załącznikach I i II do dyrektywy 85/337/EWG.

Zgodnie z wymogami prawa sporządzono Prognozę oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września (zwanej SRG), której celem jest ocena środowiskowych skutków realizacji przewidzianych programem zamierzeń.

1.1. Podstawa formalna i prawna opracowania

Podstawę formalno-prawną opracowania prognozy oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Miasta i Gminy stanowią:

1. Ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie

- środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.)
2. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001, str. 30; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 157);
 3. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywy Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003, str. 26);
 4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003, str. 17);
 5. Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. WE L 175 z 05.07.1985, str. 40, ze zm.);
 6. Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7, ze zm.);
 7. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada w sprawie ochrony dzikich ptaków;
 8. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2013, poz. 1232 ze zm.);
 9. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 poz. 627 ze zm.);
 10. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012r. o odpadach (Dz.U.2013, poz. 21 ze zm.);
 11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (Dz. U. z 2001, Nr 92, poz. 1029);
 12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397 ze zm.).

1.2. Cel opracowania prognozy

Podstawowym celem prognozy jest ocena proponowanych skutków oddziaływania na środowisko celów i działań proponowanych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września oraz ustalenie, czy przyjęte cele i kierunki działań gwarantują

bezpieczeństwo środowiska przyrodniczego oraz sprzyjają jego ochronie i zrównoważonemu rozwojowi.

Prognoza ma również ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją w przyszłości postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

1.3. Zakres i kryteria opracowania

Zgodnie z art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, prognoza powinna zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

1) określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,

- rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

2) przedstawia:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

1.4. Metody

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września została wykonana z uwzględnieniem zakresu określonego w art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

Zakres prognozy i stopień szczegółowości Prognozy uzgodniono z organami Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska pismem z dnia 21 października 2014 roku sygn. WOO-III.411.401.2014.AM.1 oraz z Wielkopolskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym pismem z dnia 30 września 2014 roku sygn. DN-NS.9012.1226.2014.

Zgodnie z art. 54 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko organ opracowujący projekt dokumentu poddaje go wraz z prognozą oddziaływania na środowisko opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz przez Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, a także zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

W prognozie analizowano konkretne zapisy Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września dotyczące propozycji celów strategicznych, szczegółowych i kierunków działań. W niniejszym dokumencie dokonano analizy oddziaływań na środowisko w oparciu o dane literaturowe oraz doświadczenie autorów, które zestawiono z różnymi lokalnymi uwarunkowaniami. Przy sporządzaniu prognozy zastosowano metody opisowe, wykorzystano dostępne publikacje, dokumenty i raporty dotyczące obszaru Gminy opracowane przez inne instytucje, a dotyczące środowiska i zmian w nim zachodzących. Ponadto poddano analizie środowiskowe uwarunkowania etapu realizacji i eksploatacji celów strategicznych, ze szczególnym uwzględnieniem możliwego oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska.

2. Charakterystyka projektu Strategii Rozwoju

2.1. Ogólna zawartość dokumentu

Przedmiot prognozy stanowi opracowanie Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014 - 2020. Opracowanie składa się z dwóch zasadniczych części – diagnostycznej oraz strategicznej. Pierwsza część prezentuje stan gminy w obszarach: społecznym, infratechnicznym, gospodarczym oraz w zakresie prowadzonej przez gminę gospodarki finansowej. Swoiste podsumowanie prac diagnostycznych, a jednocześnie punkt wyjścia do planowania kierunków rozwoju stanowi analiza SWOT przeprowadzona dla diagnozowanych obszarów. Druga część to wizja, misja oraz zbiór celów strategicznych jakie stawia przed sobą wspólnota lokalna. Cele te rozpisane zostały na poziom operacyjny w postaci celów strategicznych, szczegółowych oraz podporządkowanych im kierunków działań. Uzupełnieniem dla tej części opracowania jest rozdział dotyczący wytycznych w zakresie monitorowania strategii i jej ewaluacji. Ostatni rozdział opracowania stanowi prognoza finansowa Strategii w latach 2014-2020.

2.2. Cele projektu

Wypracowano konstrukcję strategii, która bazować będzie na trzech celach strategicznych. Wyodrębniono dwa poziomy operacyjne - cele strategiczne, zostały uszczegółowione poprzez cele szczegółowe, które nakładają na Gminę konkretne obszary tematyczne, które należy rozwijać. Kolejny poziom to obszary zadaniowe zdefiniowane na bazie konsultacji z mieszkańcami, analizy dokumentów i diagnozy otoczenia.

WIZJA

**MIASTO I GMINA WRZEŚNIA LIDEREM
DYNAMICZNEGO ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO
W STREFIE ZEWNĘTRZNEJ METROPOLII POZNAŃSKIEJ. OFERUJĄCA
OBECNYM I PRZYSZŁYM MIESZKAŃCOM NOWOCZESNE, PRZYJAZNE
ORAZ KONKURENCYJNE MIEJSCE DO ŻYCIA I PRACY**

Drugim z wiodących haseł zakładanych przy tworzeniu strategii jest misja rozwoju miasta i gminy. Misja wypływa z lokalnego klimatu społecznego, poziomu świadomości mieszkańców, obyczajów, historii i tradycji, powszechnie akceptowanych wartości etycznych i moralnych. Ale misja miasta wynika też z oczekiwań wobec lokalnych władz i administracji samorządowej.

MISJA

MIASTO I GMINA WRZEŚNIA GENERUJE IMPULSY NA RZECZ DYNAMICZNEGO ROZWOJU WYKORZYSTUJĄC STRATEGICZNE POŁOŻENIE ORAZ WYSOKI POTENCJAŁ GOSPODARCZY I SPOŁECZNY. TWORZY WARUNKI DLA POPRAWY JAKOŚCI I POZIOMU ŻYCIA OBECNYM I PRZYSZŁYM MIESZKAŃCOM POPRZECZ INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ, TWORZENIE NOWYCH MIEJSC PRACY ORAZ ZAPEWNIENIE WYSOKIEGO STANDARDU USŁUG

CEL STRATEGICZNY I:

ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO W OPARCIU O WEWNĘTRZNY KAPITAŁ MIASTA I GMINY WRZEŚNIA

Cel szczegółowy I.1.: Poprawa konkurencyjności inwestycyjnej na rzecz dynamizacji gospodarki

Kierunki działań:

- tworzenie infrastruktury oraz uzbrajanie terenów aktywności gospodarczej
- kreowanie warunków dla rozwoju przemysłu
- intensyfikacja działań promocyjnych
- generowanie impulsów dla tworzenia partnerstw publiczno – prywatnych,
- kreowanie oraz umacnianie istniejących i lokalnych partnerstw na rzecz tworzenia wspólnych narzędzi rozwojowych
- wsparcie rozwoju instytucji otoczenia biznesu na rzecz rozwoju MSP
- internacjonalizacja MŚP

Cel szczegółowy I.2.: Generowanie warunków dla innowacyjności oraz wsparcia rozwoju inteligentnych specjalizacji

Kierunki działań:

- realizacja przedsięwzięć mających na celu powstanie i funkcjonowanie klastrów na bazie potencjału wewnętrznego
- wsparcie rozwoju produkcji rolnej i przetwórstwa rolno-spożywczego
- promowanie działań na rzecz rozwoju sektora OZE przy wykorzystaniu wewnętrznego potencjału gminy
- stymulowanie innowacyjności gospodarki lokalnej m.in. poprzez wspieranie sieci współpracy przedsiębiorców
- wspieranie inicjatyw w zakresie zarządzania wiedzą w obszarze działalności innowacyjnej

CEL STRATEGICZNY II:

INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Cel szczegółowy II.1.: modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej jako element zrównoważonego rozwoju Miasta i Gminy Września

Kierunki działań:

- rozbudowa i modernizacja sieci wodno - kanalizacyjnej wraz z inwestycjami na rzecz poprawy jakości wody
- poprawa dostępności komunikacyjnej i poprawa mobilności przestrzennej przy zachowaniu zasad wdrażania strategii niskoemisyjnej
- lobbowanie na rzecz wyrównanie szans dostępu do sieci gazowej i elektrycznej

Cel szczegółowy II.2.: Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego

Kierunki działań:

- poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację obiektów
- promowanie inwestycji proekologicznych, wdrażających i tworzących ekoinnowacje
- działania zmierzające do zwiększenia OZE w bilansie energetycznym gminy
- wsparcie i realizacja przedsięwzięć melioracyjnych
- rekultywacja składowiska odpadów
- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców

CEL STRATEGICZNY III:

POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ

Cel szczegółowy III.1.: modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej na rzecz wzmocnienia atrakcyjności Wrześni jako miejsca zamieszkania

Kierunki działań:

- modernizacja i rozbudowa obiektów edukacyjnych,
- doposażenie szkół i placówek oświatowych.
- likwidacja barier architektonicznych
- poprawa warunków mieszkaniowych, w tym rozwój budownictwa socjalnego
- realizacja przedsięwzięć w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom poprzez wyposażenie i doposażenie Jednostek Bezpieczeństwa Publicznego i wsparcie systemu służb ratownictwa oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym
- rozwój infrastruktury bazy pomocy społecznej
- wykorzystanie nowoczesnych technologii (TIK) w celu uprawnienia usług publicznych
- utrzymanie w dobrym stanie istniejącej infrastruktury turystycznej na terenie Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem dorobku kulturowego

Cel szczegółowy III.2.: poprawa ładu przestrzennego na terenie gminy

Kierunki działań:

- wdrażanie polityki w zakresie ładu przestrzennego
- uzbrajanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe
- modernizacja oraz zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w Gminie
- rozbudowa sieci tras rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą łączących miasto z jego strefa podmiejską
- urządzenie i rewitalizacja terenów zieleni oraz przestrzeni publicznych na terenie Miasta i Gminy

Cel szczegółowy III.3.: przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Kierunki działań:

- wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na terenie gminy
- podniesienie jakości kształcenia, opieki i wychowania
- realizacja projektów i programów społecznych na rzecz osób narażonych na wykluczenie
- realizacja komplementarnych przedsięwzięć w zakresie rozwoju działalności kulturowej i sportowo-rekreacyjnej

- kontynuacja i realizacja nowych działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu (wzmocnienie zastosowania TIK)
- stworzenie programu wspierającego duże rodziny
- opracowanie i realizacja programu rewitalizacji Miasta Września
- realizacja działań w zakresie odnowy obszarów wiejskich

Cel szczegółowy III.4.: wzmocnienie aktywności obywatelskiej

Kierunki działań:

- wspieranie działalności organizacji pozarządowych
- promowanie inicjatywy funduszy sołeckich

Cel szczegółowy III.5.: aktywizacja zawodowa mieszkańców poprzez ułatwianie rozwoju ekonomii społecznej

Kierunek działań:

- promowanie idei ekonomii społecznej
- tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorstw ekonomii społecznej na terenie Gminy
- wzmocnianie narzędzi wsparcia aktywizacji zawodowej mieszkańców;
- wsparcie działań na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych i zwiększenia mobilności zawodowej mieszkańców

Cel szczegółowy III.6.: wzmocnienie pozycji kultury jako elementu przewagi konkurencyjnej Wrześni

Kierunek działań

- rozwój oferty kulturalnej miasta
- promocja przedsięwzięć kulturalnych o zasięgu ponadlokalnym
- stworzenie systemu informacji o kulturze i dziedzictwie miasta i gminy
- poprawa stanu technicznego i doposażeniem istniejącej infrastruktury kulturowej

2.3. Powiązania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy z innymi dokumentami

Obowiązujące obecnie regulacje europejskiej polityki spójności i polskiej polityki rozwoju kładą zdecydowany nacisk na nowoczesny model wdrażania polityk publicznych. Zakłada on przejście w zarządzaniu rozwojem od podejścia

sektorowego (i tradycyjnej redystrybucji pieniędzy) do zintegrowanego terytorialnie, polegającego na integracji działań różnych podmiotów publicznych (i środków na rozwój w ich dyspozycji) wobec terytoriów określonych nie administracyjnie, a funkcjonalnie, charakteryzujących się podobnymi cechami społeczno – gospodarczo - przestrzennymi. Obszary te (zwane także obszarami funkcjonalnymi) mają być punktem odniesienia dla realizacji poszczególnych polityk rozwoju, w tym wdrażania środków unijnych w nadchodzącej perspektywie finansowej 2014-2020.

STRATEGIA EUROPA 2020

Celem strategii „Europa 2020” jest osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który będzie inteligentny – dzięki bardziej efektywnym inwestycjom w edukację, badania naukowe i innowacje; zrównoważony – dzięki zdecydowanemu przesunięciu w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i konkurencyjnego przemysłu oraz sprzyjający włączeniu społecznemu, ze szczególnym naciskiem na tworzenie nowych miejsc pracy i ograniczanie ubóstwa.

Aby zagwarantować, że strategia „Europa 2020” przyniesie oczekiwane rezultaty, ustanowiono solidny i skuteczny system zarządzania gospodarczego, który ułatwi koordynowanie działań politycznych na szczeblu unijnym i krajowym¹.

Strategia rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 jest spójna z założeniami Strategii Europa 2020, bowiem jej trzy cele strategiczne obejmują zarówno zrównoważony rozwój, włączenie społeczne i szeroko pojęte zarządzanie gospodarcze uwzględniające uczestnictwo obywateli. Realizacja powyższych celów odbywać się będzie poprzez szereg działań ukierunkowanych na wykorzystanie potencjału endogenicznego w rozwoju innowacyjnym i zrównoważonym.

EUROPEJSKA KONWENCJA KRAJOBRAZOWA

Celami, Europejskiej Konwencji Krajobrazowej sporządzonej we Florencji dnia 20 października 2000r. (Dz.U.2006.14.98), są: promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu, a także organizowanie współpracy europejskiej w zakresie zagadnień dotyczących krajobrazu. Strategia rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 jest spójna z założeniami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej w zakresie przyjętych celów ochrony krajobrazu.

PROGRAMOWANIE PERSPEKTYWY FINANSOWEJ 2014 -2020, UMOWA PARTNERSTWA (UP)²

UP 2014-2020 ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 (SRK) oraz Strategii Europa 2020. Celem

¹ Strona Komisji Europejskiej/Europa 2020 - http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/priorities/index_pl.htm

² Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 8 stycznia 2014 r. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie z SRK, oparcie rozwoju na dalszym:

- (1) zwiększaniu konkurencyjności gospodarki;
- (2) poprawie spójności społecznej i terytorialnej;
- (3) podnoszeniu sprawności efektywności państwa.

Biorąc pod uwagę wskazane wyżej cele rozwojowe kraju, środki Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych w ramach UP koncentrują się na priorytetach finansowych: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczna i aktywność zawodowa, infrastruktura sieciowa na rzecz wzrostu i zatrudnienia, środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami.

Spójność Strategii rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 z Umową Partnerstwa

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 to:	Obszar spójności	Cele szczegółowe Umowy Partnerstwa
Cel strategiczny I ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO W OPARCIU O WEWNĘTRZNY KAPITAŁ MIASTA I GMINY WRZEŚNIA	Aktywizacja gospodarcza Działania w zakresie rozwoju przedsiębiorczości	Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw poprawa jakości i funkcjonowania oferty systemu transportowego oraz zwiększenie transportowej dostępności kraju w układzie europejskim
Cel strategiczny II INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	Poprawa jakości i dostępności komunikacyjnej, infrastrukturalnej przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa, podniesienia jakości życia mieszkańców.	Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw poprawa jakości i funkcjonowania oferty systemu transportowego oraz zwiększenie transportowej dostępności kraju w układzie europejskim
Cel strategiczny III POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ	Tworzenie i wspieranie inicjatyw lokalnych Poprawa jakości infrastruktury społecznej Działania w zakresie poprawy jakości kształcenia Działania w zakresie rozwoju przedsiębiorczości	Lepsze kompetencje kadr gospodarki Włączenie społeczności zamieszkałych obszarów peryferyjne i zdegradowane Wzrost szans na zatrudnienie dla osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

POLSKA 2030. DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI (DSRK)³

³ Warszawa 11 stycznia 2013.

Celem głównym DSRK jest podniesienie jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu powinno być mierzone, z jednej strony wzrostem produktu krajowego brutto (PKB) na mieszkańca, a z drugiej zwiększeniem spójności społecznej oraz zmniejszeniem nierówności o charakterze terytorialnym, jak również skalą skoku cywilizacyjnego społeczeństwa oraz innowacyjności gospodarki w stosunku do innych krajów⁴

Osiągnięcie strategicznego celu kluczowego będzie możliwe dzięki podjęciu działań w trzech obszarach zadaniowych:

- konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), nastawianych na zbudowanie nowych przewag konkurencyjnych Polski opartych o wzrost kapitału ludzkiego (wzrost kapitału ludzkiego, społecznego, relacyjnego, strukturalnego) i wykorzystanie impetu cyfrowego, co daje w efekcie większą konkurencyjność;
- równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski zgodnie z zasadami rozbudzania potencjału rozwojowego odpowiednich obszarów mechanizmami dyfuzji i absorpcji oraz polityką spójności społecznej, co daje w efekcie zwiększenie potencjału konkurencyjności Polski;
- efektywności i sprawności państwa usprawniającej funkcje przyjaznego i pomocnego państwa (nie nadodpowiedzialnego) działającego efektywnie w kluczowych obszarach interwencji⁵

Założenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 spójne są z obszarem działań zadaniowych DSRK w obrębie:

- wspierania rozwoju gospodarczego i społecznego poprzez wszystkie dostępne kanały (inwestycja w edukację, promocja przedsiębiorczości, racjonalne wykorzystanie środowiska naturalnego - zrównoważony rozwój);
- wsparcia adekwatnego do potrzeb każdego subregionu (traktowanie obszaru indywidualnie) w celu zwiększenia jego konkurencyjności
- opieranie swoich działań na wcześniej dokonanych diagnozach, konsultowanych społecznie - działanie zgodnie ze społecznie ustalonymi kierunkami wsparcia;

Założenia Strategii rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 są spójne z założeniami przyjętymi w DSRK, bowiem stanowią element bardziej złożonej koncepcji przyczyniającej się w rezultacie do osiągnięcia wskaźników rozwoju.

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020 – AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO, KONKURENCYJNA GOSPODARKA, SPRAWNE PAŃSTWO (SRK)⁶.

⁴ *Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności* (DSRK). Dokument ten wynika z debaty krajowej przeprowadzonej w 2009 roku. Jej wyniki ujęte zostały w postaci dokumentu „Raport Polska 2030. Wyzwania rozwojowe” oraz stanowiły podstawę do określenia długookresowej strategii rozwoju kraju

⁵ *Ibidem*, s.45

⁶ Warszawa, wrzesień 2012

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski⁷.

Spójność Strategii rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 ze Strategią Rozwoju Kraju 2020⁸

	Strategia Rozwoju Kraju 2020								
	Obszar Strategiczny II. Konkurencyjna Gospodarka					Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna			
Cele strategiczne i kierunkowe "Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020"	Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki	Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki	Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego	Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko	Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu	Cel III.1. Integracja społeczna	Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych		
Cel strategiczny I : ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO W OPARCIU O WEWNĘTRZNY KAPITAŁ MIASTA I GMINY WRZEŚNIA									
Cel szczegółowy I.1.: Poprawa konkurencyjności inwestycyjnej na rzecz dynamizacji gospodarki									
Cel szczegółowy I.2.: Generowanie warunków dla innowacyjności oraz wsparcia rozwoju inteligentnych specjalizacji									
Cel strategiczny II: INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO									
Cel szczegółowy II.1.: modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej jako element rozwoju Miasta i Gminy Września									
Cel szczegółowy II.2.: Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego									
Cel strategiczny III: POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ									
Cel szczegółowy III.1.: modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej na rzecz wzmocnienia atrakcyjności Wrześni jako miejsca zamieszkania									
Cel szczegółowy III.2.: poprawa ładu przestrzennego na terenie gminy									
Cel szczegółowy III.3.: przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu									
Cel szczegółowy III.4.: wzmocnienie aktywności obywatelskiej									
Cel szczegółowy III.5: aktywizacja zawodowa mieszkańców poprzez ułatwianie rozwoju ekonomii społecznej									

⁷ Strategia Rozwoju Kraju, s. 5

⁸ W tabeli uwzględniono wyłączenie Obszary strategiczne i cele, w które wpisuje się koncepcja rozwoju Miasta i Gminy Września

Strategia rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 jest spójna z założeniami obszarów strategicznych wpieranymi przez SRKK, bowiem przewiduje rozwój lokalnej gospodarki oraz wzmocnienie spójności terytorialnej i społecznej.

Zaakcentować trzeba przede wszystkim spójność w obrębie inwestowania zarówno w potencjał gospodarczy, jak i w szeroko pojęty kapitał ludzki. Cele kierunkowe określone w Strategii przewidują szereg zintegrowanych działań, angażujących społeczeństwo lokalne, które mają wymiar zarówno społeczny jak i inwestycyjny.

KRAJOWA KONCEPCJA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 2030

Polska polityka przestrzenna wskazuje na realizację interwencji w obrębie tzw. obszarów funkcjonalnych. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK) definiuje obszar funkcjonalny jako „zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi, jednolitymi celami rozwoju”. Według zapisów KPZK, obszar funkcjonalny jest to nie tylko strefa oddziaływania, ale też ukształtowany w procesie historycznym zespół jednostek terytorialnych, wyróżniający się z otoczenia i upodabniający się pod pewnymi względami do siebie. Zgodnie z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 obszary interwencji podzielono na szereg typów funkcjonalnych⁹. Obszary miejskie podzielono na cztery główne kategorie:

- ośrodków wojewódzkich, w tym metropolitalnych,
- ośrodków regionalnych,
- ośrodków subregionalnych,
- ośrodków lokalnych

Wśród obszarów o przeważającej funkcji wiejskiej wyodrębniono dwie główne grupy:

- wiejskie obszary funkcjonalne uczestniczące w procesach rozwojowych
- wiejskie obszary funkcjonalne wymagające wsparcia procesów rozwojowych

W tym kontekście należy zwrócić uwagę na fakt, że Miasto i Gmina Września z racji swojego położenia względem głównych ośrodków rozwoju została zakwalifikowana do kilku typów obszarów funkcjonalnych:

- miejski obszar funkcjonalny ośrodka lokalnego
- wiejski obszar funkcjonalny uczestniczący w procesach rozwojowych

Zgodnie z polityką przestrzenną kraju, która powinna znaleźć swoje odzwierciedlenie w regionalnej i lokalnej polityce przestrzennej regionu w zakresie zapewnienia spójności terytorialnej, działania podejmowane na obszarze Miasta i Gminy Września obejmować powinny:

- wspomaganie procesów koncentracji urbanizacji w miastach średnich i małych

⁹ „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”

- rozwijanie endogenicznego potencjału ośrodka
- wspomaganie dyfuzji procesów rozwojowych
- wspieranie rozwoju powiązań funkcjonalnych o podstawowym znaczeniu dla rozwoju miast i regionów peryferyjnych,
- zwiększenie dostępu do usług podstawowych, w tym komunikacyjnych,
- działanie integrujące przestrzennie z centrum kraju,
- zapewnienie ładu przestrzennego

Zaproponowane w „Strategii rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014 – 2020” cele strategiczne i szczegółowe realizują tym samym założenia krajowej polityki przestrzennej w odniesieniu do obszarów miejskich i wiejskich zwłaszcza w odniesieniu do założeń przyświecających realizacji Celu 2 „Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów”, Celu 3 „Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej”, celu 4 „Kształtowanie struktur przestrzennych wpierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski” oraz celu 6 „Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego”.

STRATEGICZNY PLAN ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020) określa warunki stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyk, jakie niosą ze sobą zmiany klimatyczne. Przewidziano w nim także rozwiązania wykorzystujące pozytywny wpływ, jaki działania te mogą wywierać nie tylko na stan środowiska, ale również na wzrost gospodarczy. Działania adaptacyjne, podejmowane zarówno przez podmioty publiczne, jak i prywatne, będą dokonywane poprzez realizację polityk, inwestycje w infrastrukturę oraz technologie. Niezwykle istotna jest również wiedza i informacja o konsekwencjach zmian klimatycznych, a także zmiany zachowań społecznych. Strategia rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 jest spójna z założeniami niniejszego Planu.

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE 2010-2020¹⁰

¹⁰ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego. Regiony, Miasta, Obszary wiejskie. 2010-2020. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

Zgodnie z nowymi zasadami kierowania wsparcia na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego, jednym z najważniejszych warunków będzie tzw. koncentracja geograficzna. Tym samym, określone zostały Obszary Strategicznej Interwencji (OSI). Zgodnie z KSRR są to obszary:

- wobec których wymagana jest interwencja rządu ze względu na ciężar, którego sam region nie jest w stanie udźwignąć,
- obszary, które ze względów społecznych, gospodarczych lub środowiskowych wywierają lub mogą w przyszłości wywierać istotny wpływ na rozwój kraju.

W stosunku do tych obszarów powinny zostać skierowane właściwe, zintegrowane działania mające na celu wyrównanie ich szans rozwojowych a przede wszystkim właściwe wykorzystanie istniejących potencjałów rozwojowych danego obszaru. Niestety miasto i Września nie została zakwalifikowana do żadnego ze wspomnianych wyżej obszarów. Stanowi ona ośrodek lokalny będący pod silnym wpływem głównie aglomeracji Ponińskiej. Niemniej jednak, jej specyficzne położenie przy skrzyżowaniu ważnych ciągów komunikacyjnych oraz w strefie oddziaływania stolicy województwa powodują, że działania podejmowane w ramach planu strategicznego Miasta i Gminy Września wpisują się w założenia KSRR.

Spójność Strategii rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 ze Strategią Rozwoju Regionalnego.

		KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020		
Cele strategiczne i kierunkowe "Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020"		Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności i regionów	Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych	Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie
Cel strategiczny I: ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO W OPARCIU O WEWNĘTRZNY KAPITAŁ MIASTA I GMINY WRZEŚNIA				
	Cel szczegółowy I.1.: Poprawa konkurencyjności inwestycyjnej na rzecz dynamizacji gospodarki			
	Cel szczegółowy I.2.: Generowanie warunków dla innowacyjności oraz wsparcia rozwoju inteligentnych specjalizacji			
Cel strategiczny II: INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO				
	Cel szczegółowy II.1.: modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej jako element rozwoju Miasta i Gminy Września			
	Cel szczegółowy II.2.: Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego			
Cel strategiczny III: POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ				
	Cel szczegółowy III.1: modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej na rzecz wzmocnienia atrakcyjności Wrześni jako miejsca zamieszkania			

Cel szczegółowy III.2.: poprawa ładu przestrzennego na terenie gminy			
Cel szczegółowy III.3.: przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu			
Cel szczegółowy III.4.: wzmocnienie aktywności obywatelskiej			
Cel szczegółowy III.5.: aktywizacja zawodowa mieszkańców poprzez ułatwianie rozwoju ekonomii społecznej			
Cel szczegółowy III.6.: wzmocnienie pozycji kultury jako elementu przewagi konkurencyjnej Wrześni			

POLITYKA TRANSPORTOWA PAŃSTWA na lata 2006 - 2015¹¹

Zgodnie z zapisami niniejszego dokumentu podstawowym celem polityki transportowej Polski jest zdecydowana poprawa jakości systemu transportowego i jego rozbudowa zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Podejście to wynika z traktowania jakości systemu transportowego jako jednego z kluczowych czynników, decydujących o warunkach życia mieszkańców i o rozwoju gospodarczym kraju i regionów.

Sformułowany wyżej, podstawowy cel polityki transportowej, zostanie osiągnięty przez skoncentrowanie się na realizacji następujących sześciu celów szczegółowych.

Cel 1: Poprawa dostępności transportowej i jakości transportu jako czynnik poprawy warunków życia i usuwania barier rozwojowych gospodarki.

Cel 2: Wspieranie konkurencyjności gospodarki polskiej jako kluczowy instrument rozwoju gospodarczego.

Cel 3: Poprawa efektywności funkcjonowania systemu transportowego.

Cel 4: Integracja systemu transportowego – w układzie gałęziowym i terytorialnym.

Cel 5: Poprawa bezpieczeństwa prowadząca do radykalnej redukcji liczby wypadków i ograniczenia ich skutków (zabici, ranni) oraz – w rozumieniu społecznym – do poprawy bezpieczeństwa osobistego użytkowników transportu i ochrony ładunków.

Cel 6: Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko i warunki życia.

W wyniku dostosowania polityki transportowej kraju do polityki transportowej Unii Europejskiej wyodrębnionych zostało 10 priorytetów krajowej polityki transportowej, z czego założenia przyświecające realizacji celów kierunkowych w ramach Strategii rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 wpisują się w cztery z ich:

- radykalna poprawa stanu dróg wszystkich kategorii (rehabilitacja i wzmocnienie nawierzchni),
- rozwój sieci autostrad i dróg ekspresowych na najbardziej obciążonych kierunkach i powiązaniach z siecią transeuropejską,
- poprawa bezpieczeństwa w transporcie, w tym radykalne obniżenie liczby śmiertelnych ofiar w wypadkach,

¹¹ <http://archiwum-ukie.polskawue.gov.pl>

- poprawa jakości transportu w miastach, w tym poprzez poprawienie konkurencyjności transportu publicznego wobec indywidualnego, poprawę warunków ruchu pieszego i rowerowego, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych.

STRATEGIA ROZWOJU POLSKI ZACHODNIEJ¹²

SRPZ stanowi jedną z krajowych strategii rozwoju przygotowywanych w celu odpowiedzi na wyzwania, specyficzne dla obszaru o charakterze ponadregionalnym – mieszczące się pomiędzy krajowym a regionalnym poziomem interwencji. U podstaw procesu przygotowania strategii dla Polski Zachodniej znalazło się przekonanie, że możliwe jest określenie makroregionalnych potencjałów rozwojowych i ich skuteczne pobudzanie dzięki współpracy międzyregionalnej, która przynosi dodatkowe efekty rozwojowe, obok działań podejmowanych na poziomie niższym – regionalnym, i wyższym – krajowym¹³.

Strategia przewiduje trzy cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I: Integracja przestrzenna i funkcjonalna makroregionu,
- Cel szczegółowy II: Budowa makroregionalnej oferty gospodarczej,
- Cel szczegółowy III: Wzmocnienie potencjału naukowo –badawczego makroregionu.

Strategia rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 w obrębie swoich celów strategicznych i kierunkowych przewiduje poprawę infrastruktury technicznej, tworzenie warunków dla rozwoju inteligentnych specjalizacji, poprawę stanu ochrony środowiska poprzez wpieranie efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej a także wpieranie i ochronę dziedzictwa kulturalnego i naturalnego. W związku z tym wpisuje się w założenia Strategii Rozwój Polski Zachodniej.

KRAJOWA POLITYKA MIEJSKA¹⁴

Strategicznym celem krajowej polityki miejskiej jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jako poprawa jakości życia mieszkańców.

Krajowa Polityka Miejska stawia następujące cele do zrealizowania do roku 2020:

1. Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia,
2. Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym w niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmocnienie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu,

¹² Założenia Strategii Rozwoju Polski Zachodniej, Polska zachodnia 2020. Wersja do konsultacji społecznych, publikacja: luty 2014, s. 7.

¹³ Strategia Rozwoju Polski Zachodniej 2020, Wersja do konsultacji społecznych, luty 2014.

¹⁴ <http://www.mir.gov.pl/>

3. Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich,

4. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji,

5. Stworzenie warunków do skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych.

Obszary wsparcia, które pojawiają się w obrębie Strategii Rozwoju Miast i Gminy Września dostosowane zostały do realizacji założeń Krajowej Polityki Miejskiej wykorzystując narzędzia i środki przez nią wskazane. Poprawa konkurencyjności i zdolności ośrodków miejskich odbywa się poprzez prawidłowe budowanie i kreowanie polityki strategicznej na obszarze objętym wsparciem, tym samym odbywa się realizacja założeń polityki regionalnej oraz polityki spójności. Inwestycja w wspieranie rewitalizacji odbywa się w sferze gospodarczej i społecznej, tym samym stworzone zostały warunki do skutecznego wdrażania i wspierania założeń KPM. Ponadto, każde działanie przewidziane w obrębie Strategii Miasta i Gminy Września przyczynia się do kreowania warunków do skutecznego i efektywnego zarządzania rozwojem na obszarze objętym wsparciem. Podejście ukierunkowane terytorialnie stanowi jeden z filarów nowego paradygmatu polityki rozwoju, wprowadzanego przez strategiczne dokumenty. Założenia Strategii są ich uszczegółowieniem, przez co są spójne z kierunkami rozwoju zawartymi w Krajowej Polityce Miejskiej.

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2014 – 2020¹⁵

Położenie Miasta i Gminy Września predysponują jednostkę do korzystania ze wsparcia pomocowego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020. Tym samym kierunki rozwoju jednostki powinny być zbieżne z założeniami przyświecającymi Wspólnej Polityce Rolnej. Celem głównym PROW 2014-2020 będzie poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez sześć priorytetów, z czego cele strategiczne i kierunkowe zidentyfikowane w ramach Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 bezpośrednio realizują:

1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
2. Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
3. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.

¹⁵ <http://www.minrol.gov.pl/pol/Wsparcie-rolnictwa-i-rybolowstwa/PROW-2014-2020>

4. Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA NA LATA 2012-2020¹⁶

Z punktu widzenia zgodności przewidywanych kierunków rozwoju Miasta i Gminy Września z dokumentami na wyższym szczeblu należy także wymienić zgodność ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020. Diagnoza sytuacji wskazała m.in. na konieczność podniesienia poziomu cywilizacyjnego obszarów wiejskich oraz wzmocnienia potencjału rozwojowego ośrodków lokalnych. Osiągnięciu tego założenia ma przyświecać realizacja głównego celu Strategii: „Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju”. Miasto i Gmina Września ze względu na uwarunkowania wewnętrzne oraz istniejący potencjał wpisuje się w przede wszystkim w działania dążące do osiągnięcia następujących celów szczegółowych: cel 1. „wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich”, cel 2 „poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej” oraz cel 5 „ Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich”

WIELKOPOLSKA 2020. ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2020 ROKU¹⁷

Kreowanie warunków rozwoju na szczeblu regionalnym w odniesieniu do wytycznych europejskich i krajowych pozostaje w gestii władz województwa wielkopolskiego. Kluczowym dokumentem wyznaczającym kierunki działań społeczności regionu oraz mechanizmy monitorowania jego rozwoju pozostaje zaktualizowana w 2012 roku Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego. Strategia rozwoju Miasta i Gminy Września powinna uwzględnić realizację założenia polityki regionalnej, przez co wpisuje się w jej założenia w następujących obszarach, przewidzianych przez regionalny dokument strategiczny:

Spójność Strategii rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014 – 2020 ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA I GMINY WRZEŚNIA NA LATA 2014-2020		
Cel strategiczny I: ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO W OPARCIU O WEWNĘTRZNY KAPITAŁ MIASTA I GMINY WRZEŚNIA	Cel strategiczny II: INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	Cel strategiczny III: POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ

¹⁶ <http://www.minrol.gov.pl/pol/Informacje-branzowe/Strategia-zrownowazonego-rozwoju-wsi-rolnictwa-i-rybactwa-na-lata-2012-2020>

¹⁷ <http://www.wrpo.wielkopolskie.pl/>

Cel strategiczny nr 6. Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu	6.1. Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorców																				
	6.2. Wzmocnienie roli nauki i badań dla innowacji i rozwoju gospodarczego																				
	6.3. Rozwój sieci i kooperacji regionu																				
	6.4. Rozbudowa instytucji otoczenia biznesu																				
	6.5. Tworzenie warunków rozwoju inteligentnych specjalizacji, w tym wspieranie sektorów kreatywnych w gospodarce																				
	6.8. Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych																				
	6.9. Tworzenie warunków dla ekspansji gospodarki województwa na rynki zewnętrzne																				
	6.10. Poprawa warunków dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolnego																				
	6.11. Rozwój gospodarki społecznej																				
	Cel strategiczny nr 7. Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia	7.1. Poprawa warunków, jakości i dostępności edukacji																			
		7.3. Promocja przedsiębiorczości i zatrudnialności																			
7.4. Rozwój oraz promocja postaw kreatywnych i innowacyjnych																					
Cel strategiczny nr 8. Zwiększenie zasobów oraz wyrównanie potencjałów społecznych województwa	8.1. Wzmocnienie aktywności zawodowej																				
	8.2. Poprawa sytuacji i przeciwdziałanie zagrożeniom demograficznym																				
	8.4. Promocja zdrowego stylu życia																				
	8.5. Wzmocnienie włączenia społecznego																				
	8.6. Wzmocnienie systemu usługi i pomocy społecznej																				
	8.7. Kształtowanie skłonności mieszkańców do zaspokojenia potrzeb wyższego rzędu																				
	8.8. Budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego																				
	8.9. Ochrona zasobów, standardu i jakości życia rodziny																				
	8.10. Ochrona i utrwalenie dziedzictwa kulturowego																				
	8.11. Poprawa warunków mieszkaniowych																				
	Wzrost bezpieczeństwa i sprawności	9.1. Tworzenie warunków dla zarządzania rozwojem regionu																			

9.2. Budowa wizerunku województwa i jego promocja										
9.4. Budowa partnerstwa dla innowacji										
9.5. Budowa regionalnych systemów zabezpieczania i reagowania na zagrożenia										
9.6. Rozwój współpracy terytorialnej										

WIELKOPOLSKI REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY NA LATA 2014-2020¹⁸

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 będzie stanowił narzędzie realizacji polityki spójności na obszarze województwa wielkopolskiego w perspektywie finansowej UE na lata 2014 - 2020. Założenia dokumentu Strategii Miasta i Gminy Września są spójne i wpisują się w poszczególne osie priorytetowe RPO, tym samym stanowią kontynuację i uszczegółowienie założeń polityki regionalnej i przyczynią się do realizacji jej założeń na szczeblu regionalnym.

Spójność Strategii rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 z WRPO 2014+

		Osie priorytetowe WRPO 2014+									
Cele strategiczne i kierunkowe "Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020"		Oś priorytetowa 1. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka	Oś Priorytetowa 2. Społeczeństwo informacyjne	Oś priorytetowa 3. Energia	Oś priorytetowa 4. Środowisko	Oś priorytetowa 5. Transport	Oś priorytetowa 6. Rynek pracy	Oś priorytetowa 7. Włączenie społeczne	Oś priorytetowa 8. Edukacja	Oś priorytetowa 9. Infrastruktura dla kapitału ludzkiego	
Cel strategiczny I: ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO W OPARCIU O WEWNĘTRZNY KAPITAŁ MIASTA I GMINY WRZEŚNIA											
	Cel szczegółowy I.1.: Poprawa konkurencyjności inwestycyjnej na rzecz dynamizacji gospodarki	PI 1a, PI 1b, PI 3a, PI 3b, PI 3c					PI 8iii				
	Cel szczegółowy I.2.: Generowanie warunków dla innowacyjności oraz wsparcia rozwoju inteligentnych specjalizacji	PI 1a, PI 1b, PI 3a, PI 3c		PI 4a, PI 4c							
Cel strategiczny II: INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO											

¹⁸ <http://www.wrpo.wielkopolskie.pl/>

	Cel szczegółowy II.1.: modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej jako element rozwoju Miasta i Gminy Września			PI 2c, PI 4e	PI 6b	PI 7b				
	Cel szczegółowy II.2.: Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego	PI 3c		PI 4a, PI 4c, PI 4e	PI 5b, PI 6a, PI 6b, PI 6d					
Cel strategiczny III: POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ										
	Cel szczegółowy III.1: modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej na rzecz wzmocnienia atrakcyjności Wrześni jako miejsca zamieszkania			PI 4c	PI 5b		PI 8iv, PI vi	PI 9iv	PI 10i, PI 10iii	PI 9a, PI 9b, PI 10a
	Cel szczegółowy III.2.: poprawa ładu przestrzennego na terenie gminy			PI 4e						PI 9b
	Cel szczegółowy III.3.: przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu		2c		PI 6c		PI 8i, PI 8iv, PI 8v, PI 8vi	PI 9i, PI 9v	PI 10i, PI 10iii	PI 9a, PI 9b
	Cel szczegółowy III.4.: wzmocnienie aktywności obywatelskiej							PI 9iv, PI 9v		PI 9b
	Cel szczegółowy III.5.: aktywizacja zawodowa mieszkańców poprzez ułatwienie rozwoju ekonomii społecznej						PI 8i, PI 8iii, PI 8iv, PI 8v, PI 8vi	PI 9iv, PI 9v		
	Cel szczegółowy III.6: wzmocnienie pozycji kultury jako elementu przewagi konkurencyjnej Wrześni			PI 4c	PI 6c					

REGIONALNA STRATEGIA INNOWACJI DLA WIELKOPOLSKI NA LATA 2015 – 2020. AKTUALIZACJA¹⁹

Podnoszenie konkurencyjności regionu w oparciu o wdrażanie innowacji oraz wzmocnianie lokalnych specjalizacji jest jednym z celów przyświecających rozwojowi całego województwa. Analiza przeprowadzona na potrzeby RSI wykazała, że Wielkopolska ma wysoki potencjał w tym zakresie, który wynika z szeregu uwarunkowań historycznych i gospodarczych. Cały region, w tym poszczególne jego obszary posiadają bardzo dobre uwarunkowania dla rozwoju tzw. inteligentnych specjalizacji, tj. specjalizacji wynikających z posiadanej potencjału wewnętrznego oraz oddolnych inicjatyw współpracy, partnerstwa i tworzenia nowej jakości w przestrzeni gospodarczej.

Miasto i Gmina Września ze względu na swój potencjał gospodarczy i lokalizacyjny pretenduje do aktywnego udziału w rozwoju innowacyjnym w zakresie następujących inteligentnych specjalizacji:

Plan rozwojowy dla Miasta i Gminy Września (zwłaszcza założenia przyświecające I celowi strategicznemu) wpisuje się w powyższe założenia poprzez programowanie

¹⁹ <http://iw.org.pl/pl/inteligentne-specjalizacje>

działań wykorzystujących istniejący potencjał oraz dynamizujących rozwój gospodarczy w regionie.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI NA SZCZEBLU LOKALNYM

Strategia rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 oprócz wpisywania się w politykę realizowaną na wyższych szczeblach powinna także wykazywać spójność z dokumentami na szczeblu lokalnym, np. Strategia Rozwoju Powiatu, Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Z nami warto” itp. W obu powyższych przypadkach dokumenty obowiązują do końca 2013 i 2015. W najbliższym czasie, w związku ze zmianą uwarunkowań wewnętrznych oraz zewnętrznych zostaną one zaktualizowane i dostosowane do nowych warunków.

Miasto i Gmina Września realizując założenia polityki regionalnej, wspiera i wskazuje kierunki działań oraz sprawdzone metody i rozwiązania w obrębie realizacji celów zaplanowanych w strategicznych dokumentach lokalnych.

Spójność Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 z dokumentami lokalnymi.

Nazwa dokumentów lokalnych	Cele dokumentów lokalnych	Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Wrzesińskiego na lata 2007-2013	1. Rozwój infrastruktury technicznej 2. Wspieranie rozwoju gospodarczego 3. Rozwój usług społecznych	Cel strategiczny I: ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO W OPARCIU O WEWNĘTRZNY KAPITAŁ MIASTA I GMINY WRZEŚNIA Cel strategiczny II: INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO Cel strategiczny III: POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ
Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2009 – 2015 dla Lokalnej Grupy Działania „Z Nami Warto”	Cel ogólny 1. Polepszenie zarządzania lokalnymi zasobami i ich waloryzacja – rozwój infrastruktury społecznej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz promocja regionu Cel Ogólny II. Budowanie kapitału społecznego poprzez aktywizację mieszkańców oraz przyczynianie się do powstawania nowych miejsc pracy	Cel strategiczny III: POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ
Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Września Na Lata 2011 – 2020	- poprawa bezpieczeństwa na obszarze - poprawa jakości infrastruktury komunikacyjnej i kanalizacji deszczowej - stymulacja rozwoju gospodarczego - zmniejszenie bezrobocia - promocja dziedzictwa kulturowego i regionalnego - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Cel strategiczny I: ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO W OPARCIU O WEWNĘTRZNY KAPITAŁ MIASTA I GMINY WRZEŚNIA Cel strategiczny II: INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO Cel strategiczny III: POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ

2.4. Główne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym oraz ich uwzględnienie podczas opracowywania projektu Strategii

W tym rozdziale przeprowadzono analizę porównawczą celów ochrony środowiska ustanowionych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września z innymi dokumentami strategicznymi na poziomie międzynarodowym (w tym unijnym) oraz krajowym. Poniżej przedstawiono wyniki analizy.

Spójność celów środowiskowych zawartych w Strategii rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 ze Strategią Europa 2020

		Priorytet Strategii Europa 2020				
Cele strategiczne i kierunkowe "Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020"		Zatrudnienie	Badania i rozwój	Zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii	Edukacja	Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym
Cel strategiczny II: INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO						
	Cel szczegółowy II.1.: modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej jako element rozwoju Miasta i Gminy Września					
	Cel szczegółowy II.2.: Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego					
	Cel szczegółowy III.6: wzmocnienie pozycji kultury jako elementu przewagi konkurencyjnej Wrześni					

Spójność celów środowiskowych zawartych w Strategii rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 z Umową Partnerstwa

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 to:	Obszar spójności	Cele szczegółowe Umowy Partnerstwa
Cel strategiczny II INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	Poprawa jakości i dostępności komunikacyjnej, infrastrukturalnej przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa, podniesienia jakości życia mieszkańców.	Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw poprawa jakości i funkcjonowania oferty systemu transportowego oraz zwiększenie transportowej dostępności kraju w układzie europejskim

Spójność celów środowiskowych zawartych w Strategii rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 ze Strategią Rozwoju Kraju 2020

	Strategia Rozwoju Kraju 2020						
	Obszar Strategiczny II. Konkurencyjna Gospodarka					Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna	
Cele strategiczne i kierunkowe "Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020"	Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki	Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki	Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego	Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko	Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu	Cel III.1. Integracja społeczna	Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
Cel strategiczny II: INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO							
Cel szczegółowy II.1.: modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej jako element rozwoju Miasta i Gminy Września							
Cel szczegółowy II.2.: Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego							

Spójność celów środowiskowych zawartych w Strategii rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 ze Strategią Rozwoju Regionalnego.

	KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020		
Cele strategiczne i kierunkowe "Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020"	Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych	Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie
Cel strategiczny II: INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO			
Cel szczegółowy II.1.: modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej jako element rozwoju Miasta i Gminy Września			
Cel szczegółowy II.2.: Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego			

Spójność celów środowiskowych zawartych w Strategii rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 z POLITYKĄ TRANSPORTOWĄ PAŃSTWA na lata 2006 - 2015

Zgodnie z zapisami niniejszego dokumentu podstawowym celem polityki transportowej Polski jest zdecydowana poprawa jakości systemu transportowego i jego rozbudowa zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Podejście to wynika z traktowania jakości systemu transportowego jako jednego z kluczowych czynników, decydujących o warunkach życia mieszkańców i o rozwoju gospodarczym kraju i regionów.

Sformułowany wyżej, podstawowy cel polityki transportowej, zostanie osiągnięty przez skoncentrowanie się na realizacji następujących celów szczegółowych.

Cel 6: Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko i warunki życia.

Spójność celów środowiskowych zawartych w Strategii rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 ze STRATEGIĄ ROZWOJU POLSKI ZACHODNIEJ

Strategia rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 w obrębie swoich celów strategicznych i kierunkowych przewiduje poprawę infrastruktury technicznej, tworzenie warunków dla rozwoju inteligentnych specjalizacji, poprawę stanu ochrony środowiska poprzez wpieranie efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej a także wpieranie i ochronę dziedzictwa kulturalnego i naturalnego. W związku z tym wpisuje się w założenia Strategii Rozwój Polski Zachodniej.

Spójność celów środowiskowych zawartych w Strategii rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 ze STRATEGIĄ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA NA LATA 2012-2020

Z punktu widzenia zgodności przewidywanych kierunków rozwoju Miasta i Gminy Września z dokumentami na wyższym szczeblu należy także wymienić zgodność ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020. Diagnoza sytuacji wskazała m.in. cel 5 „Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich”

Spójność celów środowiskowych zawartych w Strategii rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku

	STRATEGIA ROZWOJU MIASTA I GMINY WRZEŚNIA NA LATA 2014-2020										
	Cel strategiczny I: ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO W OPARCIU O WEWNĘTRZNY KAPITAŁ MIASTA I GMINY WRZEŚNIA			Cel strategiczny II: INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO			Cel strategiczny III: POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ				
	Cel szczegółowy I.1.: Poprawa konkurencyjności inwestycyjnej na rzecz dynamizacji gospodarki	Cel szczegółowy I.2.: Generowanie warunków dla innowacyjności oraz wsparcia rozwoju inteligentnych specjalizacji	Cel szczegółowy II.1.: modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej jako element rozwoju Miasta i Gminy Września	Cel szczegółowy II.2.: Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego	Cel szczegółowy III.1.: modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej na rzecz wzmocnienia atrakcyjności Wrześni jako miejsca zamieszkania	Cel szczegółowy III.2.: poprawa ładu przestrzennego na terenie gminy	Cel szczegółowy III.3.: przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Cel szczegółowy III.4.: wzmocnienie aktywności obywatelskiej	Cel szczegółowy III.5.: aktywizacja zawodowa mieszkańców poprzez ułatwianie rozwoju ekonomii społecznej	Cel szczegółowy III.6.: wzmocnienie pozycji kultury jako elementu przewagi konkurencyjnej Wrześni	
Cel strategiczny nr 2. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami	2.1. Wsparcie ochrony przyrody										
	2.5. ograniczenie emisji substancji do atmosfery										
	2.6. uporządkowanie gospodarki odpadami										
	2.7. Poprawa gospodarki wodno-ściekowej										
	2.9. Poprawa przyrodniczych warunków dla rolnictwa										
	2.10. Promocja postaw ekologicznych										
Cel strategiczny nr 3. Lepsze zarządzanie energią	3.1. Optymalizacja gospodarowania przestrzenią										
	3.2. Rozwój produkcji i wykorzystanie alternatywnych źródeł energii										
	3.3. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego regionu										
	6.2. Wzmocnienie roli nauki i badań dla innowacji i rozwoju gospodarczego										
	6.3. Rozwój sieci i kooperacji regionu										
	6.4. Rozbudowa instytucji otoczenia biznesu										
	6.5. Tworzenie warunków rozwoju inteligentnych specjalizacji, w tym wspieranie sektorów kreatywnych w gospodarce										
	6.8. Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych										
	6.9. Tworzenie warunków dla ekspansji gospodarki województwa na rynki zewnętrzne										
	6.10. Poprawa warunków dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolnego										
	6.11. Rozwój gospodarki społecznej										
	8.4. Promocja zdrowego stylu życia										
	8.5. Wzmocnienie włączenia społecznego										
	8.6. Wzmocnienie systemu usługi i pomocy społecznej										
	8.7. Kształtowanie skłonności mieszkańców do zaspokojenia potrzeb wyższego rządu										
8.8. Budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego											
8.9. Ochrona zasobów, standardu i jakości życia rodziny											

		STRATEGIA ROZWOJU MIASTA I GMINY WRZEŚNIA NA LATA 2014-2020									
		Cel strategiczny I: ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO W OPARCIU O WEWNĘTRZNY KAPITAŁ MIASTA I GMINY WRZEŚNIA		Cel strategiczny II: INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO			Cel strategiczny III: POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ				
		Cel szczegółowy I.1.: Poprawa konkurencyjności inwestycyjnej na rzecz dynamizacji gospodarki	Cel szczegółowy I.2.: Generowanie warunków dla innowacyjności oraz wsparcia rozwoju inteligentnych specjalizacji	Cel szczegółowy II.1.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej jako element rozwoju Miasta i Gminy Września	Cel szczegółowy II.2.: Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego	Cel szczegółowy III.1.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej na rzecz wzmocnienia atrakcyjności Wrześni jako miejsca zamieszkania	Cel szczegółowy III.2.: Poprawa ładu przestrzennego na terenie gminy	Cel szczegółowy III.3.: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Cel szczegółowy III.4.: Wzmocnienie aktywności obywatelskiej	Cel szczegółowy III.5.: Aktywizacja zawodowa mieszkańców poprzez ułatwianie rozwoju ekonomii społecznej	Cel szczegółowy III.6.: Wzmocnienie pozycji kultury jako elementu przewagi konkurencyjnej Wrześni
8.10. Ochrona i utrwalenie dziedzictwa kulturowego											
8.11. Poprawa warunków mieszkaniowych											

Spójność celów środowiskowych zawartych w Strategii rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 z WRPO 2014+

		Osie priorytetowe WRPO 2014+									
Cele strategiczne i kierunkowe "Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020"		Oś priorytetowa 1. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka	Oś priorytetowa 2. Społeczeństwo informacyjne	Oś priorytetowa 3. Energia	Oś priorytetowa 4. Środowisko	Oś priorytetowa 5. Transport	Oś priorytetowa 6. Rynek pracy	Oś priorytetowa 7. Włączenie społeczne	Oś priorytetowa 8. Edukacja	Oś priorytetowa 9. Infrastruktura dla kapitału ludzkiego	
Cel strategiczny II: INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO											
	Cel szczegółowy II.1.: modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej jako element rozwoju Miasta i Gminy Września		PI 2c,	PI 4e	PI 6b	PI 7b					
	Cel szczegółowy II.2.: Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego	PI 3c		PI 4a, PI 4c, PI 4e	PI 5b, PI 6a, PI 6b, PI 6d						

Spójność celów środowiskowych zawartych w Strategii rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 z dokumentami lokalnymi.

Nazwa dokumentów lokalnych	Cele dokumentów lokalnych	Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Wrzesińskiego na lata 2007-2013	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój infrastruktury technicznej 2. Wspieranie rozwoju gospodarczego 3. Rozwój usług społecznych 	Cel strategiczny II: INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO
Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Września Na Lata 2011 – 2020	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa na obszarze - poprawa jakości infrastruktury komunikacyjnej i kanalizacji deszczowej - stymulacja rozwoju gospodarczego - zmniejszenie bezrobocia - promocja dziedzictwa kulturowego i regionalnego - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu 	Cel strategiczny II: INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

3. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

3.1. Położenie i budowa geologiczna

Miasto i Gmina Września położone są w środkowo-wschodniej części województwa wielkopolskiego w powiecie wrzesińskim. Obszar gminy zajmuje powierzchnię 22 185 ha.²⁰ W skład gminy wchodzi 53 miejscowości oraz 33 sołectwa (Kaczanowo, Chocicza Wielka, Bierzplin, Gulczewko, Sobiesierne, Sołeczno, Grzybowo, Sokołowo, Obłaczkowo, Goniczki, Osowo, Chwalibogowo, Gutowo Małe, Węgiarki, Kleparz, Słomowo, Psary Wielkie, Psary Polskie, Stanisławowo, Noskowo, Gutowo Wielkie, Gonice, Otoczna, Psary Małe, Gozdowo, Bardo, Marzenin, Chocicza Mała, Nowa Wieś Król, Chociczka, Wódki, Bierzplin, Sędziwojowo). Graniczy z gminami Nekla, Miłosław, Kołaczkowo oraz gminami powiatu gnieźnieńskiego: Czerniejewo, Niechanowo oraz Witkowo i z gminą Strzałkowo (powiat słupecki).

²⁰ Gmina miejsko-wiejska Września. Statystyczne Vademecum Samorządowca. Urząd Statystyczny w Poznaniu. 2013.

Rysunek 1. Rejony fizyczno-geograficzne. Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, Centralna Baza Danych Geologicznych, <http://web3.pgi.gov.pl/>

Według fizyczno-geograficznego podziału regionalnego Polski Kondrackiego cały obszar gminy położony jest w makroregionie Pojezierze Wielkopolskie, mezoregion Równina Wrzesińska. Rzeźba terenu gminy ukształtowana została pod wpływem zlodowacenia bałtyckiego i powstałej na jego skutek wysoczyzny morenowej płaskiej. Obszar ten zbudowany jest z glin zwałowych. W północno-zachodniej części gminy występuje natomiast Sandr Czerniejewski zbudowany z piasków, żwirów i głazów.

Pod względem geologicznym obszar gminy Września położony jest w obrębie dwóch dużych jednostek:

- Synklinorium Szczecińsko – Łódzko – Miechowskiego;
- Monokliny Przedsudeckiej – Północnej.

W budowie geologicznej wyróżniają się głównie utwory trzeciorzędowe składające się utworów pliocenu (ił poznański pstry, piaski, żwiry) oraz miocenu (piaski, iły, miki oraz węgiel brunaty) oraz czwartorzędowe. Utwory mezozoiku tworzą głównie osady górnokredowe – wapienie, wapienie margliste, piaskowce. Największy obszar gminy zajmują gliny zwałowe wykształcone, jako gliny piaszczyste i piaski gliniaste. Z utworów holocenijskich na terenie gminy występują mady, piaski rzeczne i torfy. W dolinach rzecznych i zagłębieniach bezodpływowych występują torfowiska niskie utworzone ze storzłych roślin bagiennych takich jak: turzyce, trzcina i mchy.

3.2. Warunki klimatyczne

Obszar Miasta i Gminy Września znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego z charakterystyczną zmiennością klimatu przejściowego, gdyż położony jest w strefie przenikania się wpływów powietrza morskiego i zwrotnikowego. Według podziału rolniczo – klimatycznego R. Gumińskiego położony jest w dzielnicy VII - środkowej - zaliczanej do najcieplejszych w obrębie kraju. Obszar ten charakteryzuje się średnią temperaturą roczną 8,3°C. Okres wegetacyjny trwa od 210 do 220 dni. Przeważają

wiatry kierunku zachodniego i północno-zachodniego o średniej prędkości 3,46 m/s. Średnia roczna suma opadów wynosi w na terenie gminy 550 mm.

3.3. Jakość powietrza

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz.U.2012.0.914) gmina Września należy do strefy wielkopolskiej.²¹

Podstawę klasyfikacji stref w oparciu o wyniki rocznej oceny jakości powietrza stanowi:

- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu,
- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu powiększony o margines tolerancji,
- poziom docelowy,
- poziom celu długoterminowego.

Klasyfikacji stref dokonuje się oddzielnie dla dwóch grup kryteriów:

- określonych w celu ochrony zdrowia (dla terenu kraju i uzdrowisk),
- określonych w celu ochrony roślin (dla terenu kraju).

Zgodnie z zapisem w ustawie Prawo ochrony środowiska, przy wykorzystaniu wyników oceny wyróżniono następujące poziomy agregacji wyników klasyfikacji stref:

1. klasyfikację według parametrów – dokonywaną oddzielnie dla każdej substancji, z uwzględnieniem różnych czasów uśredniania stężeń oraz norm dla obszarów zwykłych i wydzielonych (ochrony uzdrowiskowej), jeśli takie są na obszarze województwa,
2. wyznaczenie klasy wynikowej – dokonywane przez przypisanie każdej strefie jednej klasy dla każdej substancji, oddzielnie ze względu na ochronę zdrowia i ze względu na ochronę roślin. Klasa wynikowa strefy dla danej substancji odpowiada najmniej korzystnej spośród uzyskanych z klasyfikacji według parametrów dla tego zanieczyszczenia.

Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

- do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych;
- do klasy B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;

²¹ Informacja o stanie środowiska i działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Powiecie Wrzesińskim w roku 2012. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu. Konin. 2013

- do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.

Badania w tym zakresie przeprowadził Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, a wyniki opublikowano w „Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2013.”²²

STREFA	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji pod kątem ochrony zdrowia											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	Pył PM10	Pył PM2,5	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
Strefa wielkopolska	A	A	A	A	C	A	C	A	A	A	A	A

Tabela. Klasyfikacje strefy pod kątem ochrony zdrowia²³

Przeprowadzona zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska, ocena poziomów substancji w powietrzu pod kątem ochrony zdrowia wykazała, iż strefa wielkopolska zaliczana jest do klasy A (poziomy stężenie zanieczyszczeń nie przekraczają poziomów dopuszczalnych, docelowych, celów długoterminowych) ze względu na zawartość dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, pyłu PM2,5, tlenku węgla, ołowiu, benzenu do poziomu dopuszczalnego, oraz arsenu, kadmu, niklu do poziomu docelowego. W przypadku poziomu docelowego dla ozonu strefę zaklasyfikowano do klasy A, natomiast odnosząc otrzymane wyniki do celu długoterminowego - do klasy D2.

Ze względu na przekraczanie poziomów dopuszczalnych stężenia pyłu PM10 strefę wielkopolską zaliczono do klasy C. W okresie, do którego odnosi się przeprowadzana ocena, na stanowiskach pomiarowych pyłu PM10 w sezonie letnim nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnego poziomu substancji. Z przebiegu rocznej serii pomiarów odczytać można wyraźną sezonową zmienność stężeń pyłu (wyższe w okresie zimnym, niższe w sezonie letnim). Można więc przypuszczać, że powodem przekroczeń w sezonie grzewczym jest niska emisja z sektora komunalno-bytowego wpływająca na wyraźne pogorszenie warunków aerosanitarnych w miastach. Duży wpływ na sytuację aerosanitarną miasta ma również jego położenie geograficzne, rodzaj i charakter zabudowy miejskiej, jej lokalizacja oraz możliwość przewietrzania obszaru miasta.

Wyniki pomiaru stężenia benzo(a)pirenu roku 2013 potwierdziły przekroczenia poziomu docelowego. Strefę wielkopolską zaliczono do klasy C.

STREFA	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji pod kątem ochrony roślin		
	NO _x	SO ₂	O ₃
Strefa wielkopolska	A	A	A

²² Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2013. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu. Poznań. 2014.

²³ Ibidem

Tabela 4. Klasyfikacje stref pod kątem ochrony roślin²⁴

W klasyfikacji stref zarówno dla dwutlenku siarki, tlenków azotu jak i ozonu ze względu na ochronę roślin strefa wielkopolska została zaliczona do klasy A, w której stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają poziomów dopuszczalnych. Natomiast ze względu na przekroczenie wartości dla ozonu według poziomu celu długoterminowego strefę zaklasyfikowano do klasy D2. Termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego wyznaczono na rok 2020.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu w 2012 roku przeprowadzał badania jakości powietrza na terenie powiatu wrzesińskiego monitorowano w zakresie dwutlenku siarki i tlenków azotu metodą pasywną w punkcie zlokalizowanym w miejscowości Bieganowo. Z badań przeprowadzonych w roku 2012 wynika, że średnia dla roku wartość dwutlenku siarki wyniosła 4,2 µg/m³, a dwutlenku azotu – 12,8 µg/m³.²⁵

3.4. Środowisko wodne

wody powierzchniowe

Gmina Września położona jest w zlewni rzeki Wrześnicy, Małej Wrześnicy, Strugi Rudnik i Mirosławski wraz z ich dopływami kanałami: Gutowskim, Opatowskim i Biechowskim i rowami melioracyjnymi. Główną rzeką jest Wrześnica będąca prawobrzeżnym dopływem Warty. Wrześnica jest typowo nizinny ciek o średnim spadku 1% o gęstej sieci dopływów. Wszystkie drobne cieki są sztucznie pogłębione i stanowią część systemu melioracyjnego.

Ocenę jakości wód powierzchniowych na terenie gminy Września przeprowadził WIOŚ w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 roku, w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. nr 257, poz. 1545) oraz wytycznych Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Zgodnie z rozporządzeniem dokonywana jest ocena stanu ekologicznego (wyznaczany w jednolitych częściach wód płynących) lub potencjału ekologicznego (wyznaczany w sztucznych, silnie zmienionych jednolitych częściach wód), stanu chemicznego oraz stanu wód.

Na obszarze powiatu wrzesińskiego w 2012 roku WIOŚ²⁶ przeprowadził badania monitoringu wód powierzchniowych w punktach zlokalizowanych na rzekach:

²⁴ Ibidem

²⁵ Informacja o stanie środowiska i działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Powiecie Wrzesińskim w roku 2012. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu. Konin. 2013

²⁶ Informacja o stanie i działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Powiecie Wrzesińskim w roku 2012. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu Delegatura w Koninie. Konin. 2013.

- Rudnik – punkt zlokalizowany na obszarze powiatu wrzesińskiego w miejscowości Unia (1,4 km biegu rzeki), badania wykonywano w ramach monitoringu operacyjnego i monitoringu obszarów chronionych:
 - wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych;
- Wrzeźnica – punkt zlokalizowany na obszarze powiatu wrzesińskiego w miejscowości Cegielnia (1 km biegu rzeki), badania wykonywane w ramach monitoringu diagnostycznego i monitoringu obszarów chronionych:
 - wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych,
 - przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie.
- Prosna od Dopływu z Piątka Małego do ujścia – punkt zlokalizowany na granicy powiatu wrzesińskiego w miejscowości Ruda Komorska (2,6 km biegu rzeki), badania wykonywano w ramach monitoringu operacyjnego w zakresie substancji szkodliwych dla środowiska wodnego, dla których odnotowano przekroczenia norm w latach wcześniejszych.

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, zatwierdzonym przez Radę Ministrów w dniu 22 lutego 2011r. (M.P. z 2011r. Nr 40, poz. 451), teren inwestycji położony jest w obszarze zlewni rzeki Wrzeźnicy – typ rzeczny (PLRW60001718389). Rzeka Wrzeźnica posiada status „naturalna część wód”. Stan rzeki Wrzeźni określono jako zły, z niezagrażonym ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.²⁷

W JCW Rudnik stwierdzono umiarkowany stan ekologiczny, tym samym wynikowy zły stan wód. O ocenie stanu ekologicznego zdecydowały badane elementy biologiczne (fitobentos) oraz fizykochemiczne (fosforany, fosfor ogólny).

W JCW Wrzeźnica określono umiarkowany stan ekologiczny oraz stan chemiczny poniżej dobrego, a tym samym wynikowy zły stan wód. O ocenie stanu ekologicznego zdecydowały elementy biologiczne (makrofity, makrobezkręgowce bentosowe, ichtiofauna) oraz fizykochemiczne (fosforany, fosfor ogólny). O ocenie stanu chemicznego zdecydowało przekroczenie średniorocznego stężenia kadmu. W obu badanych JCW stwierdzono niespełnienie wymagań postawionych dla obszarów chronionych.

W JCW Prosna od Dopływu z Piątka Małego do ujścia stwierdzono stan chemiczny poniżej dobrego, tym samym wynikowy zły stan wód. Na ocenę stanu chemicznego wpływ miało przekroczenie wartości granicznej dla badanej sumy dwóch substancji z grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych: benzo(g,h,i)perylenu i indeno(1,2,3-cd)pirenu.

Na terenie gminy Wrzeźnia zlokalizowany jest sztuczny zbiornik retencyjny „Wrzeźnica” o objętości 215 tys. m³. Pozostałe, niewielkie stawy i oczka wodne

²⁷ Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry. M.P. z 2011r. Nr 40, poz. 451

zlokalizowane są na obszarze parków miejskich: Park „Dzieci Wrzesińskich”, Park Piłsudzkiego, „Glinki” oraz na obszarze gruntów rolnych w miejscowościach: Gutowo Małe (2), Węgielki, Kleparz, Ostrowo Szlacheckie, Oblączkowo, Kaczanowo, Marzenin, Sobiesiernie, Goniczki.

Badania stanu czystości wód zbiornika zostały przeprowadzone w 2003 roku. Od tamtej pory nie były objęte badaniami przez WIOŚ.

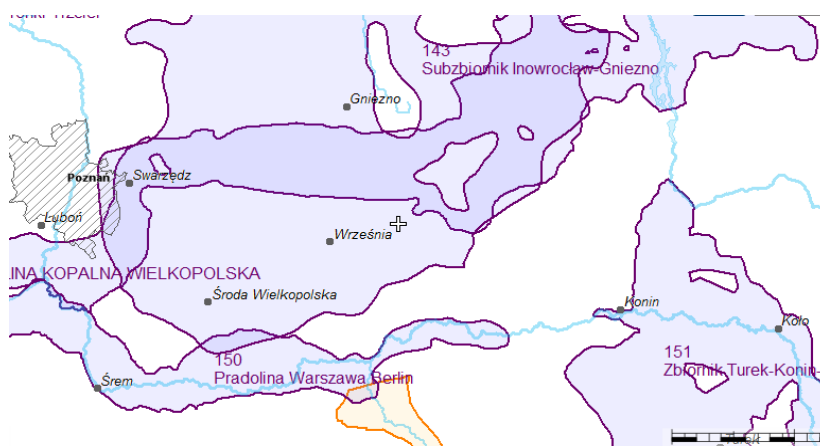
Wody podziemne

Gmina Września położona jest na obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 143 – Subzbiornik Inowrocław-Gniezno oraz w północnej części gminy na obszarze Zbiornika Wód Podziemnych nr 144 – Wielkopolska Dolina Kopalna – Zbiornik Witkowski - Poznański. Średnia głębokość zalegania wody zbiornika wód trzeciorzędowych nr 143 wynosi 120 m. Szacunkowe zasoby wodne wynoszą 96 m³/dobę. Natomiast czwartorzędowy zbiornik nr 144 zalega na głębokości 60 m, zasoby dyspozycyjne szacowane są na 480 tys. m³/dobę. Zbiornik posiada wyznaczony Obszar Wysokiej Ochrony (OWO).

Ocena stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych została dokonana na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2009 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. nr 81, poz. 685). Badania w ramach monitoringu diagnostycznego oraz operacyjnego wód podziemnych zostały w 2012 roku przeprowadzone przez PIG PIB. Na terenie powiatu wrzesińskiego zlokalizowane były punkty JCWPd:

- jednolita część wód podziemnych nr 63 – niezagrożona nieosiągnięciem dobrego stanu wód,
- jednolita część wód podziemnych nr 73 – zagrożona nieosiągnięciem dobrego stanu.

Według danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska²⁸ w 2012 r. na terenie powiatu wrzesińskiego nie prowadzono badań jakości wód podziemnych.

²⁸ Informacja o stanie i działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Powiecie Wrzesińskim w roku 2012. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu Delegatura w Koninie. Konin. 2013.

Rysunek 2. Mapa warunków hydrogeologicznych w rejonie Wrześni.
Źródło: <http://www.psh.gov.pl/>

Gospodarka wodno-ściekowa

Według danych GUS w 2012 roku z instalacji wodociągowej w gminie korzystało 96,3% mieszkańców, natomiast z kanalizacyjnej 62,4%. Na terenie gminy funkcjonuje oczyszczalnia ścieków we Wrześni obsługiwana przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp.z o.o. W 2012 roku oczyszczono w niej 2 098 352 m³. Według danych GUS w 2012 roku obsługiwała ona 30 426 osób z terenu gminy oraz 46 398 osób z terenu powiatu.²⁹

3.5. Zasoby surowców mineralnych

Gmina Września należy do obszarów ubogich w złoża surowców. Według opracowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny „Bilansu zasobów złóż kopalnych w Polsce”³⁰ według stanu na dzień 31.12.2013 na tym obszarze nie występują żadne złoża.

3.6. Zasoby glebowe

Gmina Września jest gminą typowo rolniczą, użytki rolne zajmują 82% powierzchni terenu, z czego grunty orne aż 77,8%. Dominują gleby orne dobre – klasa IIIa, obejmujące 37% ogólnej powierzchni gruntów ornyc. Zalicza się do nich gleby brunatne i płowe wytworzone z piasków gliniastych mocnych, różnych utworów pyłowych i glin lekkich oraz ilów pylastych, średnio dobre czarnoziemy leśno-stepowe i leśno-łąkowe wytworzone z glin, ilów i utworów pyłowych oraz z piasków gliniastych mocnych. 21% udziału mają gleby VIa klasy, czyli gleby ciężkie, które cechuje duża żyzność potencjalna, lecz są mało przewiewne, zimne i mało czynne biologicznie. Należą do nich gleby brunatne, płowe i bielcowe – wytworzone z różnych piasków i żwirów gliniastych, gleby płowe, brunatne i opadowo – glejowe wytworzone z glin, ilów i utworów pyłowych. Grunty najlepszych klas bonitacyjnych I i II występują na 4% gruntów ornyc.

Według „Planu gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2012-2017” uchwalonym przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego w dniu 27 sierpnia 2012 r. Wielkopolskę podzielono na 10 regionów, w każdym z nich wyznaczono regionalne i zastępcze instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych. Powiat wrzesiński wchodzi w skład Regionu VII, w którym nie funkcjonuje instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych, nie ma również składowiska spełniającego wymagania instalacji regionalnej. Na terenie gminy

²⁹ Gmina miejsko-wiejska Września. Statystyczne Vademecum Samorządowca. Urząd Statystyczny w Poznaniu . 2013.

³⁰ Bilans zasobów złóż kopalnych w Polsce według stanu na dzień 31.12.2013. Państwowy Instytut Geologiczny. Państwowy Instytut Badawczy. Warszawa. 2014.

Września do zastępczej obsługi przewidziane jest składowisko odpadów zlokalizowane w Bardo. Na terenie powiatu są 3 czynne składowiska odpadów oraz 1 sortownia odpadów.

3.7. Zasoby przyrodnicze

Występująca na terenie gminy Września szata roślinna jest mało urozmaicona. Dominują dość liczne zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne i przydrożne oraz towarzyszące im nieliczne kompleksy leśne. Charakterystyczne są również zbiorowiska antropogeniczne pól uprawnych.

Świat zwierzęcy jest typowy dla nizinnych obszarów kraju. Dominacja pól uprawnych, niewielki odsetek użytków zielonych i znikomy udział zadrzewień oraz terenów zabudowanych powoduje, że na obszarze objętym planem egzystują przede wszystkim gatunki pospolite, charakterystyczne dla krajobrazu rolniczego i najlepiej przystosowane do miejscowych warunków życia, tj. drobne ssaki, ptaki, płazy i owady. Nie występują tu zatem siedliska cennych gatunków zwierząt, choć można spotkać takie (sarny, lisy, zające, krety, bażanty czy kuropatwy), które potrzebują do bytowania pól uprawnych, najlepiej z małymi kępami lasów i zadrzewień. Ponadto z mniejszych ssaków pojawiają się kuny, łasice, tchórze, krety, ryjówki i myszy polne. Na terenie Nadleśnictwa Jarocin stwierdzono obecność 32 gatunków roślin podlegających ochronie ścisłej, 13 gatunków roślin podlegających ochronie częściowej. Ponadto wymienia się 4 gatunki grzybów (w tym 3 gatunki objęte ochroną ścisłą), 13 gatunków owadów, 1 gatunek ryby, 13 gatunków płazów, 5 gatunków gadów i 161 gatunków ptaków objętych ochroną ścisłą lub częściową. W Nadleśnictwie Jarocin utworzono 20 stref ochrony wokół gniazdgatunków tj. bocian czarny, kania ruda, bielik.³¹

Na obszarze Gminy Września do form przyrody zdefiniowanych w ustawie o *ochronie przyrody* (Dz. U. z 2009 r. Nr 151 poz.1220 ze zm.) zaliczono obszar Natura 2000 Grądy w Czerniejewie oraz pięć pomników przyrody. Należą do nich cztery drzewa oraz granitowy głaz narzutowy.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy zlokalizowanych jest ponad 5 obiektów uznanych za pomniki przyrody ożywionej.³²

1. Lipa drobnolistna „Anielka”, obwód 285 cm, wysokość 18 m, utworzony dnia 14 stycznia 1987 r. Zarządzeniem Wojewody Poznańskiego nr 54/86 z 31 grudnia 1986 roku (Dz. Urz. Woj. Poz. nr 14, poz.209, 1986r.);
2. Dąb szypułkowy „Stefan”, obwód 282 cm, wys. 15 m. utworzony dnia 14 stycznia 1987 r. Zarządzeniem Wojewody Poznańskiego nr 54/86 z 31 grudnia 1986 roku (Dz. Urz. Woj. Poz. nr 14, poz.209, 1986r.);

³¹ <http://www.jarocin.poznan.lasy.gov.pl/ochrona-gatunkowa>.

³² Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego. Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie. Szczecin. 2010.

3. Lipa drobnolistna obwód 640 cm, wys.21 m. utworzony dnia 20 maja 1986 roku Orzeczeniem Wojewody Poznańskiego z 19 grudnia 1985 roku (Dz. Urz. Woj. Poz. nr 5, poz.70 z 1986 r.);
4. Głaz narzutowy, granit obwód 810 cm, długość 290 cm, szer. 270 cm, wysokość 110 cm. utworzony dnia 30 listopad 1965 roku (Dec. PWRN RL VI – 5/771/65, 30.11.1965r.);
5. Platan wschodni obwód 380 cm, wysokość 25 m. utworzony dnia 30 listopad 1965 rok (Dec. PWRN RL VI – 5/770/65, 30.11.1965r.)

3.8. Zasoby leśne

Gmina Września ma charakter rolniczy, charakteryzuje się niskim udziałem lasów. Według danych GUS z 2012 roku zajmują łącznie powierzchnię 1 675 ha, z czego 1 614 ha stanowią lasy państwowe. Wskaźnik lesistości wynosi 7,6%³³. Lasy zlokalizowane są w północno – zachodniej części gminy i należą do Nadleśnictwa Jarocin. Gatunkiem dominującym jest sosna panująca na 57,8% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Dąb, jako gatunek panujący zajmuje ponad 20% powierzchni. Nieco mniejszy jest udział jesionu i olchy (ok. 6%) i brzozy (ok. 5%). Drzewostany z panującymi innymi gatunkami występują na niewielkich powierzchniach i zajmują łącznie nieco ponad 3% powierzchni leśnej nadleśnictwa.

3.9. System przyrodniczych obszarów chronionych

Na terenie objętym opracowaniem, ani w jego otoczeniu nie ma obiektów i terenów objętych ochroną na mocy przepisów prawa, zgodnie z treścią Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku *o ochronie przyrody* (Dz.U. 2013 nr 0 poz. 627), na które realizacja któregośkolwiek z zadań mogłaby mieć wpływ.

Opracowana w 2008 roku inwentaryzacja miejsc cennych przyrodniczo „Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego”³⁴ wykazała na terenie powiatu Września występowanie ostoi ptasich o znaczeniu regionalnym:

- **Bagna koło Bielichowa** - stwierdzono obecność i legowisko Błotniaka stawowego *C. aeruginosus*, , na obszarze tym gniazdują również bąk, gęgawa, błotniak łąkowy i wąsatka. Źródło danych: P. Śliwa dane niepublikowane 2003, P. Wylęgała dane niepublikowane 2005.

W sąsiedztwie gminy Września znajdują się strefy ochrony ostoi, miejsca rozrodu i regularnego przebywania ptaków:

³³ Gmina miejsko-wiejska Września. Statystyczne Vademecum Samorządowca. Urząd Statystyczny w Poznaniu. 2012.

³⁴ Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego. P. Wylęgała, S. Kuźniak, P. T. Dolata, Przygotowano na zlecenie Wielkopolskiego Biura Planowania Przestrzennego, Poznań, 2008.

- bociana czarnego – na terenie gminy Czarniejewo – w odległości 5 km od granicy gminy Września, w obrębie Garby, 2 strefy w odległości ok. 200 m od granicy gminy Września i w odległości ok. 1 km od granicy gminy Września;
- kani czarnej – na terenie gminy Nekla – w obrębach Zasutowo i Nowy Folwark, na granicy gmin Września i Nekla;
- bociana czarnego – na terenie gminy Strzałkowo – w obrębie Paruszewo, w odległości ok. 2,5 km od granicy gminy Września;
- bielika i bociana czarnego – na terenie gminy Kołaczkowo – w obrębie Gorazdowo, w odległości ok. 4,5 km od granicy gminy Września;
- kani rudej – na terenie gminy Środa Wielkopolska – w obrębie Winna Góra, w odległości ok. 6 km od granicy gminy Września
- bociana czarnego i bielika – na terenie gminy Środka Wielkopolska – w obrębie Dębicz, w odległości ok. 7,5 km od granicy gminy Września;
- bociana czarnego – na terenie gminy Kostrzyn Wielkopolski – w obrębie Nekla, w odległości 7,5 km od granicy gminy Września.

W granicach opracowania znajduje się park krajobrazowy w założeniu dworskim w Chociczy Małej z cennym drzewostanem, objęty ochroną na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003r.

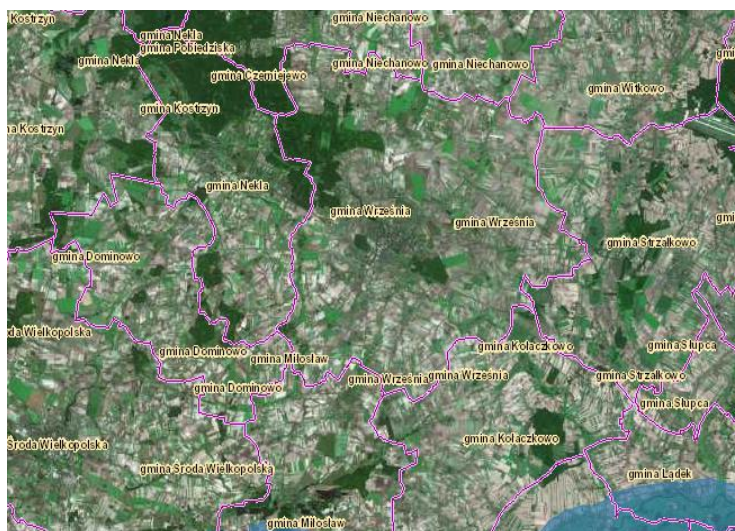
NATURA 2000

W zależności od głównego celu ochrony wyróżniamy dwa typy obszarów Natura 2000, których celem jest ochrona cennych pod względem przyrodniczym i zagrożonych składników różnorodności biologicznej:

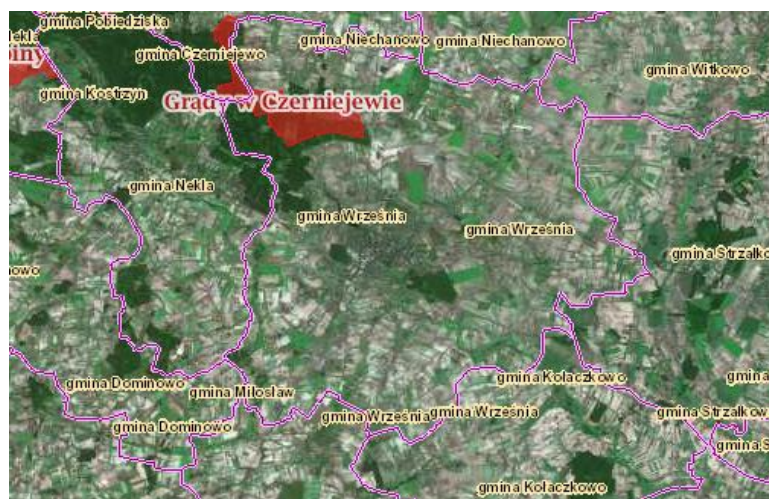
- **Obszary Specjalnej Ochrony**, w skrócie **OSO** (*Special Protection Areas*) to ostoje tworzone ze względu na występowanie w nich gatunków ptaków wymienionych w **Załączniku I Dyrektywy Ptasiej**, lista obszarów na terenie Polski została ogłoszona w formie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313, zm.); lista po ostatniej noweli obejmuje 141 obszarów;
- **Specjalne Obszary Ochrony**, w skrócie **SOO** (*Special Areas of Conservation*), które powołuje się dla ochrony siedlisk wymienionych w **Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej** lub/i gatunków roślin i zwierząt wymienionych w **Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej**. Obszary OSO i SOO są od siebie niezależne – w niektórych przypadkach ich granice mogą się pokrywać, lub być nawet identyczne. Dotychczas nie ogłoszono listy obszarów na terenie Polski w dokumencie rangi aktu prawnego.
- **obszary mające znaczenie dla Wspólnoty** – projektowane specjalne obszary ochrony siedlisk, zatwierdzone przez Komisję Europejską w drodze decyzji, który w regionie biogeograficznym, do którego należy, w znaczący sposób przyczynia się do zachowania lub odtworzenia stanu właściwej ochrony siedliska przyrodniczego lub gatunku będącego przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także może znacząco przyczynić się do spójności sieci obszarów Natura 2000 i zachowania różnorodności

biologicznej w obrębie danego regionu biogeograficznego; w przypadku gatunków zwierząt występujących na dużych obszarach obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty jest obszar w obrębie naturalnego zasięgu takich gatunków, charakteryzujący się fizycznymi lub biologicznymi czynnikami istotnymi dla ich życia lub rozmnażania.

Na terenie gminy Września znajduje się Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Grądy w Czarniejewie PLH300049. Schemat lokalizacji obszarów chronionych Natura 2000 względem gminy przedstawiają poniższe rysunki.

Obszary ptasie Natura 2000. Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Obszary siedliskowe Natura 2000. Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Grądy w Czarniejewie PLH300049

Obszar równiny sandrowej o powierzchni 1212,9 ha o nieznacznej deniwelacji terenowej położony w granicy mezoregionu Równina Wrzesińska. Cały obszar Ostoi leży w w zlewni prawobrzeżnego dopływu Warty - Wrześnicy. System hydrologiczny stanowią niewielkie, przez znaczną część roku wyschnięte cieki (zwykle rowy melioracyjne) uchodzące do Wrześnicy. W rejonie leśniczówki Młynek przez obszar

przeptywa Wrzeźnica. Lasy Czerniejewskie, choć są od wieków użytkowane gospodarczo, to należą do najlepiej zachowanych w Wielkopolsce. Przeważają tam drzewostany mieszane. Na szczególną uwagę zasługują najlepiej w Wielkopolsce wykształcone i zachowane fitocenozy grądów środkowoeuropejskich *Galio silvatici-Carpinetum*, które zajmują największą powierzchnię na terenie Ostoi. Smugi towarzyszące równoleżnikowo usytuowanym dopływom Wrzeźnicy zajęte są przez łągi jesionowo-olszowe *Fraxino-Alnetum*. Istotne znaczenie mają także łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe *Ficario-Ulmetum*. Ze względu na silne przesuszenie lasów łągowych pilnym zadaniem byłoby uruchomienie małej retencji. Charakterystyczną cechą Lasów Czerniejewskich są bardzo dobrze zachowane, zróżnicowane pod względem wilgotności i troficznym lasy grądowe *Galio silvatici-Carpinetum*.³⁵

Typy siedlisk wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG występujące na obszarze mającym znaczenie dla Grądów w Czerniejewie:

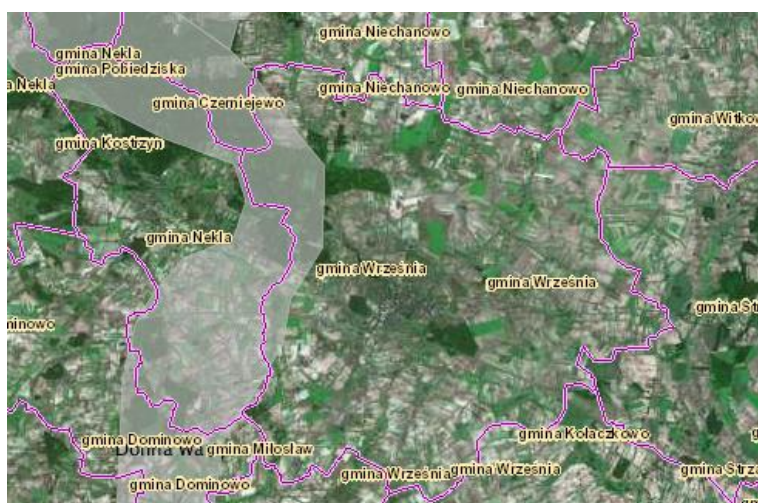
- Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) – kod siedliska 6510
- Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*) – kod siedliska 9170
- Pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy (*Betulo-Quercetum*) – kod siedliska 9190
- Łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe) – kod siedliska 91E0
- Łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*) - kod siedliska 91F0

Na terenie Grądów występują: bóbr europejski *Castor fiber*, kumak nizinny *Bombina bombina*, pachnica dębowa *Osmoderma eremita*, kuna leśna *Martes martes*, borowiec wielki *Nyctalus noctula*, gacek brunatny *Plecotus auritus*, jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, jaszczurka żyworodna *Lacerta vivipara*, zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*.

Flora reprezentowana jest przez: klon polny *Acer campestre*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, kokorycz pusta *Corydalis cava*, kukułka Fuchsa *Dactylorhiza fuchsii*, wawrzynek wilczelyko *Daphne mezereum*, przytulia wonna *Galium odoratum*, przytulia leśna *Galium sylvaticum*, przyłasczka pospolita *Hepatica nobilis*, łuskiewnik różowy *Lathraea squamaria*, groszek wiosenny *Lathyrus vernus*, lilia złotogłów *Lilium martagon*, listera jajowata *Listera ovata*, perlówka jednokwiatowa *Melica uniflora*, szczyr trwały *Mercurialis perennis*, jaskier różnolistny *Ranunculus auricomus*.

Przez zachodni fragment gminy Wrzeźnia oraz sąsiedniej gminy Nekla biegnie korytarz ekologiczny o randze krajowej, który łączy wielkoprzestrzenne obszary węzłowe regionów przyrodniczych kraju. W jego skład wchodzi kompleks leśny Nadleśnictwa Czerniejewo leżący w północnej części gminy Nekla.

³⁵ Standardowy Formularz Danych – Grądy w Czerniejewie. <http://natura2000.gdos.gov.pl>.

Korytarze ekologiczne. Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Na terenie powiatu wrzesińskiego znajdują się również strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania następujących gatunków w ptaków: kani czarnej, bielika, bociana czarnego, kani rudej. Przez sąsiednią gminę Nekla przebiega korytarz ekologiczny, o randze krajowej, który łączy wieloprzestrzenne obszary węzłowe regionów przyrodniczych kraju. Oznaczony jest on jako obszar Pojezierza Gnieźnieńskiego. W jego skład wchodzi kompleks leśny Nadleśnictwa Czarniejewo, leżący w północnej części gminy. Stanowi on drogę migracji, rozprzestrzeniania i wymiany genetycznej organizmów żywych.³⁶

3.10. Klimat akustyczny

Na klimat akustyczny gminy wpływają wszelkie układy komunikacyjne oraz rozmieszczenie przemysłu i osiedli mieszkaniowych. Na terenie gminy Wrzesnia głównymi źródłami hałasu, stanowiącymi uciążliwość dla środowiska i ludzi może być hałas związany z ruchem komunikacyjnym na drodze nr A2 Poznań – Warszawa, oraz drogami krajowymi nr 92 Poznań – Wrzesnia – Konin i nr 15 Ostróda – Toruń – Gniezno – Wrzesnia - Trzebnica. Przez teren gminy przebiegają również drogi wojewódzkie: nr 432 Wrzesnia – Środa Wlkp. – Śrem, nr 442 Wrzesnia – Pyzdry – Kalisz oraz 25 dróg powiatowych o łącznej długości 113,67 km z czego 4,36 km przebiega przez miasto Wrzesnia, a 109,308 km przez teren wiejski oraz 193,56 km dróg gminnych.

W roku 2010 w ramach generalnego pomiaru ruchu Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich przeprowadził pomiar natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej nr 432 na odcinku Murzynowo – Wrzesnia, który wyniósł 4028 pojazdów na dobę z czego ok. 27% stanowiły samochody ciężarowe i lekkie samochody ciężarowe. Takie natężenie ruchu jedynie nieznacznie przekracza średnią dla województwa

³⁶ Program ochrony środowiska Powiatu Wrzesińskiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2017-202.

wielkopolskiego. Nie jest to natężenie bardzo duże, które mogłoby powodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach wymagających ochrony. Niemniej jednak na terenie opracowania nie były prowadzone pomiary hałasu ze względu, że są to tereny rolnicze nie podlegające ochronie przed hałasem.

3.11. Zabytki i zasoby dziedzictwa kulturowego, krajobraz kulturowy

Na terenie gminy Września znajdują się historyczne obiekty objęte ochroną prawną i wpisane do rejestru zabytków³⁷. Są to zarówno obiekty kubaturowe jak i historyczne układy urbanistyczne:

- WRZEŚNIA,
 - HISTORYCZNY UKŁAD URBANISTYCZNY XIII – XIX w. 295/Wlkp/A z 19.04.2006
 - KOŚCIÓŁ PAR. P.W. WNIEBOWZIĘCIA NAJŚWIĘTSZEJ MARIII PANNY I ŚW. STANISŁAWA kościół - poł. XV w., wieża - kon. XV w., odbud. 1672, przebud. 1792 (Jan Binder), restaur. 1881-1887 (Zygmunt Gorgolewski) 2466/A z 14.03.1933
 - KAPLICA P.W. ŚW. KRZYŻA 1640-1641 1106/A z 06.05.1970 i 721/Wlkp/A z 02.12.2008
 - CMENTARZ PARAFIALNY 1821 r. 721/Wlkp/A z 02.12.2008
 - KOŚCIÓŁ EWANGELICKI ob. katol. kościół parafialny pw. Świętego Ducha 1894-1895 2293/A z 08.12.1993
 - HALA ĆWICZEŃ w zespole koszar, ob. Pływalnia 1910 r. 2586/A z 26.03.1996
 - RATUSZ 1909-1911 191/Wlkp/A z 28.06.2004
 - WILLA STAROSTY w zespole landratury, ob. Urząd Stanu Cywilnego 1913-1915 (proj. arch. Paulus i Liloë) 385/Wlkp/A z 25.07.2006
 - WYŻSZA SZKOŁA MIEJSKA DLA CHŁOPCÓW I DZIEWCZĄT, ob. Liceum Ogólnokształcące im. H. Sienkiewicza 1911 r. 798/Wlkp/A z 25.05.2010
 - KATOLICKA SZKOŁA LUDOWA, ob. Biblioteka i Muzeum 1790-1903 1569/A z 10.09.1974
 - PAŁAC w zespole pałacowym Opieszyn XVIII-XX w.966/A z 05.03.1970 i 775/Wlkp/A z 15.01.2010
 - PARK KRAJOBRAZOWY w zespole pałacowym Opieszyn poł. XVIII w. 966/A z 05.03.1970 i 775/Wlkp/A z 15.01.2010,
- BARDO

³⁷ Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta i Gminy Września na lata 2013 – 2016

- KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. MIKOŁAJA 1783 r. 950/A z 04.03.1970
- DWÓR w zespole dworsko-folwarcznym I. 30. XIX w., pocz. XX w. 961/A z 05.03.1970
- PARK DWORSKI w zespole dworsko-folwarcznym pocz. XIX w. 2159/A z 26.06.1989 i 28.03.1997
- WOZOWNIA w zespole dworsko-folwarcznym ok. 1910 r. 2618/A z 28.03.1997
- MAGAZYN ZBOŻOWY w zespole dworsko-folwarcznym poł. XIX w. 2618/A z 28.03.1997
- BUDYNEK MAGAZYNOWY w zespole dworsko folwarcznym poł. XIX w. 2618/A z 28.03.1997
- BIAŁEŻYCE
 - DWÓR w zespole dworskim 1908 r. 1730/a z 29.04.1975
 - PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworskim 2 poł. XIX 1730/a z 29.04.1975
- CHWALIBOGOWO
 - PAŁAC w zespole pałacowo-folwarcznym ok. 1890 r. 1452/A z 08.06.1973
 - PARK KRAJOBRAZOWY w zespole pałacowo-folwarcznym 2 poł. XIX w. 1452/A z 08.06.1973
- GOZDOWO
 - KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚŚ. FILIPA I JAKUBA w zespole kościoła parafialnego 1883 r. 343/Wlkp/A z 12.06.2006
 - OGRODZENIE w zespole kościoła parafialnego pocz. XX w. 343/Wlkp/A z 12.06.2006
 - CMENTARZ PRZYKOŚCIELNY w zespole kościoła parafialnego pocz. XX w. 343/Wlkp/A z 12.06.2006
 - ORGANISTÓWKA w zespole kościoła parafialnego 1909 r. 343/Wlkp/A z 12.06.2006
- GRZYBOWO
 - KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. MICHAŁA ARCHANIOŁA 1757 r., wieża 1929/1930 r. 2465/A z 14.03.1993
 - KAPLICA GROBOWA 1936 r. 1731/A z 30.04.1975
 - PAŁAC w zespole pałacowym I poł. XIX w 2200/A z 28.09.1990
 - PARK KRAJOBRAZOWY w zespole pałacowym k. XIX w. 2200/A z 28.09.1990
- GRZYMYSŁAWICE

- PARK DWORSKI w zespole folwarcznym 3 ćw. XIX w. 2104/A z 28.11.1986
- GULCZEWO
 - DWÓR w zespole dworsko-folwarcznym k. XIX w. 1732/A z 30.04.1975
 - PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworsko-folwarcznym 1 poł. XIX w., 1897, pocz. XX w. 1732/A z 30.04.1975
- GUTOWO MAŁE
 - DWÓR w zespole dworskim ok. 1895 r. 1733/A z 30.04.1975
 - PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworskim k. XIX w. 1733/A z 30.04.1975
- KACZANOWO
 - KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. MARCINA w zespole kościoła Parafialnego 1763-1765, odnowiony: 1958, 2009 952/A z 05.03.1970;
- KAWĘCZYN
 - PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworskim k. XIX w. 2082/A z 28.04.1986
- MARZENIN
 - KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. MIKOŁAJA w zespole kościoła parafialnego 1846-1848 A-30/Wlkp z 31.05.2000
 - OGRODZENIE I CMENTARZ w zespole kościoła parafialnego pocz. XIX w. A-30/Wlkp z 31.05.2000
 - PARK KRAJOBRAZOWY w zespole Dworskim k. XIX w. 2079/A z 28.03.1986
- NOWA WIEŚ KRÓLEWSKA
 - KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. ANDRZEJA XVI w. 2534/A z 01.08.1956
- OSTROWO SZLACHECKIE
 - PAŁAC w zespole pałacowym 1910 r., powiększony 1919 r. 1773/A z 15.12.1977
 - PARK KRAJOBRAZOWY w zespole pałacowym XIX w. 1773/A z 15.12.1977
 - KURNIK w zespole folwarcznym 1916 r. 2637/A z 02.04.1998
- RADOMICE
 - DWÓR w zespole dworsko-folwarcznym 2 poł. XIX w., 1900 r. 2643/A z 19.05.1998
 - PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworsko-folwarcznym 2 poł. XIX w. 2643/A z 19.05.1998
- SOŁECZNO

- PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworskim 4 ćw. XIX w. 125/Az 01.06.1974
- WĘGIERKI
 - KOŚCIÓŁ EWANGELICKI (ob. katol. kościół parafialny p.w Najświętszego Serca Pana Jezusa) w zespole kościoła 1907-1911 2096/A z 12.08.1986
 - PASTORÓWKA w zespole kościoła pocz. XX w. 2096/A z 12.08.1986
 - CMENTARZ EWANGELICKI (ob. katol.) w zespole kościoła pocz. XX w. 2096/A z 12.08.1986
 - OGRÓD w zespole kościoła pocz. XX w. 2096/A z 12.08.1986
 - DWÓR w zespole dworskim 3 ćw. XIX w. 1527/A z 01.06.1974
 - PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworskim poł. XIX w. 2096/A z 12.08.1986
- WÓDKI
 - KAPLICA GROBOWA w zespole dworsko-folwarcznym pocz. XIX w. 2196/A z 11.06.1990
 - DWÓR w zespole dworsko-folwarcznym I. 40. XIX w., I. 20. XX w. 2196/A z 11.06.1990
 - PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworsko-folwarcznym 2 poł. XIX w. 2196/A z 11.06.1990

3.12. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji SRG.

Przewidywanie zmian w środowisku jest trudne, ponieważ zmiany te zależą od dużej liczby zmiennych, czynników i to nie tylko przyrodniczych, np. czasu, uczestników, aktualnej i zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej, trendów itp.

Niemniej istotnym elementem oceny, na ile przewidywane działalności wpłyną na poszczególne aspekty środowiska, jest także tzw. „opcja zerowa”, czyli prognoza, w jakim kierunku zmieniłoby się środowisko w przypadku braku realizacji planowanych działań. Jak pokazuje praktyka, często bardzo mylnie przyjmuje się, że nie podejmowanie działań, ma charakter prośrodowiskowy.

Tymczasem częste są sytuacje, gdy planowane działania pozwalają na porządkowanie struktur i procesów, a osiągnięte efekty pośrednio i bezpośrednio niosą korzyści środowiskowe. Należy także zaznaczyć, że nie tylko działania stricte prośrodowiskowe przyczyniają się do osiągnięcia wymaganych norm jakości środowiska, ale również działania z zakresu rozwoju technologii służącej efektywnej gospodarce, energooszczędności i ochronie środowiska w poszczególnych gałęziach przemysłu, a także działania nastawione na rozwój szeroko pojętego szkolnictwa. Z reguły osoby z wykształceniem, posiadające pracę mają większą świadomość ekologiczną.

Wnikliwa ocena wpływu na środowisko, w tym na zdrowie i życie ludzi działań zaplanowanych w projekcie SRG została przeprowadzona w rozdziale 4 niniejszej Prognozy.

Poniżej przedstawiono przewidywania związane z brakiem realizacji projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września, co może przynieść następujące skutki:

negatywne dla środowiska i mieszkańców

- zagrożenie dla stanu jakości wód (wzrost ilości ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych bezpośrednio do gleby lub rzeki) w związku z brakiem uzbrojenia terenów inwestycyjnych, z czym jest związana także rozbudowa/budowa sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, w tym kanalizacji deszczowej (brak realizacji kierunku działań t.j. rozbudowa i modernizacja sieci wodno - kanalizacyjnej wraz z inwestycjami na rzecz poprawy jakości wody);
- wzrost bezrobocia, a co za tym idzie - marginalizacja społeczna, ubożenie społeczeństwa i pogorszenie ich zdrowia (przede wszystkim brak realizacji celów szczegółowych: III.4.: wzmocnienie aktywności obywatelskiej; III.1. modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej na rzecz wzmocnienia atrakcyjności Wrześni jako miejsca zamieszkania; I.1. Poprawa konkurencyjności inwestycyjnej na rzecz dynamizacji gospodarki);
- wzrost zachowań patologicznych (np. dewastacja terenów zielonych), wynikająca z braku świadomości ekologicznej, niewystarczającego stanu rozwoju edukacji (w przypadku braku realizacji celów szczegółowych: III.3. przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu; III.5.: aktywizacja zawodowa mieszkańców poprzez ułatwianie rozwoju ekonomii społecznej);
- wzrost emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego w związku z brakiem działań podejmowanych w związku z modernizacją energetyczną budynków (brak realizacji kierunków działań: poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację obiektów; promowanie inwestycji proekologicznych, wdrażających i tworzących ekoinnowacje działania zmierzające do zwiększenie OZE w bilansie energetycznym gminy);
- brak rozwoju i wykorzystania niskoemisyjnego transportu, w tym opóźnienia w zapewnieniu komfortowej obsługi korzystania ze zbiorowej komunikacji, a także brak elementów infrastruktury promującej transport niskoemisyjny, w tym rowerowego i pieszego oraz brak systemu ścieżek rowerowych wymusza na mieszkańcach intensywne wykorzystywanie indywidualnych środków transportu, co przyczynia się do pogorszenia klimatu akustycznego i jakości powietrza atmosferycznego (głównie brak realizacji kierunków działań: rozbudowa sieci tras rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą łączących miasto z jego strefą podmiejską; poprawa dostępności komunikacyjnej i poprawa mobilności przestrzennej przy zachowaniu zasad wdrażania strategii niskoemisyjnej);
- dalsza dekapitalizacja struktur mieszkaniowych powodująca pogorszenie się warunków życia mieszkańców (brak realizacji celów szczegółowych: III.5.: aktywizacja zawodowa mieszkańców poprzez ułatwianie rozwoju ekonomii społecznej; I.1. Poprawa konkurencyjności inwestycyjnej na rzecz dynamizacji gospodarki);
- dalsze uciążliwości związane z niebezpieczeństwem i hałasem komunikacyjnym występujące na drogach posiadających zły stan nawierzchni (głównie brak realizacji kierunków działań: poprawa dostępności komunikacyjnej i poprawa mobilności przestrzennej przy zachowaniu zasad wdrażania strategii niskoemisyjnej);

- ograniczenie rozwoju turystycznego gminy (brak realizacji celu szczegółowego tj. III.2.: poprawa ładu przestrzennego na terenie gminy);

pozytywnymi skutkami braku realizacji strategii dla środowiska i mieszkańców mogą okazać się:

- ograniczenie groźby lokalizowania na terenie gminy zakładów będących potencjalnymi emitorami zanieczyszczeń powietrza, wód, powierzchni ziemi (istnieje pewne potencjalne zagrożenie, że w szczególności promocja gospodarcza mogą przyczynić się do lokalizacji uciążliwych zakładów);
- zmniejszenie zagrożenia spowodowanego intensyfikacją wykorzystania walorów przyrodniczych, polegającego na penetracji terenów cennych przyrodniczo;
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzących ze spalin samochodowych (zakłada się, że inwestycje w rozbudowę/modernizację infrastruktury drogowej przyczyniają się do zwiększenia ruchu pojazdów na drogach).

Analizując zapisy poszczególnych celów strategicznych następnie szczegółowych oraz przypisanych do nich kierunków działań (określonych w Strategii), należy podkreślić, że mają one charakter prospołeczny, a także w większości prośrodowiskowy. W ujęciu ogólnym, w przypadku odstąpienia od realizacji Strategii nie będzie postępowała kompleksowa poprawa jakości życia mieszkańców.

Podsumowując należy stwierdzić, że pożądanym z punktu widzenia środowiska i zdrowia ludzi jest doprowadzenie do realizacji działań zapisanych w dokumencie Strategii.

3.13. Analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektu Strategii, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody

Przeprowadzona dla potrzeb niniejszej prognozy analiza uwarunkowań, pozwala na określenie kluczowych problemów środowiskowych. Przede wszystkim problemy i sytuacje konfliktowe wynikają z różnych form działalności antropogenicznej na obszary chronione i obszary ważne ekologicznie, nie objęte ochroną. Dotyczą również różnych rodzajów emisji i działalności gospodarczych mogących mieć wpływ na zdrowie i życie ludzi.

Zidentyfikowanie problemów w zakresie ochrony środowiska ma umożliwić ocenę adekwatności zaplanowanych działań w ramach Strategii, do występujących na terenie obszaru rzeczywistych potrzeb.

Analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska

1) POWIETRZE ATMOSFERYCZNE - Na podstawie analizy stanu aktualnego jakości powietrza zidentyfikowano problemy w osiągnięciu wymaganych ustawowo standardów jakości powietrza, pod kątem ochrony ludzi jak i roślin. W wyniku badań stwierdzono przeroczenia stężeń ozonu, pyłu PM10, PM2,5, aresnu oraz benzo(a)pirenu. Jedną z podstawowych przyczyn przekroczeń poziomów

dopuszczalnych i docelowych dla większości zanieczyszczeń jest spalanie paliw stałych w indywidualnych systemach grzewczych oraz emisja pochodząca z transportu samochodowego.

W celu poprawy jakości powietrza w obszarach, gdzie występują najwyższe stężenia zanieczyszczeń, należy prowadzić działania, mające na celu osiągnięcie poziomów wymaganych przepisami prawa. Główne zadania koncentrują się na eliminowaniu, bądź redukcji, tzw. „niskiej emisji”, czyli emisji pochodzącej z indywidualnych systemów grzewczych, poprzez podłączanie gospodarstw domowych do sieci ciepłowniczych lub wymianę niskosprawnych urządzeń grzewczych na niskoemisyjne np. gazowe, olejowe. Duży nacisk kładzie się również na działania związane z modernizacją energetyczną obiektów, zwiększone wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. W celu minimalizacji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza przez transport samochodowy należy prowadzić działania redukujące emisję z tym związaną poprzez remonty dróg oraz czyszczenie dróg (zwłaszcza na mokro) w celu redukcji emisji wtórnej pyłu do powietrza, a także poprzez wspieranie rozwoju komunikacji rowerowej i pieszej, czy też rozwój przyjaznej komunikacji zbiorowej. Niezbędne jest również prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych dla mieszkańców obszaru w zakresie przyczyn i skutków (zwłaszcza zdrowotnych) zanieczyszczeń powietrza.

2) HAŁAS - Z przeprowadzonej analizy dotyczącej zagrożenia środowiska hałasem wynika, że na terenie gminy Września głównymi źródłami hałasu, stanowiącymi uciążliwość dla środowiska i ludzi może być hałas związany z ruchem komunikacyjnym na drodze nr A2 Poznań – Warszawa, oraz drogami krajowymi nr 92 Poznań – Września – Konin i nr 15 Ostróda – Toruń – Gniezno – Września - Trzebnica. Przez teren gminy przebiegają również drogi wojewódzkie: nr 432 Września – Środa Wlkp. – Śrem, nr 442 Września – Pызdry – Kalisz oraz 25 dróg powiatowych o łącznej długości 113,67 km z czego 4,36 km przebiega przez miasto Września, a 109,308 km przez teren wiejski oraz 193,56 km dróg gminnych oraz hałas kolejowy powodowany przez ważne trasy kolejowe łączące: Berlin – Poznań – Warszawę – Moskwę oraz Gniezno – Wrześnię – Jarocin.

3) WODY - Długość sieci wodociągowej przewyższa znacznie długość sieci kanalizacyjnej, co stwarza ryzyko zanieczyszczenia środowiska ściekami nieprawidłowo gromadzonymi bądź niewystarczająco oczyszczonymi (z sieci wodociągowej w gminie korzysta ok. 97% mieszkańców, natomiast z kanalizacyjnej ok. 65%). Sytuacja taka jest sukcesywnie poprawiana dzięki realizacji projektów dofinansowanych z UE. Do poprawy stanu jakości wód przyczyni się z pewnością wykonanie odpowiedniego uzbrojenia terenów inwestycyjnych.

4) POWIERZCHNIA ZIEMI, KRAJOBRAZ - Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obszarów Gminy (min. Rekultywacja składowisk odpadów) oraz odnowa obszarów zielonych przyczyni się do zachowania dobrego stanu zasobów środowiska oraz pozytywnie wpłynie na poprawę krajobrazu.

5) GOSPODARKA ODPADAMI - W zakresie gospodarki odpadami bardzo niekorzystnym zjawiskiem jest wciąż przewaga składowania odpadów komunalnych nad innymi metodami przetwarzania tj. odzyskiem odpadów. Najistotniejszą potrzebą w zakresie uporządkowania gospodarki odpadami jest zorganizowanie selektywnego odbierania odpadów komunalnych od mieszkańców w całym rejonie oraz rekultywacja składowiska odpadów.

6) BIORÓŻNORODNOŚĆ, OBSZARY CHRONIONE w tym Natura 2000 - Realizacja działań związanych w szczególności z *promocją turystyczną* oraz rozwojem infrastruktury turystycznej może stanowić pewne potencjalne zagrożenie w związku ze wzmożeniem ruchu turystycznego, zachęconego poprzez promocję turystyczną do odwiedzenia obszarów cennych przyrodniczo. W efekcie m.in. rozwoju komunikacji i turystyki wzrasta ilość pojawiających się gatunków obcych (rozprzestrzenianie się gatunków inwazyjnych wzdłuż dróg i szlaków).

4. Wpływ realizacji SRG na poszczególne komponenty środowiska

4.1. Prognoza oddziaływań

Kierunki działań przewidziane do realizacji w ramach SRG Września:

1. Tworzenie infrastruktury oraz uzbrajanie terenów aktywności gospodarczej
2. Kreowanie warunków dla rozwoju przemysłu
3. Intensyfikacja działań promocyjnych
4. Kreowanie oraz umacnianie istniejących i lokalnych partnerstw na rzecz tworzenia wspólnych narzędzi rozwojowych
5. Generowanie impulsów dla tworzenia partnerstw publiczno – prywatnych,
6. Wsparcie rozwoju instytucji otoczenia biznesu na rzecz rozwoju MSP
7. Internacjonalizacja MŚP
8. Realizacja przedsięwzięć mających na celu powstanie i funkcjonowanie klastrów na bazie potencjału wewnętrznego
9. Wsparcie rozwoju produkcji rolnej i przetwórstwa rolno-spożywczego
10. Promowanie działań na rzecz rozwoju sektora OZE przy wykorzystaniu wewnętrznego potencjału gminy
11. Stymulowanie innowacyjności gospodarki lokalnej m.in. poprzez wspieranie sieci współpracy przedsiębiorców
12. Wspieranie inicjatyw w zakresie zarządzania wiedzą w obszarze działalności innowacyjnej
13. Rozbudowa i modernizacja sieci wodno - kanalizacyjnej wraz z inwestycjami na rzecz poprawy jakości wody
14. Poprawa dostępności komunikacyjnej i poprawa mobilności przestrzennej przy zachowaniu zasad wdrażania strategii niskoemisyjnej
15. Lobbowanie na rzecz wyrównania szans dostępu do sieci gazowej i elektrycznej
16. Poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację obiektów
17. Promowanie inwestycji proekologicznych, wdrażających i tworzących ekoinnowacje

18. Działania zmierzające do zwiększenia OZE w bilansie energetycznym gminy
19. Wsparcie i realizacja przedsięwzięć melioracyjnych
20. Rekultywacja składowiska odpadów
21. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców
22. Modernizacja i rozbudowa obiektów edukacyjnych,
23. Dopuszczenie szkół i placówek oświatowych.
24. Likwidacja barier architektonicznych
25. Poprawa warunków mieszkaniowych, w tym rozwój budownictwa socjalnego
26. Realizacja przedsięwzięć w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom poprzez wyposażenie i doposażenie Jednostek Bezpieczeństwa Publicznego i wsparcie systemu służb ratownictwa oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym
27. Rozwój infrastruktury bazy pomocy społecznej
28. Wykorzystanie nowoczesnych technologii (TIK) w celu uprawnienia usług publicznych
29. Utrzymanie w dobrym stanie istniejącej infrastruktury turystycznej na terenie Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem dorobku kulturowego
30. Wdrażanie polityki w zakresie ładu przestrzennego
31. Uzbieranie terenów pod budownictwo mieszkaniowe
32. Modernizacja oraz zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w Gminie
33. Rozbudowa sieci tras rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą łączących miasto z jego strefą podmiejską
34. Urządzenie i rewitalizacja terenów zieleni oraz przestrzeni publicznych na terenie Miasta i Gminy
35. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na terenie gminy
36. Podniesienie jakości kształcenia, opieki i wychowania
37. Realizacja projektów i programów społecznych na rzecz osób narażonych na wykluczenie
38. Realizacja komplementarnych przedsięwzięć w zakresie rozwoju działalności kulturowej i sportowo-rekreacyjnej
39. Kontynuacja i realizacja nowych działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu (wzmocnienie zastosowania TIK)
40. Stworzenie programu wspierającego duże rodziny
41. Opracowanie i realizacja programu rewitalizacji Miasta Września
42. Realizacja działań w zakresie odnowy obszarów wiejskich
43. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych

44. Promowanie inicjatywy funduszy sołeckich
45. Promowanie idei ekonomii społecznej
46. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorstw ekonomii społecznej na terenie Gminy
47. Wzmacnianie narzędzi wsparcia aktywizacji zawodowej mieszkańców;
48. Wsparcie działań na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych i zwiększenia mobilności zawodowej mieszkańców
49. Rozwój oferty kulturalnej miasta
50. Promocja przedsięwzięć kulturalnych o zasięgu ponadlokalnym
51. Stworzenie systemu informacji o kulturze i dziedzictwie miasta i gminy
52. Poprawa stanu technicznego i doposażeniem istniejącej infrastruktury kulturowej

Kierunki działań ujęte w Strategii, podzielono na dwie kategorie, tj. zadania inwestycyjne i nieinwestycyjne (społeczne) – co umożliwiło analizę możliwych oddziaływań na środowisko planowanych zadań.

Potencjalny wpływ na poszczególne komponenty środowiska będzie miała realizacja kierunków działań - *zadań inwestycyjnych*, które będą ingerować w środowisko głównie na etapie ich bezpośredniej realizacji, powodując przejściowe uciążliwości. W przypadku przedsięwzięć związanych z budową i modernizacją dróg ich eksploatacja może powodować pewne uciążliwości dla środowiska także na etapie ich eksploatacji.

Lista zadań inwestycyjnych:

1. Tworzenie infrastruktury oraz uzbrajanie terenów aktywności gospodarczej
2. Realizacja przedsięwzięć mających na celu powstanie i funkcjonowanie klastrów na bazie potencjału wewnętrznego
3. Wsparcie rozwoju produkcji rolnej i przetwórstwa rolno-spożywczego
4. Rozbudowa i modernizacja sieci wodno - kanalizacyjnej wraz z inwestycjami na rzecz poprawy jakości wody
5. Poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację obiektów
6. Działania zmierzające do zwiększenie OZE w bilansie energetycznym gminy
7. Wsparcie i realizacja przedsięwzięć melioracyjnych
8. Rekultywacja składowiska odpadów
9. Modernizacja i rozbudowa obiektów edukacyjnych,
10. Likwidacja barier architektonicznych
11. Poprawa warunków mieszkaniowych, w tym rozwój budownictwa socjalnego

12. Rozwój infrastruktury bazy pomocy społecznej
13. Utrzymanie w dobrym stanie istniejącej infrastruktury turystycznej na terenie Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem dorobku kulturowego
14. Uzbrajanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe
15. Modernizacja oraz zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w Gminie
16. Rozbudowa sieci tras rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą łączących miasto z jego strefa podmiejską
17. Urządzenie i rewitalizacja terenów zieleni oraz przestrzeni publicznych na terenie Miasta i Gminy
18. Realizacja komplementarnych przedsięwzięć w zakresie rozwoju działalności kulturowej i sportowo-rekreacyjnej
19. Kontynuacja i realizacja nowych działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu (wzmocnienie zastosowania TIK)
20. Realizacja działań w zakresie odnowy obszarów wiejskich
21. Poprawa stanu technicznego i doposażeniem istniejącej infrastruktury kulturowej

W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, iż żadne z zaproponowanych wyżej przedsięwzięć nie kwalifikuje się do kategorii przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, określonych w § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. nr 213, poz. 1397 ze zm.).

Natomiast niektóre z w/w przedsięwzięć mogą się kwalifikować, zgodnie z § 3 w/w rozporządzenia, do grupy przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, tj.:

1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodno - kanalizacyjnej wraz z inwestycjami na rzecz poprawy jakości wody
2. Wsparcie i realizacja przedsięwzięć melioracyjnych
3. Rekultywacja składowiska odpadów
4. Uzbrajanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe

W związku z tym przed realizacją poszczególnych przedsięwzięć należy przeprowadzić szczegółową ich kwalifikację w oparciu o ich charakterystyczne parametry. Należy również zwrócić szczególną uwagę na uwarunkowania przyrodnicze (obszary Natura 2000), rodzaj przedsięwzięcia, skalę oddziaływania, itp.

Lista zadań nieinwestycyjnych (społecznych):

1. Kreowanie warunków dla rozwoju przemysłu
2. Intensyfikacja działań promocyjnych
3. Kreowanie oraz umacnianie istniejących i lokalnych partnerstw na rzecz tworzenia wspólnych narzędzi rozwojowych

4. Generowanie impulsów dla tworzenia partnerstw publiczno – prywatnych,
5. Wsparcie rozwoju instytucji otoczenia biznesu na rzecz rozwoju MSP
6. Internacjonalizacja MŚP
7. Promowanie działań na rzecz rozwoju sektora OZE przy wykorzystaniu wewnętrznego potencjału gminy
8. Stymulowanie innowacyjności gospodarki lokalnej m.in. poprzez wspieranie sieci współpracy przedsiębiorców
9. Wspieranie inicjatyw w zakresie zarządzania wiedzą w obszarze działalności innowacyjnej
10. Poprawa dostępności komunikacyjnej i poprawa mobilności przestrzennej przy zachowaniu zasad wdrażania strategii niskoemisyjnej
11. Lobbowanie na rzecz wyrównanie szans dostępu do sieci gazowej i elektrycznej
12. Promowanie inwestycji proekologicznych, wdrażających i tworzących eko innowacje
13. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców
14. Dopuszczenie szkół i placówek oświatowych.
15. Realizacja przedsięwzięć w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom poprzez wyposażenie i doposażenie Jednostek Bezpieczeństwa Publicznego i wsparcie systemu służb ratownictwa oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym
16. Wykorzystanie nowoczesnych technologii (TIK) w celu uprawnienia usług publicznych
17. Wdrażanie polityki w zakresie ład przestrzennego
18. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na terenie gminy
19. Podniesienie jakości kształcenia, opieki i wychowania
20. Realizacja projektów i programów społecznych na rzecz osób narażonych na wykluczenie
21. Stworzenie programu wspierającego duże rodziny
22. Opracowanie i realizacja programu rewitalizacji Miasta Września
23. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych
24. Promowanie inicjatywy funduszy sołeckich
25. Promowanie idei ekonomii społecznej
26. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorstw ekonomii społecznej na terenie Gminy
27. Wzmacnianie narzędzi wsparcia aktywizacji zawodowej mieszkańców;
28. Wsparcie działań na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych i zwiększenia mobilności zawodowej mieszkańców
29. Rozwój oferty kulturalnej miasta

30. Promocja przedsięwzięć kulturalnych o zasięgu ponadlokalnym

31. Stworzenie systemu informacji o kulturze i dziedzictwie miasta i gminy

W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, iż żadne z zaproponowanych wyżej przedsięwzięć nie kwalifikuje się do kategorii przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, określonych w § 2 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. nr 213, poz. 1397 ze zm.).

Zarówno realizacja jak i eksploatacja tego typu inicjatyw nie będzie wiązała się z oddziaływaniem na środowisko. Jednakże, niektóre typy inwestycji, zwłaszcza w zakresie promocji turystycznej przyczyniającej się do intensyfikacji turystycznej mogącej przynieść w przyszłości negatywne skutki oddziaływać na środowisko. Ewentualne oddziaływania negatywne związane z rozwojem turystycznym obszaru można minimalizować poprzez:

- odpowiednie planowanie lokalizacji i rodzaju obiektów infrastruktury turystycznej (nie powodującej nadmiernej presji na obszary cenne przyrodniczo);
- przy zagospodarowaniu turystycznym należy stosować strefowanie uwzględniające walory przyrodnicze, do których dostosuje się dopuszczalne formy turystyki oraz rozwój bazy noclegowej, komunikacyjnej, gastronomicznej i towarzyszącej.

Wskazane powyżej działania, poza możliwym oddziaływaniem negatywnym, prowadzą przede wszystkim do poprawy innych komponentów środowiska lub jakości życia mieszkańców obszaru.

Realizacja większości typów działań inwestycyjnych będzie związana z prowadzeniem robót budowlanych mających wpływ na środowisko w głównej mierze na etapie ich realizacji. Realizacja tych działań związana będzie z oddziaływaniem na środowisko, które przedstawiono w punktach poniżej.

Przy analizie wpływu na środowisko poszczególnych typów działań, wymienionych w SRG, podzielono je na **dwie grupy**.

I grupa to kierunki działań związane z modernizacją i budową kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej, modernizacją i budową urządzeń melioracyjnych, rekultywacja składowiska odpadów, budowa lokalnych dróg, oświetlenia ulicznego, tj.:

- Rozbudowa i modernizacja sieci wodno - kanalizacyjnej wraz z inwestycjami na rzecz poprawy jakości wody
- Wsparcie i realizacja przedsięwzięć melioracyjnych
- Rekultywacja składowiska odpadów
- Uzbrajanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe

II grupa to kierunki działań w ramach, których będą wykonywane prace (w różnym zakresie w zależności od zadania), tj. modernizacje sal dydaktycznych, korytarzy i sanitariatów, szatni, wymiana i docieplenie stolarki drzwiowej i okiennej, docieplenia stropodachów, wykonanie izolacji termicznej i wyprawy tynkarskiej ścian, montaż instalacji oświetleniowej, rozbudowa budynków, termomodernizację, budowa

obiektów sportowych i infrastruktury turystycznej, budowa sieci internetowej, urządzenie terenów zielonych, likwidacja barier architektonicznych, budowa ścieżek rowerowych, itp.

Kierunki działań wchodzące w skład tej grupy to:

1. Tworzenie infrastruktury oraz uzbrajanie terenów aktywności gospodarczej
2. Realizacja przedsięwzięć mających na celu powstanie i funkcjonowanie klastrów na bazie potencjału wewnętrznego
3. Wsparcie rozwoju produkcji rolnej i przetwórstwa rolno-spożywczego
4. Poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację obiektów
5. Działania zmierzające do zwiększenia OZE w bilansie energetycznym gminy
6. Modernizacja i rozbudowa obiektów edukacyjnych
7. Likwidacja barier architektonicznych
8. Poprawa warunków mieszkaniowych, w tym rozwój budownictwa socjalnego
9. Rozwój infrastruktury bazy pomocy społecznej
10. Utrzymanie w dobrym stanie istniejącej infrastruktury turystycznej na terenie Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem dorobku kulturowego
11. Modernizacja oraz zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w Gminie
12. Rozbudowa sieci tras rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą łączących miasto z jego strefą podmiejską
13. Urządzenie i rewitalizacja terenów zieleni oraz przestrzeni publicznych na terenie Miasta i Gminy
14. Realizacja komplementarnych przedsięwzięć w zakresie rozwoju działalności kulturowej i sportowo-rekreacyjnej
15. Kontynuacja i realizacja nowych działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu (wzmocnienie zastosowania TIK)
16. Realizacja działań w zakresie odnowy obszarów wiejskich
17. Poprawa stanu technicznego i doposażeniem istniejącej infrastruktury kulturowej

4.1.1. Etap realizacji kierunków działań zaliczonych do I grupy.

Największy wpływ na środowisko w trakcie budowy będą miały:

- emisja zanieczyszczeń pochodzących ze spalania paliwa w silnikach spalinowych pojazdów mechanicznych używanych w trakcie prac budowlanych;
- hałas spowodowany pracą sprzętu mechanicznego;

- wpływ na środowisko gruntowo-wodne spowodowane pracą sprzętu mechanicznego, lokalizacja zaplecza budowy;
- odpady powstające w czasie wykonywania robót ziemnych i budowlanych.

a) powietrze atmosferyczne

Faza budowy będzie się charakteryzowała oddziaływaniem na stan powietrza. Prace ziemne, prace budowlane nie pozostają bez wpływu na zapylenie powietrza powodujących wzrost emisji zanieczyszczeń do powietrza. W szczególności dotyczy to substancji emitowanych z silników spalinowych (w czasie transportu oraz pracy sprzętu i maszyny roboczych), prac spawalniczych (gazy i pyły), prac malarskich (gazy, głównie lotne związki organiczne) i innych.

Określenie skali oddziaływania i zasięgu występowania określonych stężeń danej substancji nie jest możliwe. Z punktu widzenia prawa stosunkowo krótkotrwałe oddziaływanie związane z pracami budowlanymi nie podlega normowaniu.

Jednak nie ulega wątpliwości, że tego rodzaju prace nie są obojętne dla ludzi przebywających w pobliżu, szczególnie mieszkańców okolicznych domów i powodują w tym czasie pewną uciążliwość.

W związku z tym, należy ograniczać emisję poprzez :

- zwilżanie powierzchni terenu i zwilżanie sypkiego materiału składowanego na przyzmacach (piasek); naturalnie odbywa się to za sprawą opadów atmosferycznych natomiast w bezdeszczowej warto dodatkowo zwilżać źródła pylenia; ograniczaniu emisji mogą też służyć sztuczne bariery, jakimi są m. in. parkany okalające plac budowy;
- dla zapobieżenia zanieczyszczeniu powierzchni ulic, na które będą wyjeżdżały samochody z placu budowy, można zastosować „myjki” do oczyszczania kół, a przede wszystkim zamiatanie na mokro odcinka ulicy, na który wyjeżdżają samochody z budowy;
- unikanie warunków sprzyjających pyleniu podczas przesypywania sypkiego materiału (np. załadunek i rozładunek ciężarówek);
- szybkie zagospodarowanie powierzchni, która została odsłonięta i przez to narażona na emisję wiatrową (np. obsadzanie trawą, itp.).

b) środowisko gruntowo-wodne oraz gospodarka wodno-ściekowa

W trakcie budowy istnieje potencjalne niebezpieczeństwo zanieczyszczenia gruntów substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu (potencjalne wycieki olejów przekładniowych, silnikowych, paliwa, itp.). Aby zminimalizować niebezpieczeństwo skażenia zaplecze budowy, na którym będzie parkował ten sprzęt powinno zostać zorganizowane na terenie utwardzonym, zabezpieczonym warstwą nieprzepuszczalną lub na terenie, z którego możliwe jest ujęcie zanieczyszczonych wód opadowych i wstępne oczyszczenie przed odprowadzeniem do odbiornika. Oprócz tego, stan sprzętu budowlanego i środków transportu powinien być na bieżąco monitorowany. Pozwoli to na szybkie wykrywanie i eliminację nieszczelności, skutkujących wyciekami ropopochodnych. Zminimalizuje to potencjalne zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego. Na placu budowy należy zapewnić odpowiednie warunki sanitarne pracownikom (np. poprzez

ustawienie kabin ustępowych typu Toi–Toi, które następnie będą wywiezione do punktu zlewnego – oczyszczalni przez uprawniony podmiot).

Ocena wpływu na wody planowanych do realizacji w ramach Strategii, uwzględnia głównie możliwe zmiany ich jakości (chemizm, eutrofizacja, stan i potencjał ekologiczny) oraz ilości wód powierzchniowych i podziemnych. Brano także pod uwagę ich wpływ na reżim hydrologiczny, w szczególności możliwość zmiany stosunków wodnych mających wpływ na zachowanie równowagi przyrodniczej w ekosystemach zależnych od wód. Zadania, które mogą mieć wpływa na stan wód powierzchniowych to : Rozbudowa i modernizacja sieci wodno - kanalizacyjnej wraz z inwestycjami na rzecz poprawy jakości wody; Wsparcie i realizacja przedsięwzięć melioracyjnych. Negatywne oddziaływania na wody związane będą głównie z etapem prowadzenia prac budowlano-remontowych. Potencjalne oddziaływania polegać mogą na przedostawaniu się szkodliwych substancji do wód. Ponadto, realizacja tych przedsięwzięć może zaburzać stosunki wodne. Oddziaływania te będą mieć raczej charakter bezpośredni i krótko- lub średnioterminowy.

c) odpady

Na terenie budowy w czasie realizacji przedmiotowych zadań mogą powstawać głównie następujące typy odpadów:

- odpady z budowy, remontów i demontażu dróg,
- materiały konstrukcyjne zawierające gips,
- materiały ceramiczne, szkło, drewno, tworzywa sztuczne
- złom stalowy,
- zniszczone kable,
- odpady związane z eksploatacją maszyn i urządzeń wykorzystywanych podczas prac budowlanych tj. odpadowe oleje hydrauliczne i silnikowe, zanieczyszczona substancjami niebezpiecznymi ziemia, opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych,
- odpady ulegające biodegradacji,
- gleba i ziemia w tym urobek z pogłębiania,
- odpady bytowe pracowników – puszki, butelki, papiery itp., na odpady te należy przygotować odpowiednie pojemniki, które powinny być systematycznie opróżniane.

Część z nich np. niektóre oleje mogą być klasyfikowane jako odpady niebezpieczne i w związku z tym należy je traktować w sposób szczególny. W sposób szczególny należy także postępować z odpadami zawierającymi azbest.

Powstałe w trakcie budowy odpady powinny być w miarę możliwości wtórnie wykorzystywane bądź usuwane zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi wykonywania robót budowlanych. W przypadku odpadów niebezpiecznych każdy rodzaj odpadów powinien być gromadzony i przechowywany oddzielnie. Transport odpadów niebezpiecznych z miejsc ich powstawania do miejsc ich odzysku lub unieszkodliwiania powinien się odbywać z zachowaniem przepisów obowiązujących przy transporcie tego typu odpadów. Będą to głównie oddziaływania krótkoterminowe.

d) hałas

W trakcie robót budowlanych wykorzystywany będzie sprzęt budowlany i środki transportu, stanowiące źródło hałasu i drgań. Emitowany hałas będzie oddziaływał na okolicznych mieszkańców oraz ludzi przebywających chwilowo w rejonie inwestycji. Przy organizacji placu i planu budowy należy zwrócić więc szczególną uwagę na to by zastosowane urządzenia spełniały przedstawione kryteria dotyczące ich mocy akustycznej, wynikające z Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. Nr 263, poz. 2202, zm.). Spełnianie tych kryteriów nie spowoduje całkowitej eliminacji uciążliwości hałasowych na terenach otaczających plac budowy, należy jednak pamiętać, że proces budowlany będzie ograniczony w czasie, a po jego zakończeniu wszystkie niedogodności (w tym akustyczne) ustaną (czasowe, krótkoterminowe).

Dla ograniczenia uciążliwości akustycznych prace budowlane powinny być prowadzone tylko w porze dziennej.

Ograniczenie emitowanego hałasu oraz wibracji można także osiągnąć poprzez:

- prowadzenie rozładunku pojazdów przy wyłączonym silniku;
- izolowanie głośnych procesów i ograniczanie dostępu do obszarów zagrożonych hałasem,
- ograniczenie propagacji hałasu poprzez zastosowanie obudów i ekranów akustycznych,
- stosowanie materiałów dźwiękochłonnych w celu zmniejszenia odbić dźwięku,
- stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas.

e) przyroda, bioróżnorodność

W procesie budowy obiektów budowlanych oraz dróg istotnym zagadnieniem jest adaptacja i ochrona istniejących elementów zieleni w najbliższym otoczeniu obiektów.

W przypadku prowadzonych prac ziemnych należy uwzględnić element ochrony istniejącej roślinności drzewiastej. Dotyczy to zabezpieczenia części nadziemnych drzew i ochrony systemu korzeniowego w trakcie realizacji prac ziemnych i budowlanych. W przypadku konieczności przeprowadzenia instalacji podziemnych w pobliżu drzew konieczne jest zastosowanie metod nieinwazyjnych – na przykład przewiertów sterowanych.

Realizacja przedmiotowych kierunków działań, może spowodować konieczność usunięcia bądź przesadzenia kolidujących z nimi drzew i krzewów. O ile jest to możliwe należy przesadzać a nie wycinać kolidujące z budową drzewa. Należy też zwrócić uwagę na odpowiednie zabezpieczenie drzew w bezpośrednim sąsiedztwie przeprowadzanych prac budowlanych. Można to osiągnąć poprzez zabezpieczenie pni deskami, a następnie obwiązanie sznurem lub drutem zabezpieczającym przed odkryciem (w taki sposób, aby nie doszło do uszkodzenia mechanicznego kory). W trakcie wykonywania instalacji podziemnych może nastąpić uszkodzenie korzeni.

Najbardziej niebezpieczne dla roślin jest wykonywanie prac ziemnych latem (przesuszenie) oraz zimą (przemarznięcie). Najlepszym czasem na wykonanie tych czynności jest okres spoczynku roślin, ponieważ ciężki sprzęt budowlany może zniszczyć korzenie drzew w obrębie wykopów.

Wszelkie roboty ziemne w obrębie systemu korzeniowego powinny być wykonywane ręcznie w zasięgu rzutu korony lub w promieniu określonym przez dwukrotną wartość obwodu pnia u podstawy. Odsłonięte korzenie drzew na czas budowy powinny zostać okryte np. matami ze słomy lub tkanin workowatych, które zabezpieczą je przed uszkodzeniem i wysychaniem. Wykopy w obrębie rzutu korony należy zasypywać glebą urodzajną w celu umożliwienia rozwoju systemu korzeniowego (rekompensata straty fragmentów systemu).

W przypadku wysokiego poziomu wód gruntowych na terenie prowadzonych inwestycji oraz występowania roślin drzewiastych w najbliższym otoczeniu inwestycji należy przewidzieć zabezpieczenie ścian wykopu w celu uniknięcia drastycznych zmian poziomu wód gruntowych mających niekorzystny wpływ na istniejącą zieleń wysoką (osłabienie stanu zdrowotnego, podatność na infekcję, posusz w szczytowej części korony).

W przypadku stwierdzenia występowania na terenie zainwestowania gatunków zwierząt podstawowym działaniem minimalizującym negatywny wpływ jest odpowiedni dobór terminów prowadzenia prac budowlanych np. poza okresami rozrodczymi, lęgowymi ptaków itp.

f) krajobraz

Jako oddziaływania negatywne uznano działania w zakresie rozwoju transportu i infrastruktury drogowej. O takiej ocenie zdecydowała możliwość zajęcia powierzchni otwartych terenów oraz zmniejszenie ogólnej wartości krajobrazu. Fazy realizacji prac budowlanych i drogowych mogą generować krótkotrwałe słabe niekorzystne oddziaływania. Rozbudowa infrastruktury drogowej pociągnie za sobą niekorzystne zmiany krajobrazu. Jednocześnie budowa obwodnic zmniejszy ilość pojazdów w mieście co wpłynie pozytywnie na atrakcyjność krajobrazu w całym mieście.

g) klimat

Klimat określamy zwykle przez podanie średnich wartości parametrów opisujących stan atmosfery i powierzchni Ziemi (np. temperatura powietrza, ilość opadów, liczba dni z pokrywą śnieżną) wraz z zakresem zmienności tych parametrów w czasie (np. średnia temperatura zimy, maksymalna temperatura dnia, częstość występowania burz itp.). W ogólnym obrazie zmiany jakie będzie powodować etap realizacji Strategii są prognozowane tylko hipotetycznie i nie będą ograniczone tylko do obszaru badań. Na podstawie przeprowadzonej oceny stwierdzono ogólnie pozytywny wpływ na klimat realizacji założeń Strategii.

h) zabytki, dobra materialne

Negatywne, przejściowe i najczęściej krótkotrwałe oddziaływanie na wszystkie dobra materialne rozumiane jako budynki, infrastruktura oraz zabytki niesie za sobą faza realizacyjna zaplanowanych w Strategii działań. W czasie prowadzenia prac w

poobliżu zabudowań w tym szczególnie zabytków dojdzie do emisji dźwięku i wibracji z maszyn budowlanych oraz transportu i przeładunku materiałów budowlanych.

i) człowiek

Negatywne, przejściowe i najczęściej krótkotrwałe oddziaływanie niesie za sobą faza realizacyjna praktycznie wszystkich ujętych w grupie I działań. Takie oddziaływania związane są z budową, przebudową, modernizacją obiektów infrastruktury komunikacyjnej, sieci wodno-kanalizacyjnej, melioracyjnej, budynków. W czasie prowadzenia prac dojdzie do emisji spalin z maszyn budowlanych oraz emisji pyłu, którego źródłem jest głównie unoszenie pyłu z odsłoniętych skał podłoża, niezabezpieczonych przyłm materiałów sypkich oraz z zanieczyszczonych powierzchni placów budów i dróg. Dodatkowym czynnikiem będzie emisja hałasu i wstrząsów pochodząca od maszyn wykorzystywanych do prac budowlanych i transportu materiałów.

j) zasoby naturalne

Na obszarze gminy nie występują żadne złoża, wobec tego brak jakichkolwiek oddziaływań.

4.1.2. Etap realizacji kierunków działań zaliczonych do II grupy

Największy wpływ na środowisko w trakcie budowy będą miały:

- a) emisja zanieczyszczeń pochodzących ze spalania paliwa w silnikach spalinowych pojazdów mechanicznych używanych w trakcie prac budowlanych oraz niezorganizowana emisja pyłu z placu budowy,
- b) hałas spowodowany pracą sprzętu mechanicznego,
- c) możliwość zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego spowodowanego pracą sprzętu mechanicznego, lokalizacją zaplecza budowy,
- d) możliwość zniszczenia gleb,
- e) wpływ na elementy przyrodnicze,
- f) odpady powstające w czasie wykonywania robót ziemnych i budowlanych.

a) powietrze atmosferyczne

Wpływ na powietrze będzie występował w postaci zwiększonej emisji pyłów i spalin spowodowanej ruchem maszyn budowlanych oraz samochodów transportujących materiały i urządzenia budowlane oraz odpady z terenu budowy. Będą to głównie oddziaływania krótkoterminowe związane z etapem realizacji, które po zakończeniu prac ustaną.

W związku z tym, należy ograniczać emisję do powietrza poprzez :

- zwilżanie powierzchni terenu i zwilżanie sypkiego materiału składowanego na przyłmach (piasek); naturalnie odbywa się to za sprawą opadów

atmosferycznych natomiast w bezdeszczowej warto dodatkowo zwilżać źródła pylenia; ograniczaniu emisji mogą też służyć sztuczne bariery, jakimi są m. in. parkany okalające plac budowy;

- dla zapobieżenia zanieczyszczeniu powierzchni ulic, na które będą wyjeżdżały samochody z placu budowy, można zastosować „myjki” do oczyszczania kół, a przede wszystkim zamiatanie na mokro odcinka ulicy, na który wyjeżdżają samochody z budowy;
- unikanie warunków sprzyjających pyleniu podczas przesypywania sypkiego materiału (np. załadunek i rozładunek ciężarówek);
- szybkie zagospodarowanie powierzchni, która została odśnieżona i przez to narażona na emisję wiatrową (np. obsadzanie trawą, itp.).

b) hałas

Praca sprzętu budowlanego i ruch pojazdów wpłynie również czasowo (krótkotrwale) na klimat akustyczny na obszarze objętym inwestycją.

Przy organizacji placu i planu budowy należy zwrócić więc szczególną uwagę na to by zastosowane urządzenia spełniały przedstawione kryteria dotyczące ich mocy akustycznej, wynikające z obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa. Spełnianie tych kryteriów nie spowoduje całkowitej eliminacji uciążliwości hałasowych na terenach otaczających plac budowy, należy jednak pamiętać, że proces budowlany będzie ograniczony w czasie, a po jego zakończeniu wszystkie niedogodności (w tym akustyczne) ustaną.

Dla ograniczenia uciążliwości akustycznych prace budowlane powinny być prowadzone tylko w porze dziennej.

Ograniczenie emitowanego hałasu oraz wibracji można także osiągnąć poprzez:

- prowadzenie rozładunku pojazdów przy wyłączonym silniku;
- izolowanie głośnych procesów i ograniczanie dostępu do obszarów zagrożonych hałasem,
- stosowanie materiałów dźwiękochłonnych w celu zmniejszenia odbić dźwięku,
- stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas.

c) środowisko gruntowo-wodne oraz gospodarka wodno-ściekowa

Negatywne, przejściowe i najczęściej krótkotrwale oddziaływanie na warunki gruntowo wodne będą związane z pracami ziemnymi. Szacuje się, że charakter niniejszych zadań nie wskazuje na konieczność prowadzenia głębokich wykopów.

W trakcie budowy istnieje potencjalne niebezpieczeństwo zanieczyszczenia gruntów substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu (potencjalne mikrowycieki olejów przekładniowych, silnikowych, paliwa, itp.). Aby zminimalizować niebezpieczeństwo skażenia zaplecze budowy, na którym będzie parkował ten sprzęt powinno zostać zorganizowane na terenie utwardzonym, zabezpieczonym warstwą nieprzepuszczalną. Oprócz tego stan sprzętu

budowlanego i środków transportu powinien być na bieżąco monitorowany. Zminimalizuje to potencjalne zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego.

Na etapie opracowania organizacji budowy powinno się zapewnić odpowiednie warunki sanitarne pracownikom (np. poprzez ustawienie kabin ustępowych typu Toi-Toi).

d) gleby

Wpływ na gleby i grunty będzie dotyczył okresowych (krótkotrwałych) zmian w ukształtowaniu terenu i będzie związany z realizacją takich zadań, jak: wymiana nawierzchni, urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, wykopy pod fundamenty obiektów kubaturowych. Ponieważ na rewitalizowanych terenach nie występują uprawy polowe, nie wystąpi negatywny wpływ na gleby służące produkcji rolnej.

e) przyroda, bioróżnorodność

W trakcie realizacji zadań związanych z rewitalizacją obiektów architektonicznych, porządkowaniem istniejących lub urządzeniem nowych terenów zielonych nastąpi niewielki wpływ na faunę (głównie ptaki) i florę, związany z usunięciem części istniejących drzew i krzewów. Generalnie usuwanie drzew i krzewów z obszarów rewitalizowanych powinno być podyktowane ich złym stanem zdrowotnym lub korektą nieprawidłowo przeprowadzonych nasadzeń oraz usuwaniem samosiewu. Dopuszcza się usuwanie drzew kolidujących z planowaną zabudową, przy braku możliwości ich przesadzenia oraz po rozważeniu wariantów lokalizacyjnych obiektów. Wszelkie działania w obrębie zieleni będą miały na celu przede wszystkim jej uporządkowanie, nadanie terenom zieleni urządzonej nowej, atrakcyjnej formy oraz radykalną poprawę stanu zdrowotnego i żywotności porastającej je roślinności dzięki dokonany cięciom sanitarnym i nowym nasadzeniom.

W trakcie prac budowlanych należy też zwrócić uwagę na odpowiednie zabezpieczenie drzew w bezpośrednim sąsiedztwie przeprowadzanych prac budowlanych. Można to osiągnąć poprzez owinięcie pni jutą, mchem lub innym miękkim materiałem, a następnie deskami oraz obwiązanie sznurem lub drutem zabezpieczającym przed odkryciem. Uszkodzenie korzeni może także nastąpić przy wykonywaniu instalacji podziemnych. Najbardziej niebezpieczne dla roślin jest wykonywanie prac ziemnych latem (przesuszenie) oraz zimą (przemarznięcie). Najbezpieczniej, gdy rośliny są w okresie spoczynku. Ponieważ, ciężki sprzęt budowlany może zniszczyć korzenie drzew w obrębie wykopów, wszelkie roboty ziemne w obrębie systemu korzeniowego powinny być wykonywane ręcznie. Odsłonięte korzenie drzew na czas budowy powinny zostać okryte np. matami ze słomy lub tkanin workowatych.

Ze względu na możliwość występowania gatunków ptaków objętych ochroną oraz nietoperzy w dziuplach drzew stanowiących kryjówki, dla ich ochrony konieczne jest zachowanie starodrzewia oraz wskazane jest wieszanie specjalnej konstrukcji budek lęgowych. Normalnym tokiem postępowania jest w takim przypadku zawiadomienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i postępowanie zgodnie z jego wskazaniami. Obecność nietoperzy i ptaków na terenach zielonych może skomplikować i opóźnić prace, ale ich nie uniemożliwia.

Na poddaszach i strychach rewitalizowanych budynków mogą również występować gatunki ptaków objętych ochroną oraz nietoperzy, w związku z tym rewitalizacja budynków i innych obiektów budowlanych winna być poprzedzona przeglądem budynku przy udziale specjalisty ornitologa i chiropterologa.

f) odpady

Źródłem odpadów powstających w trakcie realizacji inwestycji będą głównie materiały budowlane oraz odpady powstające z rozbiórek. W zdecydowanej większości odpady powstające w czasie realizacji zadań nie będą się zaliczały do odpadów niebezpiecznych i w przypadku braku możliwości ich powtórnego wykorzystania zostaną wywiezione na składowisko odpadów komunalnych. W trakcie prac budowlanych mogą powstać oczywiście odpady klasyfikowane jako niebezpieczne np. niektóre oleje, materiały zawierające azbest i w związku z tym należy je traktować w sposób szczególny.

W celu ograniczenia wpływu inwestycji na środowisko wskazane jest prowadzenie robót budowlanych w oparciu o nowoczesne technologie, a powstałe w trakcie budowy odpady powinny być w miarę możliwości wtórnie wykorzystywane bądź usuwane zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi wykonywania robót budowlanych. W przypadku odpadów niebezpiecznych każdy rodzaj odpadów powinien być gromadzony i przechowywany oddzielnie. Transport odpadów niebezpiecznych z miejsc ich powstawania do miejsc ich odzysku lub unieszkodliwiania powinien się odbywać z zachowaniem przepisów obowiązujących przy transporcie tego typu odpadów.

f) krajobraz

Za negatywne uznano działania w zakresie rozbudowy infrastruktury sportu i rekreacji. O takiej ocenie zdecydowała możliwość zajęcia powierzchni otwartych terenów oraz zmniejszenie ogólnej wartości krajobrazu. Fazy realizacji prac budowlanych i drogowych mogą generować krótkotrwałe słabe niekorzystne oddziaływania.

g) klimat

Klimat określamy zwykle przez podanie średnich wartości parametrów opisujących stan atmosfery i powierzchni Ziemi (np. temperatura powietrza, ilość opadów, liczba dni z pokrywą śnieżną) wraz z zakresem zmienności tych parametrów w czasie (np. średnia temperatura zimy, maksymalna temperatura dnia, częstość występowania burz itp.). W ogólnym obrazie zmiany jakie będzie powodować etap realizacji Strategii są prognozowane tylko hipotetycznie i będą ograniczone do bezpośredniego sąsiedztwa inwestycji (krótkoterminowe).

h) zabytki, dobra materialne

Negatywne, przejściowe i najczęściej krótkotrwałe oddziaływanie na wszystkie dobra materialne rozumiane jako budynki, infrastruktura oraz zabytki niesie za sobą faza realizacyjna zaplanowanych w Strategii działań. W czasie prowadzenia prac w

poobliżu zabudowań w tym szczególnie zabytków dojdzie do emisji dźwięku i wibracji z maszyn budowlanych oraz transportu i przeładunku materiałów budowlanych.

i) człowiek

Negatywne, przejściowe i najczęściej krótkotrwałe oddziaływanie niesie za sobą faza realizacyjna praktycznie wszystkich ujętych w grupie II działań. Takie oddziaływania związane są z budową, przebudową, modernizacją czy rewitalizacją wszelkiego rodzaju obiektów, budynków. W czasie prowadzenia prac dojdzie do emisji spalin z maszyn budowlanych oraz emisji pyłu, którego źródłem jest głównie unoszenie pyłu z odsłoniętych skał podłoża, niezabezpieczonych pryzm materiałów sypkich oraz z zanieczyszczonych powierzchni placów budów i dróg. Dodatkowym czynnikiem będzie emisja hałasu i wstrząsów pochodząca od maszyn wykorzystywanych do prac budowlanych i transportu materiałów.

j) zasoby naturalne

Na obszarze gminy nie występują żadne złoża, wobec tego brak jakichkolwiek oddziaływań.

4.1.3. Etap eksploatacji obiektów zrealizowanych w ramach SRG zaliczonych do I grupy (drogi, infrastruktura)

Realizacja celów szczegółowych określonych w grupie I SRG, przyczyniając się do osiągnięcia celów zakładanych w tym dokumencie, przyczynią się jednocześnie do poprawy warunków życia na terenie objętym Strategią. Po realizacji kierunków działań ujętych w SRG nie zmieni się zasadniczo funkcja tych terenów. Poprawie ulegnie estetyka i funkcjonalność przestrzeni publicznej, co korzystnie wpłynie na wizerunek gminy.

Efektom pozytywnych zmian powinno być:

- budowa i modernizacja dróg mających na celu poprawę dostępności ośrodków rozwoju gospodarczego oraz lokalnych centrów aktywności gospodarczej
- tworzenie nowych miejsc pracy
- redukcja bezrobocia
- wzrost atrakcyjności terenu dla inwestorów
- powstawanie nowych przedsiębiorstw poprawa struktury komunikacyjnej

Realizacja SRG miała wpływ na takie zagadnienia ochrony środowiska jak:

- jakość powietrza, hałas, wody powierzchniowe ze względu na realizację zadań związanych z budową i modernizacją dróg;
- krajobraz, ze względu na realizację zadań związanych z poprawą estetyki przestrzeni publicznej.

Realizacja SRG w sposób jednoznacznie pozytywny wpłynie na zagadnienie **dóbr materialnych**, przy czym będzie miała dwutorowe oddziaływanie:

1. przede wszystkim dokonane zostaną inwestycje w przestrzeniach inwestycyjnych, które znacznie poprawią jakość życia mieszkańców zagrożonych bezrobociem, stworzą możliwość rozwoju nowych podmiotów gospodarczych oraz ułatwią prowadzenie działalności istniejących podmiotom;
2. pośrednio zakłada się oddziaływanie na sektor prywatny – przede wszystkim poprzez wzrost wartości nieruchomości i ożywienie rynku mieszkaniowego w sąsiedztwie zrewaloryzowanych przestrzeni wspólnych (atrakcyjne przestrzenie publiczne będą podnosiły atrakcyjność zamieszkania i inwestowania).

a) powietrze atmosferyczne

Realizacja inwestycji na terenie miasta i gminy wpłynie pośrednio pozytywnie na powietrze. Przykładowe kierunki działań oraz projekty kluczowe zakładają m.in. budowę i remont dróg, gdzie zostanie wymieniona lub wyremontowana infrastruktura sieciowa i nawierzchnia dróg.

Skutkiem negatywnym rozwoju infrastruktury komunikacyjnej jest pojawianie się większej ilości aut na drogach, a co za tym idzie, większej emisji spalin do środowiska, ale z drugiej strony modernizacja odcinków dróg wpływa na polepszenie płynności jazdy, co z kolei powoduje mniejszą emisję spalin do powietrza. Będą to oddziaływania długoterminowe często stałe.

b) środowisko gruntowo-wodne oraz gospodarka wodno-ściekowa

Planowane do realizacji inwestycje wpłyną korzystnie na jakość wód gruntowych ponieważ wody z budowanej i modernizowanej nawierzchni będą odprowadzane do kanalizacji deszczowej.

Związane bezpośrednio z budową infrastruktury ochrony środowiska (rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowo-kanalizacyjnych) i usprawnienie układu komunikacyjnego spowoduje polepszenie się stanu czystości powierzchni ziemi (zmniejszenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych, bytowych). Modernizacji układu komunikacyjnego będzie towarzyszyć wprowadzenie zieleni towarzyszącej.

Realizacja działania polegającego na rekultywacji składowiska odpadów korzystnie wpłynie na środowisko gruntowo-wodne dzięki ujęciu odcieków. Ponadto, korzystnie wpłynie na lokalny krajobraz oraz klimat.

c) odpady

Na etapie eksploatacji obiektów infrastruktury głównie drogowej będą przede wszystkim powstawały odpady z eksploatacji kanalizacji deszczowej tj. odpady z czyszczenia separatorów substancji ropopochodnych oraz studzienek, które będą odpowiednio zagospodarowane przez specjalistyczne firmy.

W wyniku eksploatacji tych obiektów mogą powstawać również odpady komunalne związane z ich normalnym użytkowaniem, tj.: odpady komunalne segregowane

i gromadzone selektywnie (papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne), odpady z terenów zielonych (koszenie poboczy); odpady ulegające biodegradacji; niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, które będą odbierane przez specjalistyczne podmioty na podstawie podpisanej umowy.

d) hałas

Z założenia generowany hałas będzie znacznie mniejszy. Proponuje się zastosowanie przy modernizacji i budowie dróg tzn. „cichych” nawierzchni co przyczyni się do zmniejszenia emisji poziomu hałasu. Swoiste źródło hałasu stanowią nie modernizowane nawierzchnie starego typu. Nie odnotowano poważnych zagrożeń dla klimatu akustycznego. Ruch samochodowy, mimo okresowej koncentracji w ciągu dnia nie odbywa się z dużymi prędkościami, nie generuje więc wysokich poziomów hałasu.

e) przyroda, bioróżnorodność

Planowane działania są w większości neutralne dla bioróżnorodności, a tym bardziej nie powinny przyczynić się do redukcji liczby gatunków, jak też nie powinny przyczynić się do redukcji populacji zwierząt, czy liczby obiektów przyrodniczych.

g) klimat

Pozytywnym efektem realizowanych zadań będzie przede wszystkim poprawa jakości powietrza, poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, pyłu PM10, PM2,5 oraz B(a)P.

Ponadto, uzbrojenie obszaru w sieć wodociągowo-kanalizacyjną zminimalizuje zagrożenia związane z pogorszeniem jakości gleb wskutek braku infrastruktury na terenach rozwojowych jednocześnie przyczyniając się do poprawy kondycji zdrowotnej mieszkańców.

h) zabytki, dobra materialne

Wszystkie oddziaływania pozytywne na zabytki będą mieć charakter długotrwały, a w niektórych przypadkach nawet stały.

Realizacja zadań związanych z modernizacją i budową infrastruktury drogowej przyczyni się do :

- ograniczenia emisji gazów i pyłów do powietrza,
- zmniejszenia emisji pyłów osiadających na obiektach zabytkowych oraz redukcji emisji hałasu, które powodują niszczenie zabytków, w tym ich konstrukcji.

Ponadto, dzięki rozwojowi systemu dróg część ruchu samochodowego zostanie wyprowadzone z centrum miast, co ograniczy emisję dźwięków wpływających na stan zabytków oraz istniejącą zabudowę.

i) krajobraz

Realizacja inwestycji z grupy I przewidzianych w Strategii może oddziaływać negatywnie na krajobraz. Obiekty liniowe, jakimi są drogi, mosty i inne obiekty inżynierskie trwale zmieniają krajobraz przyczyniając się do jego podziału. Dlatego

opracowane zostały zasady ich projektowania, które zmniejszają różnice krajobrazowe. Realizacja działania polegającego na rekultywacji składowiska odpadów korzystnie wpłynie na środowisko gruntowo-wodne dzięki ujęciu odcieków. Ponadto, korzystnie wpłynie na lokalny krajobraz oraz mikroklimat.

j) człowiek

Planowane do realizacji inwestycje wpłyną korzystnie na człowieka. Rozwój sieci drogowej przyczyni się do poprawy komfortu jazdy, poprawy mobilności mieszkańców oraz umożliwi rozwój turystyki i aktywności gospodarczej miejscowości usytuowanych wzdłuż dróg.

Realizacja działania polegającego na rekultywacji składowiska odpadów korzystnie wpłynie na lokalny krajobraz, klimat oraz człowieka.

k) zasoby naturalne

Na obszarze gminy nie występują żadne złoza, wobec tego brak jakichkolwiek oddziaływań.

4.1.4. Etap eksploatacji obiektów zrealizowanych w ramach SRG zaliczonych do II grupy.

Realizacja przedmiotowych kierunków działań określonych w SRG, przyczyniając się do osiągnięcia celów zakładanych w tym dokumencie, przyczyni się jednocześnie do poprawy warunków środowiskowych na terenie gminy. Po realizacji tych kierunków działań nie zmieni się zasadniczo funkcja tych terenów. Poprawie ulegnie estetyka i funkcjonalność przestrzeni publicznej, co korzystnie wpłynie na wizerunek obszaru.

Efektom pozytywnych zmian powinno być:

- zwiększenie atrakcyjności turystycznej terenu poprzez podniesienie estetyki terenów rekreacyjnych poddanych remontom i modernizacjom oraz funkcjonalności przestrzeni publicznej,
- wzbogacenie krajobrazu oraz zwiększenie różnorodności biologicznej, poprzez remont i modernizację obiektów ,
- przewidywane w ramach projektu prace pielęgnacyjne i urządzeniowe terenów zielonych,
- wsparcie instytucji kultury o kluczowym znaczeniu dla mieszkańców,
- wzrost zadowolenia mieszkańców wynikający z wzrostu bezpieczeństwa społecznym,
- dostosowania obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- podniesiona jakości życia mieszkańców poprzez polepszenie warunków mieszkaniowych,
- zapewnienie miejsc do spędzania wolnego czasu,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży o specjalnych wymaganiach edukacyjnych,

- wzrost aktywności obywatelskiej oraz redukcja negatywnych zjawisk społecznych,
- nowe miejsca pracy.

Realizacja Strategii Rozwoju Miasta i Gminy będzie miała pozytywny wpływ na takie zagadnienia ochrony środowiska jak:

- krajobraz, ze względu na realizację zadań związanych poprawą estetyki przestrzeni publicznej uwzględniających krajobraz kulturowy obszaru oraz zagospodarowanie miejsc rekreacji i wypoczynku,
- odpady, ze względu na realizację zadań związanych z zagospodarowaniem miejsc sprzyjających powstawaniu dzikich wysypisk,
- walory przyrodnicze, w skutek realizacji zadań związanych z uporządkowaniem i zagospodarowaniem terenów zielonych – nowe nasadzenia drzew i krzewów.

Realizacja niniejszych kierunków działań w sposób jednoznacznie pozytywny wpłynie przede wszystkim na estetykę, funkcjonalność, użyteczność dla mieszkańców, ale także dla podmiotów prowadzących działalności gospodarczą.

a) środowisko gruntowo-wodne oraz gospodarka wodno-ściekowa

W eksploatowanych obiektach będzie wykorzystywana woda do celów socjalno-gospodarczych i w związku z tym będą powstawać ścieki sanitarne. Ścieki sanitarne będą odprowadzane do zewnętrznej sieci kanalizacji sanitarnej i kierowane do oczyszczalni ścieków. Wody opadowe z terenów utwardzonych będą odprowadzane do kanalizacji deszczowej.

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych będzie minimalizować zagrożenie powstawania dzikich wysypisk odpadów.

Główne zagrożenia dla środowiska wodnego stanowi brak wystarczająco rozwiniętej sieci kanalizacyjnej, w tym na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowo-usługowej oraz duże zanieczyszczenie wód rzek.

b) odpady

Na terenie obiektów wskazanych do rewitalizacji mogą powstawać następujące typy odpadów:

- odpady komunalne segregowane i gromadzone selektywnie : papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne, metale, zużyte źródła światła,
- odpady z terenów zielonych: odpady ulegające biodegradacji,
- inne odpady komunalne: niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne.

c) hałas

Eksploatacja rewitalizowanych obiektów nie będzie generowała znaczącego hałasu. Swoiste źródło hałasu stanowią zazwyczaj miejsca rekreacyjne (płosenie zwierząt), których eksploatacja, niemniej jednak pozytywnie wpłynie na mieszkańców, zwłaszcza w obszarze zagospodarowania czasu wolnego dzieci.

d) powietrze atmosferyczne

Realizacja zadań inwestycyjnych w szczególności tj. polegających na termomodernizacji obiektów oraz wdrażaniu niskoemisyjnych rozwiązań technicznych będzie pozytywnie wpływać na stan powietrza atmosferycznego.

Ponadto, wyższy standard życia, do czego może doprowadzić realizacja działań szczególnie w zakresie aktywizacji zawodowej rozwoju przedsiębiorczości, także wiąże się z większym zainteresowaniem stanem środowiska, a często z zaprzestaniem szkodliwych oddziaływań typowych na przykład w obszarach patologicznych.

e) przyroda, bioróżnorodność

Teren będący przedmiotem analiz jest w większości zabudowany, a tylko niewielkie przestrzenie zajmują tereny zielone, będące także formą antropogenną – wtórnie urządzone. Realizacja zadań polegających na urządzeniu terenów zielonych korzystnie (długotrwałe), wpłynie na warunki przyrodnicze.

f) człowiek

Planowane do realizacji inwestycje wpłyną korzystnie (długotrwałe, stale) na człowieka poprzez:

- wzrost wartości nieruchomości i ożywienie rynku mieszkaniowego w sąsiedztwie zrewaloryzowanych przestrzeni wspólnych (atrakcyjne przestrzenie publiczne będą podnosiły atrakcyjność zamieszkania i inwestowania),
- zwiększenie atrakcyjności turystycznej poprzez podniesienie estetyki terenów rekreacyjnych poddanych remontom i modernizacją oraz funkcjonalności przestrzeni publicznej,
- rozwój ścieżek rowerowych przyczyni się do popularyzacji zdrowego stylu życia oraz zapewni zarówno mieszkańcom jak i przyjezdnym miejsce spędzania wolnego czasu, wypoczynku i rekreacji,
- poprawę kondycji zdrowotnej mieszkańców, która powinna zostać osiągnięta wskutek poprawy jakości powietrza (w związku z termomodernizacją), dostępności do terenów zielonych,
- zainteresowania powstanie placówek oświatowych i kulturalnych
- wzrost ilości miejsc pracy oraz poprawa dostępności do edukacji oraz opieki zdrowotnej.

Ponadto, Realizacja kierunków działań przewidzianych w Strategii spowoduje poprawę jakości poszczególnych zasobów środowiska np. powietrza i wód oraz poprawę zużycia energii do ogrzania budynków. Osiągnięcie lepszej jakości powietrza będzie bezpośrednio wpływać na poprawę zdrowia mieszkańców Wrocławia i okolic. Będzie to realizowane poprzez termoizolację budynków lub uzyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych.

g) klimat

Pozytywnym efektem realizowanych zadań będzie przede wszystkim zwiększenie powierzchni terenów zielonych, które będą miały korzystny wpływ na mikroklimat.

Ponadto, urządzenie terenów zielonych oraz rewitalizacja i nowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej zminimalizuje zagrożenia związane z pogorszeniem jakości gleb wskutek braku infrastruktury na terenach rozwojowych jednocześnie przyczyniając się do poprawy kondycji zdrowotnej mieszkańców. Zwiększenie terenów zieleni urządzonej, będzie skutkowało zwiększeniem poziomu absorpcji CO₂ oraz ograniczeniem emisji pyłów. Ponadto, realizacja zadania polegającego na termomodernizacji obiektów będzie miała korzystny długotrwały wpływ na mikroklimat.

h) zabytki, dobra materialne

Wszystkie oddziaływania pozytywne na zabytki będą mieć charakter długotrwały, a w niektórych przypadkach nawet stały.

Realizacja zadań związanych z rewitalizacją, urządzeniem terenów zielonych, oraz modernizację infrastruktury sportu i rekreacji wpłynie pozytywnie na otoczenie, w tym na zabytki dzięki :

- zwiększeniu powierzchni terenów zielonych,
- ograniczeniu ruchu samochodowego z centrum miast wpłynie na ograniczenie emisję drgań wpływających na stan zabytków oraz istniejących obiektów budowlanych.

i) krajobraz

Realizacja inwestycji z grupy II przewidzianych do realizacji w ramach Strategii będzie miała korzystny wpływ na krajobraz i jednocześnie na człowieka.

j) zasoby naturalne

Na obszarze gminy nie występują żadne złoża, wobec tego brak jakichkolwiek oddziaływań.

4.2. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych

4.2.1. Przewidywane oddziaływania na środowisko

Zestawienie oddziaływań na środowisko kierunków działań inwestycyjnych i

„+” – oddziaływanie pozytywne lub zdecydowana przewaga oddziaływań pozytywnych;

„-” – oddziaływanie negatywne lub zdecydowana przewaga oddziaływań negatywnych;

„+/-”, „+/0”, „-/0” – oddziaływanie niejednoznaczne (pozytywno-negatywne, pozytywno-neutralne, negatywno-neutralne);

N – brak oddziaływania /nieokreślone.

Tabela.1. Ocena wpływu realizacji poszczególnych kierunków działań przewidzianych do realizacji w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na stan środowiska

<i>Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:</i>													
Zadanie	obszary Natura 2000	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobro materialne
Kierunki działań - inwestycyjne – grupa I													
Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej wraz z inwestycjami na rzecz poprawy jakości wody	N	N	+	N	N	+	N	+/-	N	N	N	N	+
Wsparcie i realizacja przedsięwzięć melioracyjnych	N	N	N	+/0	+/-	+/-	N	+/-	-/0	N	N	N	N
Rekultywacja składowiska odpadów	N	+	+	+	+	+/-	+/-	+	+	+	N	N	+
Uzbrajanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe	N	N	+	N	N	+	N	+/-	N	N	N	N	+
Kierunki działań- inwestycyjne – grupa II													
Tworzenie infrastruktury oraz uzbrajanie terenów aktywności gospodarczej	N	N	+	N	N	+	N	+/-	N	N	N	N	+

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:

Zadanie	obszary Natura 2000	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobry materialne
Realizacja przedsięwzięć mających na celu powstanie i funkcjonowanie klastrów na bazie potencjału wewnętrznego	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	+
Wsparcie rozwoju produkcji rolnej i przetwórstwa rolno-spożywczego -	N	N	+	N	N	N	N	N	N	N	N	N	+
Poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację obiektów	N	+	+	N	N	N	+	+	+	+	N	+	+
Działania zmierzające do zwiększenia OZE w bilansie energetycznym gminy	N	+	+	N	N	N	+	+	+	+	N	+	+
Modernizacja i rozbudowa obiektów edukacyjnych	N	N	+	N	N	N	N	+	+	+	N	+/0	+
Likwidacja barier architektonicznych	N	N	+	N	N	N	N	N	N	N	N	+/0	+/0
Poprawa warunków mieszkaniowych, w tym rozwój budownictwa socjalnego	N	N	+	N	N	N	+/0	N	N	N	N	+/0	+/0

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:

Zadanie	obszary Natura 2000	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Rozwój infrastruktury bazy pomocy społecznej	N	N	+	N	N	N	+/0	N	N	N	N	+/0	+/0
Utrzymanie w dobrym stanie istniejącej infrastruktury turystycznej na terenie Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem dorobku kulturowego	N	+/-	+	N	N	N	N	+/0	+	N	N	N	+
Modernizacja oraz zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w Gminie	N	+	+	N	N	N	N	+	+	N	N	+	+
Rozbudowa sieci tras rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą łączących miasto z jego strefa podmiejską	N	+/-	+	N	N	N	N	+/0	+	N	N	N	+
Urządzenie i rewitalizacja terenów zieleni oraz przestrzeni publicznych na terenie Miasta i Gminy	N	+	+	N	+	N	N	+/0	+	N	N	N	+

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:

Zadanie	obszary Natura 2000	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobry materiał
Realizacja komplementarnych przedsięwzięć w zakresie rozwoju działalności kulturowej i sportowo-rekreacyjnej	N	N	+	N	N	N	N	+/0	+/0	N	N	+/0	+
Kontynuacja i realizacja nowych działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu (wzmocnienie zastosowania TIK)	N	N	+	N	N	N	N	N	N	N	N	N	+
Realizacja działań w zakresie odnowy obszarów wiejskich	N	N	+	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N
Poprawa stanu technicznego i wyposażeniem istniejącej infrastruktury kulturowej	N	N	+	N	N	N	N	+/0	+/0	N	N	+/0	+

Przeprowadzona identyfikacja oddziaływań realizacji poszczególnych kierunków działań wskazuje, że na etapie eksploatacji zdecydowana ich większość będzie miała kierunek pozytywny. Zarówno w przypadku elementów abiotycznych komponentów środowiska (woda, powietrze, gleby, krajobraz, zasoby itp.), jak i elementów środowiska ożywionego zidentyfikowano wiele pozytywnych oddziaływań bezpośrednich i pośrednich występujących w długo i średniookresowej perspektywie (lub stale), które związane będą z ogólnym zmniejszaniem antropopresji i poprawą jakości środowiska.

Oddziaływania negatywne związane z etapem eksploatacji przedsięwzięć mające charakter długoterminowy to przede wszystkim oddziaływania będące efektem ruchu komunikacyjnego (w tym drogowego). Z uwagi na cel jaki stawia sobie strategia najwięcej pozytywnych oddziaływań zidentyfikowano w przypadku komponentu środowiska jakim jest człowiek. W założeniu cele i realizowane w ich ramach Kierunki działań prowadzić mają do skumulowanego efektu jakim jest podwyższenie jakości życia mieszkańców. Można je rozpatrywać zarówno w zakresie wymiernym, a więc aspekcie materialnym, lecz również niewymiernym, związanym z kontekstem kulturowym i tożsamościowym mieszkańców.

Oddziaływania negatywne jakie wystąpią na etapie realizacji przedsięwzięć będą miały przeważnie charakter chwilowy, ściśle związany z etapem budowy tj. w trakcie realizacji inwestycji infrastrukturalnych, z zakresu budowy i modernizacji infrastruktury kolejowej i tramwajowej; budowy i przebudowy infrastruktury drogowej; sieci wodociągowo-kanalizacyjnych; sieci ciepłowniczych oraz rozbudowy i modernizacji infrastruktury energetycznej.

Podsumowując należy stwierdzić, że przeprowadzona w prognozie ocena oddziaływania w przypadku zastosowania zaproponowanych działań minimalizujących, nie wskazuje jednoznacznie negatywnych zagrożeń dla analizowanych komponentów środowiska, w tym obszarów chronionych, oraz transgranicznych.

4.2.2. Analiza i ocena przewidywanego znaczącego oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz na integralność tych obszarów.

Na poziomie projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września, w którym nie wskazuje się konkretnej lokalizacji wspieranych przedsięwzięć ani też rodzajów rozwiązań technologicznych, rozpatrywanie wpływu poszczególnych typów przedsięwzięć na konkretne obszary Natura 2000, jest obarczone dużym marginesem niewiedzy. Trudno sobie wyobrazić, by np. lokalizacja nowych terenów inwestycyjnych miała miejsce w obszarach Natura 2000 lub ich bezpośrednim sąsiedztwie, dlatego też prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań bezpośrednich jest trudne do określenia. Mogą natomiast wystąpić oddziaływania pośrednie, związane ze wzrostem intensywności ruchu zaopatrzeniowego i dojazdów do pracy, które będą realizowane po drogach przebiegających w tych obszarach.

Zgodnie z Dyrektywą Siedliskową (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory, art. 1 pkt. a) celem ochrony w obszarze Natura 2000 jest utrzymanie we właściwym

stanie ochrony siedlisk oraz gatunków dla ochrony, których obszar Natura 2000 został wyznaczony.

Realizacja ustaleń Strategii może mieć wpływ na siedliska naturalne, dla których wyznaczono obszary Natura 2000.

Stan ochrony siedliska naturalnego zostanie uznany za "sprzyjający", jeśli:

- jego naturalny zasięg i obszary mieszczące się w obrębie tego zasięgu są stałe lub zwiększają się;
- specyficzna struktura i funkcje konieczne do jego długotrwałego zachowania istnieją i prawdopodobnie będą istnieć w dającej się przewidzieć przyszłości oraz;
- stan ochrony jego typowych gatunków jest sprzyjający.

Stan ochrony gatunków zostanie uznany za „sprzyjający” jeśli:

- dane o dynamice liczebności populacji rozpatrywanych gatunków wskazują, że same utrzymują się one w skali długoterminowej jako trwałe składniki swoich naturalnych siedlisk;
- naturalny zasięg gatunków nie zmniejsza się ani też prawdopodobnie nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości, oraz
- istnieje i prawdopodobnie będzie istnieć w przyszłości siedlisko wystarczająco duże, aby utrzymać ich populacje przez dłuższy czas.

W wyniku realizacji większości kierunków działań proponowanych w Strategii nie nastąpi pogorszenie stanu ochrony siedlisk chronionych na terenie obszaru Natura 2000 - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Grądy w Czerniejewie PLH300049, można będzie uznać za sprzyjający, podobnie jak stan ochrony gatunków podlegających ochronie na mocy Dyrektywy Ptasiej i Dyrektywy Siedliskowej.

W niniejszej prognozie ocena wpływu planowanych działań w ramach Strategii zakłada, że nie dojdzie do zmiany warunków środowiskowych w ich obrębie i sąsiedztwie. Niniejsza prognoza nie zwalnia z przeprowadzenia dla poszczególnych projektów mogących znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na te obszary procedury Oceny oddziaływania na środowisko. Jednak są kierunki działań które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na obiekty Natura 2000 t.j:

- budowy i przebudowy infrastruktury drogowej;
- budowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (w tym uzbrojenie terenów pod aktywność gospodarczą);
- gospodarowania odpadami;
- promocji turystycznej (intensyfikacja penetracji obszarów cennych przyrodniczo).

5. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

Stosując odpowiednie rozwiązania można w znacznym stopniu zapobiec lub ograniczyć potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko. Do rozwiązań tych zalicza się przede wszystkim środki:

- 1) administracyjne - dotyczą one etapu planowania danej inwestycji, przed przystąpieniem do realizacji. Dzięki ich zastosowaniu można zminimalizować

potencjalny negatywny wpływ ograniczając jednocześnie konieczność stosowania kosztownych zabiegów technicznych. Duże znaczenie mają również działania organizacyjne, które mogą być komplementarne względem środków administracyjnych.

2) organizacyjne, do których można zaliczyć m. in.:

- wydawanie decyzji administracyjnych zgodnych z zasadami i wymaganiami ochrony środowiska;
- egzekwowanie zapisów określonych w decyzjach administracyjnych i przepisach prawnych;
- lokowanie inwestycji poza terenami cennymi przyrodniczo,
- uwzględnianie zrównoważonego zagospodarowania przestrzennego przy wyborze lokalizacji i opracowywaniu projektu inwestycji (np. zachowanie terenów zielonych i przyjaznej ludzicom przestrzeni publicznej) oraz zachowanie wymogów ochrony krajobrazu;
- dostosowanie terminu przeprowadzania prac budowlanych czy remontowych do okresów lęgowych i rozrodczych zwierząt, głównie ptaków, płazów i nietoperzy lub stworzenie siedlisk zastępczych (budki lęgowe, skrzynki dla nietoperzy);
- uwzględnienie zasady turystyki zrównoważonej - nie należy planować infrastruktury turystycznej obciążającej środowisko na obszarach ochrony ścisłej;
- przy zagospodarowaniu turystycznym należy stosować strefowanie uwzględniające walory przyrodnicze, do których dostosuje się dopuszczalne formy turystyki oraz rozwój bazy noclegowej, komunikacyjnej, gastronomicznej i towarzyszącej;
- zaplanowanie prac remontowo-budowlanych w sposób minimalizujący niszczenie roślinności, terenów zielonych i krajobrazu oraz uwzględniając wykonywanie nowych nasadzeń drzew i krzewów, odtworzenie zniszczonych terenów zielonych w sąsiedztwie inwestycji;
- planowanie tras komunikacyjnych oraz lokalizacja sieci i urządzeń w sposób najmniej ingerujący w krajobraz, zwłaszcza w obszarach o dużym potencjale turystycznym. Proponowane rozwiązania łągodzące w tej kwestii to m.in.: unikanie przebiegania nowo projektowanych odcinków ciągów komunikacyjnych (drogowych i kolejowych) przez istniejące oraz planowane do ochrony obszary cenne przyrodniczo, w tym, ostoje NATURA 2000 oraz unikanie przebiegania nowo projektowanej infrastruktury przez istniejące oraz planowane do ochrony obszary cenne przyrodniczo, w tym, ostoje NATURA 2000;
- Ograniczenie strat ekologicznych i krajobrazowych na etapie modernizacji infrastruktury transportowej, zwłaszcza przebiegającej przez obszary chronione oraz projektowane do objęcia ochroną, w tym ostoje NATURA 2000;
- stosowanie zasady wariantowości, zwłaszcza w odniesieniu do przedsięwzięć liniowych, prowadzącej do wyboru optymalnego dla środowiska wariantu inwestycyjnego, w tym zwłaszcza do wytyczenia przebiegu inwestycji w taki sposób, aby na jak najkrótszych odcinkach zagrażały terenom o najwyższych walorach przyrodniczych;

- prowadzenie prac w obiektach zabytkowych zgodnie z wymogami ochrony zabytków.

3) techniczne, mające na celu zminimalizowanie negatywnych oddziaływań na środowisko należy stosować, gdy nie ma możliwości uniknięcia lokalizacji danej inwestycji na obszarze cennym przyrodniczo, czy chronionym prawnie. Powinny być one stosowane na etapie budowy, jak i eksploatacji. Wśród zabiegów technicznych, stosowanych podczas realizacji prac znajdują zastosowanie następujące praktyki:

- sprawna realizacja prac i ograniczenie do niezbędnego minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko w celu skrócenia czasu i zasięgu możliwego negatywnego oddziaływania na środowisko;
- racjonalne gospodarowanie materiałami ograniczające ilość powstających odpadów;
- rekultywacja bądź przywrócone do stanu sprzed realizacji inwestycji terenów zdegradowanych w wyniku realizacji inwestycji;
- ograniczanie do minimum wycinki drzew i krzewów oraz zapewnienie ochrony drzew przed ewentualnym uszkodzeniem podczas prowadzenia prac;
- stworzenie siedlisk zastępczych (budki lęgowe, skrzynki dla nietoperzy) na okres prowadzenia prac oraz budowa odpowiedniej ilości i jakości przejść dla zwierząt;
- wprowadzenie nasadzeń zieleni wzdłuż dróg;
- nałożenie na inwestora obowiązku zabezpieczenia i późniejszej naprawy dróg, po których prowadzony jest transport ciężkich materiałów czy elementów konstrukcyjnych na różnego rodzaju budowy;
- obiekty drogowe - materiał ziemny wykorzystywany przy pracach wykończeniowych powinien być pochodzenia lokalnego tak, aby nie zawierał bazy nasion gatunków obcych dla tego obszaru.

Działania kompensacyjne mogą być natomiast wynikiem ocen szczegółowych na dalszych etapach planowania i wdrażania działań o charakterze przedsięwzięć, zwłaszcza na etapie ocen oddziaływania na środowisko, w przypadku wykazania potrzeby wdrażania rozwiązań kompensacyjnych. Z punktu widzenia projektowanego dokumentu, powinny to być rozwiązania związane głównie z działaniami infrastrukturalnymi, obejmującymi budowę/modernizację dróg, inwestycji w zakresie budowy infrastruktury wodociągowo – kanalizacyjnej, ciepłowniczej związanej z uzbrojeniem terenów oraz infrastruktury turystycznej.

Działania kompensacyjne powinny być ukierunkowane na:

- Straty zasobów przyrodniczych chronionych w ramach obszarów Natura 2000, tj. siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony w tych obszarach.
- Straty w zasobach przyrodniczych, zwłaszcza chronionych siedlisk przyrodniczych i gatunków (głównie siedlisk gatunków).
- Straty w zasobach leśnych, w kompleksach i elementach zadrzewień.
- Straty w lokalnym krajobrazie (walory estetyczne).

6. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014 - 2020 jest bardzo konkretnym opracowaniem określającym szczegółowo planowane cele strategiczne zmierzające do przebudowy Gminy. SRG dzieli się na zadania inwestycyjne i społeczne (nieinwestycyjne) – pierwsze są ściśle umiejscowione przestrzennie, a drugie to przede wszystkim działania „miękkie” – kierunki działań ukierunkowane na poprawę jakości funkcjonowania, na wzmocnienie kapitału ludzkiego oraz na promocję.

W kontekście powyższego, trudno wskazywać rozwiązania alternatywne. SRG jest autorską koncepcją przebudowy i rewitalizacji społecznej i przestrzennej Gminy Września. Jest to koncepcja spójna i całościowa, której poszczególne elementy łączą się ściśle z innymi, pozwalając osiągnąć efekt synergii. Poszukiwanie rozwiązań alternatywnych byłoby de facto kwestionowaniem całej, kompleksowej wizji przebudowy/rozwoju zaprezentowanej w strategii i wymagałoby stworzenia zupełnie nowej koncepcji rozwoju, co w kontekście trafności celów zawartych w strategii byłoby niezwykle trudnym zadaniem.

O rozwiązaniach alternatywnych nie można, więc mówić w kontekście ogólnej koncepcji rewitalizacji obszaru Gminy, ale na etapie wdrażania SRG może się pojawić potrzeba/celowość wariantowania, uwzględniająca:

- wybór innych od pierwotnie zakładanych, funkcji dla poszczególnych obiektów/obszarów;
- wybór nieco innej koncepcji zagospodarowania/funkcjonowania poszczególnych obiektów/obszarów;
- zmiana priorytetów (kolejność działań);
- wybór szczegółowych rozwiązań technicznych i architektonicznych, sposobów wdrażania projektów miękkich, itp.

Metodologia opracowania Prognozy nakazuje dokonanie propozycji rozwiązań alternatywnych w stosunku do przewidywanych w projekcie dokumentu - rozwiązań, które pozwoliłyby osiągnąć zamierzone cele przy mniejszej skali uciążliwości i oddziaływań na różne aspekty środowiska (realizacja zamierzonych celów byłaby wówczas z punktu widzenia oddziaływań na środowisko bardziej efektywna – zostałyby osiągnięta przy niższych kosztach). Zadania przewidziane w SRG mają tylko nieznaczny wpływ na analizowane aspekty środowiska – większość ma charakter neutralny, a spośród tych oddziałujących na środowisko, obserwuje się przewagę oddziaływań pozytywnych, nad negatywnymi. Oceniając wpływ na różne elementy środowiska należy zauważyć, że zmiany pozytywne będą „silne” – to znaczy istotne i zauważalne, podczas gdy prognozowane zmiany negatywne będą raczej „słabe” (skala ich oddziaływania będzie raczej niewielka). Uwzględniając powyższe, należy więc stwierdzić, że poszukiwanie rozwiązań alternatywnych (istotnych z punktu widzenia ograniczania oddziaływania na środowisko) jest bezcelowe – gdyż zaproponowane działania pozwalają na realizację zakładanych celów przy niewielkich kosztach środowiskowych.

Do tych inwestycji można zaliczyć, w szczególności zadania dotyczące promowania działań na rzecz likwidacji niskiej emisji i termomodernizacji.

Natomiast w przypadku przedsięwzięć, które mogą kwalifikować się do grupy mogących znacząco oddziaływać na środowisko, tj.: rozbudowa i modernizacja sieci wodno - kanalizacyjnej wraz z inwestycjami na rzecz poprawy jakości wody; budowa i remonty dróg oraz ciągów pieszych, systemu tras rowerowych, parkingów i placów, wraz z infrastrukturą towarzyszącą; budowa urządzeń melioracyjnych.

Analiza rozwiązań alternatywnych będzie elementem oceny oddziaływania na środowisko przeprowadzanej w ramach uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydawanej przed realizacją ww. przedsięwzięć.

7. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych.

Oddziaływania poszczególnych zadań ujętych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września będą się nakładały, w przypadku ich równoczesnej realizacji.

Zgodnie z przeprowadzoną analizą oddziaływania na środowisko - **ewentualne negatywne oddziaływania skumulowane będą występowały głównie na etapie realizacji kierunków działań.** Ich wystąpienie związane będzie głównie z lokalizacją przestrzenną poszczególnych przedsięwzięć. Kumulacja może wystąpić przede wszystkim w przypadku prowadzenia podobnych przedsięwzięć, np. związanych z budową lub modernizacją obiektów na tym samym terenie w tym samym czasie lub w bezpośrednim sąsiedztwie. Część z nich można wyeliminować lub ograniczyć stosując odpowiedni dobór terminów prac oraz nowoczesne, pro-środowiskowe technologie prowadzenia tych prac. W celu ograniczenia niekorzystnego wpływu na ludzi poprzez kumulację w pobliżu różnych inwestycji w fazie budowy należy prowadzić odpowiednią politykę planowania inwestycji i oszczędnie gospodarować przestrzenią.

Stwierdzono także **pozytywne oddziaływania skumulowane na etapie eksploatacji.** Niektóre działania zaplanowane w fazie eksploatacji, będą w różny sposób skumulowały pozytywnie oddziaływały na ożywione komponenty środowiska. Przykładowo – działania związane z promowaniem gospodarki niskoemisyjnej będą w sposób pozytywnie oddziaływały na zdrowie i życie ludzi, poprzez korzyści wynikające z obniżenia natężenia hałasu oraz poziomu zanieczyszczeń powietrza. Ponadto, realizacja kierunków działań w zakresie **promocji gospodarczej i turystycznej gminy** będzie kumulowała pozytywne oddziaływania poprzez umożliwienie turystycznego wykorzystania szlaków turystycznych.

Z uwagi na położenie geograficzne Miasta i Gminy Września oraz charakter działań przewidzianych do realizacji w ramach SRG, nie przewiduje się wystąpienia oddziaływań transgranicznych. Skutki realizacji SRG nie będą więc mieć znaczenia transgranicznego w rozumieniu art. 104 *ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.*

8. Metody analizy realizacji SRG (monitoring)

Bardzo istotny dla procesu wdrażania SRG jest **monitoring**, czyli ocena realizacji i efektów (rezultatów) dokonywana w określonych momentach czasu. Istotą funkcjonowania systemu monitoringu będzie gromadzenie, opracowywanie i przetwarzanie informacji o stanie realizacji „Strategii...”.

Instytucją wdrażającą strategię rozwoju oraz osoba odpowiedzialną za jej aktualizację będzie Burmistrz Wrześni oraz Urząd wraz z całą swoją strukturą i jej pracownikami. Zapisy zawarte w Strategii wraz z celami i kierunkami działań stanowiąc będą trzon realizacji wizji rozwoju, a zarazem staną się głównym polem aplikacji niezbędnych dla uzyskania finansowego wsparcia ze środków krajowych i zagranicznych, głównie funduszy UE.

Przedmiotem monitoringu będzie tu Gmina, pojmowana jako spójny system społeczno-ekonomiczno-ekologiczny. Oznacza to, że rozwój będący efektem wdrażania SRG powinien być ujmowany w płaszczyznach:

- społeczność Gminy,
- gospodarka Gminy,
- środowisko przyrodnicze,
- infrastruktura techniczna.

Etapy procesu monitorowania i wdrażania Strategii przedstawia poniższa tabela.

ETAP	ZADANIA	WYNIKI I PROCEDURY
Zbieranie danych i informacji	- zbieranie danych statycznych	Materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen
Analiza danych i informacji	- uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych oraz ich archiwizacja	Materiał służący przygotowaniu raportów
Przygotowywanie raportów	- zestawienie otrzymanych danych w raporty	Roczne raporty (w razie potrzeby raportowanie kwartalne)
Ocena wyników (porównanie z aktualnymi normami)	- ocena porównawcza osiągniętych wyników z założeniami	Określenie stopnia wykonania przyjętych zapisów strategii (w wypadku stwierdzenia znacznych odchyłeń możliwość wprowadzenia raportów kwartalnych)
Identyfikacja odchyłeń	- ocena rozbieżności pomiędzy założeniami a rezultatami	Przygotowanie materiału dla dalszych działań
Analiza przyczyn odchyłeń	- poszukiwanie i określenie przyczyn zaistniałej sytuacji	Przygotowanie materiału dla dalszych działań o charakterze korygującym
Planowanie korekty	- zmiana dotychczasowych metod realizacji bądź wprowadzenie nowych	Określenie i akceptacja działań korygujących

Monitoring strategiczny powinien mieć charakter sformalizowany. W związku z tym, w celu sprawnego prowadzenia procesu monitoringu i ewaluacji SRG zostanie powołany **Zespół ds. Realizacji Strategii**. Zespół będzie pełnić rolę nie tylko instytucji wdrażania strategii, ale także stałych kontaktów z istniejącymi i potencjalnymi inwestorami (przedsiębiorcami). Zespół ten powinien spotykać się **raz w roku i dokonać oceny stopnia realizacji Strategii**, wykorzystując przy tym roczne sprawozdania z budżetów poszczególnych referatów, jednostek organizacyjnych i spółek gminnych, wskaźniki gromadzone przez Urząd Miasta i Gminy Września oraz własne analizy i ewentualne wnioski, które wpłyną do Urzędu Miasta i Gminy Września, a dotyczyć będą celów strategicznych i szczegółowych Strategii.

Ocena stopnia realizacji strategii sporządzana będzie w postaci raportu z realizacji strategii, w którym znajdą się zapisy dotyczące stopnia osiągnięcia poszczególnych celów strategicznych i kierunkowych. Na podstawie informacji zawartych w raporcie podejmuje się działania mające na celu usunięcie ewentualnych nieprawidłowości. Raport powinien być sporządzany w okresach rocznych, dopasowanych do terminarza roku budżetowego tak, aby w budżecie można było planować środki na realizację kierunków działań przewidzianych w „Strategii...”.

Elementem monitoringu mogą być wskaźniki realizacji strategii. W dotychczasowym podejściu do opracowania założeń wdrażania dokumentów o charakterze strategicznym dominowało przeświadczenie o konieczności zapewnienia mierzalności celów poprzez wymierne efekty. Tym samym określano zestaw wskaźników wynikających z przedstawienia w dokumencie konkretnych zadań czy przedsięwzięć. Obecnie podejście (wynikające z wdrażania środków pomocowych w ramach szeregu programów pomocowych) do wdrażania zapisów strategicznych w skali lokalnej (gmina, powiat) wskazuje na bardziej otwarte i szerokie rozumienie celów i kierunków działań. Dzięki temu zapewnia się większej grupie aktorów lokalnych uczestniczenie bezpośrednie i pośrednie w realizacji wizji i misji rozwoju jednostki. Jednocześnie umożliwia się tym podmiotom pewne ułatwienie w zakresie pozyskiwania środków pomocowych. Należy także zwrócić uwagę, że w obecnej perspektywie finansowej UE promowane będą projekty realizowane w partnerstwie obejmujących różne sfery działalności i sektory własnościowe. Dlatego też projektując listę mierników realizacji strategii proponuje się by ocena została prowadzona w oparciu o wskaźniki spełniające następujące kryteria:

- łatwość pomiaru,
- agregacja w taki sam sposób w dłuższym przedziale czasowym,
- możliwość do zbadania w ramach działań podejmowanych m.in. przez podmioty zaangażowane w realizację Strategii.

CEL STRATEGICZNY:

ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO W OPARCIU O WEWNĘTRZNY KAPITAŁ MIASTA I GMINY WRZEŚNIA

Mierniki:

1. Liczba podmiotów gospodarki narodowej osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (szt.)

2. Liczba podmiotów gospodarki narodowej, które skorzystały ze wsparcia lokalnych instytucji otoczenia biznesu (szt.)
3. Liczba podmiotów działających w branżach tzw. inteligentnych specjalizacji województwa wielkopolskiego (szt.)
4. Liczba inwestorów zewnętrznych zlokalizowanych na terenie miasta i Gminy Września (szt.)
5. Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych (km²)
6. Liczba działań promocyjnych o zasięgu ponadlokalnym (szt.)
7. Liczba projektów w ramach współpracy partnerskiej (szt.)

CEL STRATEGICZNY:

INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Mierniki:

1. Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej (km)
2. Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km)
3. Długość wyremontowanych, zmodernizowanych dróg (km)
4. Liczba inwestycji wymiany tradycyjnego źródła ciepła na ekologiczne (szt.)
5. Liczba obiektów publicznych i niepublicznych na terenie Obszaru podanych termomodernizacji (szt.)
6. Liczba projektów podnoszących świadomość ekologiczną mieszkańców (szt.)

CEL STRATEGICZNY:

POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ

Mierniki:

1. Liczba nowopowstałych organizacji pozarządowych (szt.)
2. Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów bazy turystycznej (szt.)
3. ilość powstałych podmiotów ekonomii społecznej (szt.)
4. Długość ścieżek rowerowych (km)
5. Udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (%)
6. Liczba zmodernizowanych i rozbudowanych obiektów oraz terenów sportowych i rekreacyjnych (szt.)
7. Liczba przedsięwzięć poprawiających stan infrastruktury kulturowej (szt.)
8. Stopa bezrobocia rejestrowanego (%)

. Ww. mierniki pozwalają na wyznaczenie efektu ekologicznego działań przewidzianych do realizacji. Ten efekt, w połączeniu z ogólnie dostępnymi ocenami stanu jakości poszczególnych komponentów środowiska, przygotowywanymi corocznie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, jest wystarczający do monitorowania wpływu realizacji dokumentu na stan środowiska. Te same wskaźniki powinny zostać zastosowane do monitorowania realizacji Strategii.

Opracowanie wskaźników, które pozwoliłyby na monitorowanie zmian w poszczególnych komponentach środowiska, np. zmiany jakości powietrza, wód i innych, jest bardzo trudne, gdyż na stan jakości środowiska nakłada się szereg czynników, w tym niezależnych od realizacji Strategii. Należy zaznaczyć, że stan środowiska w danej chwili nie zawsze jest zależny od działalności bytowo-gospodarczej człowieka, bowiem wynikać może z naturalnych czynników np. warunków meteorologicznych, które determinują w znacznym stopniu stan jakości powietrza. Nie można zatem jednoznacznie wyznaczyć w jakim stopniu na poprawę lub pogorszenie stanu jakości poszczególnych komponentów środowiska wpłynęły projekty zrealizowane dzięki wsparciu ocenianej Strategii.

9. Materiały źródłowe

1. Bank Danych Regionalnych, GUS;
2. Bilans zasobów złóż kopalnych w Polsce według stanu na dzień 31.12.2013. Państwowy Instytut Geologiczny. Państwowy Instytut Badawczy. Warszawa. 2014.
3. Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>
4. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030;
5. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001, str. 30; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 157);
6. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywy Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003, str. 26);
7. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003, str. 17);
8. Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. WE L 175 z 05.07.1985, str. 40, ze zm.);
9. Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7, ze zm.);
10. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa;

11. Europa 2020 - Strona Komisji Europejskiej/Europa 2020 - http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-anutshell/priorities/index_pl.htm
12. Gmina miejsko-wiejska Września. Statystyczne Vademecum Samorządowca. Urząd Statystyczny w Poznaniu. 2013.
13. Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta i Gminy Września na lata 2013 – 2016
14. Informacja o stanie środowiska i działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Powiecie Wrzesińskim w roku 2012. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu. Konin. 2013
15. Kondracki J, Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa, 2000;
16. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
17. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego. Regiony, Miasta, Obszary wiejskie. 2010-2020. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.
18. Krajowa Polityka Miejska. <http://www.mir.gov.pl/>
19. Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju;
20. Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2009 – 2015 dla Lokalnej Grupy Działania „Z Nami Warto”
21. Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Września Na Lata 2011 – 2020
22. Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego”. Wylegała P., Kuźniak S., Dolata P., Poznań 2008.
23. Ocena jakości wód powierzchniowych w województwie wielkopolskim. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Poznań.
24. Ochrona dziko żyjących zwierząt przy inwestycjach drogowych w Polsce. Kurek R. T., Stowarzyszenie Pracownia Na Rzecz Wszystkich Istot. Bystra. 2007.
25. Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Wrzesińskiego na lata 2007-2013
26. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry
27. Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016;
28. Polityka Transportowa Państwa na lata 2006 - 2015. <http://archiwum-ukie.polskawue.gov.pl>
29. *Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności* (DSRK). Dokument ten wynika z debaty krajowej przeprowadzonej w 2009 roku. Jej wyniki ujęte zostały w postaci dokumentu „Raport Polska 2030. Wyzwania rozwojowe” oraz stanowiły podstawę do określenia długookresowej strategii rozwoju kraju
30. Poradnik projektowania przejść dla zwierząt i działań ograniczających śmiertelność fauny przy drogach. Kurek R. T., Stowarzyszenie Pracownia Na Rzecz Wszystkich Istot. Bystra. 2010
31. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wrzesińskiego na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020. Września. 2013.
32. PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2014 – 2020. <http://www.minrol.gov.pl/pol/Wsparcie-rolnictwa-i-rybolowstwa/PROW-2014-2020>
33. Raport o stanie środowiska w województwie wielkopolskim w 2012 roku. Poznań. 2013.

34. REGIONALNA STRATEGIA INNOWACJI DLA WIELKOPOLSKI NA LATA 2015 – 2020. AKTUALIZACJA <http://iw.org.pl/pl/inteligentne-specjalizacje>
35. Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2013. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu. Poznań. 2014.
36. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397 ze zm.);
37. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 w sprawie warunków jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U. Nr 137, poz. 984);
38. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. nr 77, poz.510 z 10 maja 2010);
39. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (Dz.U. z dnia 03.09.2001, nr 92, poz. 1029);
40. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z dnia 20 stycznia 2012r., poz. 81);
41. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz.U. Nr. 168, poz. 1765 z dnia 28 lipca 2004 r.);
42. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419 z dnia 8 listopada 2011 r.);
43. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. Nr 165, poz. 1359 z dnia 4 października 2002r.);
44. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. nr 25, poz. 133, ze zm.);
45. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2007 nr 120 poz. 826);
46. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów utrzymania tych poziomów (Dz. U. z dnia 14.11.2003, nr192, poz. 1883);
47. Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu z dnia 26 stycznia 2010 r. (Dz.U. nr 16. poz.87 z dnia 3 lutego 2010r.);
48. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. Nr 260, poz. 2181 ze zm.);
49. Standardowy Formularz Danych. <http://natura2000.gdos.gov.pl>.
50. Strategia Rozwoju Kraju 2020.
51. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020.

52. Strategia Rozwoju Kraju w latach 2007- 2015;
53. Strategia Rozwoju Kraju 2020;
54. Strategia Rozwoju Polski Zachodniej 2020, Wersja do konsultacji społecznych, luty 2014.
55. STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA NA LATA 2012-2020. <http://www.minrol.gov.pl/pol/Informacje-branzowe/Strategia-zrownowazonego-rozwoju-wsi-rolnictwa-i-rybactwa-na-lata-2012-2020>
56. Strategiczny Plan Adaptacji dla Sektorów i Obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020). <http://www.mos.gov.pl>.
57. Tymczasowe wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze. Grudzień 2009.
58. Umowa Partnerstwa. Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 8 stycznia 2014 r. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.
59. Ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2013r., poz. 1235 ze zm.);
60. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2013, poz. 1232 ze zm.);
61. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2012r., poz. 145, ze zm.);
62. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody (Dz.U. 2013, poz. 627 ze zm.);
63. Ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2004, nr 121, poz. 1266 ze zm.);
64. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012r. o odpadach (Dz.U. 2013, poz. 21 ze zm.);
65. Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. nr 162, poz. 1568 ze zm.);
66. Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. nr 75, poz. 493).
67. Założenia Strategii Rozwoju Polski Zachodniej, Polska zachodnia 2020. Wersja do konsultacji społecznych, publikacja: luty 2014, s. 7.
68. Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego. Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie. Szczecin. 2010.
69. WIELKOPOLSKA 2020. ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2020 ROKU. <http://www.wrpo.wielkopolskie.pl/>
70. WIELKOPOLSKI REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY NA LATA 2014-2020. <http://www.wrpo.wielkopolskie.pl>